

445

2(075)

U-15

343

IVKV72

KOONDIS „EESTI PABERITÖÖSTUS“
Объединение „Эстонбумпром“

2(075)
0-15

55

АРТАШЕСЪ ГАСАБАШЕВЪ

АРТАШЕСЪ ГАСАБАШЕВЪ

5105

2012

(075)

0-15 սր .

ՆՈՐ-ՈՒՅՑ

ՄՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ

«Նկարք որդեակք իմ և
սլուարուք ինձ և զերկիւզ
«Տեառն ուսուցից ձեզ»
Սաղմուս:

Գ. ՏՊԸԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխատասիրեց Կոնստանտին Կոնստանտինով

ՍԱՀԱԿ ՔԱՀԱՆԱՅ ՍԱՀԱԿԵԱՆՑ

(Միաբան Մոզնույ Ս. Գէորգ եկեղեցու)

«Ինքի մշակութիւնը տպուած է առանձին—Վասակիրք կրօնի»
ուղեցոյց հայ կրօնուսոյցների համար:

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Տպարան Տ. Մ. Ռօտինեանցի

1901

12012

36006

107852-42

საქართველოს მთავრობის

საგარეო ურთიერთობების
მინისტრის განკარგულებაში
მყოფი საქმეების განყოფილება

საგარეო ურთიერთობების

დოვ. პენზურო. თიფლის, 12 თებერვალი 1901 გ.

საგარეო ურთიერთობების

საგარეო ურთიერთობების

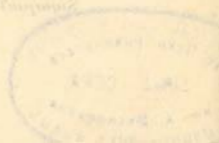
საგარეო ურთიერთობების

საგარეო ურთიერთობების

საგარეო ურთიერთობების

1901

1901

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՏԱՆՍԻՆԻ

Ն. Ս. ԱՐՄԵՆՍԻ

ՆՈՐ-ՈՒՆՏ

Ն. Ս. ԱՐՄԵՆՍԻ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. Մ Կ Ր Տ Չ Ի Ա.

Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց, Մայրապոյն Պատրիարքի Նախամեծար Արարատեան Առաքելական Մալր Աթոռոյ Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածի:

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Տ. Տ. Մ Ա Կ Ա Ր Ա Յ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

Ընթերցեալ զպս գրքոյկ չգտի 'ի սմին հակառակ ինչ, ուստի թուլատրի տպագրութիւն սորա. 19 մարտի 1891 ամի 'ի Ս. Էջմիածին:

Նախագ. Տպար. Ժող. Արիստակէս Եպիսկոպոս:

Նա այնտեղ պարապում էր աղօթքով և սուրբ գիրք կարդալով:

Մի առ ժամանակից ետոյ քահանաները Մարիամին յանձնեցին իւր ազգական Նազարէթցի ծերունի Յովսէփին, որի մօտ և ապրում էր: Յովսէփն արհեստով հիւսն էր:

I.

ԳԼ. Ա.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Ա. ԱԼԵԿՍԱՆԴՐ: Աստուած Գաբրիէլ հրեշտակին ուղարկեց Նազարէթ քաղաքը, մի կուսի մօտ, որ նշանուած էր Յովսէփի հետ՝ Դաւթի տանից և այն կուսի անունն էր Մարիամ:

Հրեշտակն եկաւ նրա մօտ և ասաց. «Ուրախացիր, Աստուած քեզ հետ է»: Երբ Մարիամը հրեշտակին տեսաւ, շփոթուեց և մտածում էր, թէ ինչ կնշանակէ այս ողջոյնը: Հրեշտակն ասաց նրան. «Մի վախենար, Մարիամ, որովհետև Աստուածանից շնորհ գտար. դու մի որդի կծնես ու նրան Յիսուս կանուանես: Նա մեծ կլինի և Բարձրելոյ որդի կկոչուի. Տէր Աստուածը նրա հայր Դաւթի աթոռը նրան կտայ և նրա թագաւորութիւնը վերջ չի ունենայ»:

Մարիամը պատասխանեց. «Ես Աստուծու
աղախինն եմ, [Ժող քո խօսքի համաձայն կատա-
րուի]: Հրեշտակը հեռացաւ նրանից:

Ք. ԾՆՈՒՆԴ: Այդ օրերում Օգոստոս կայս-
րից հրաման դուրս եկաւ՝ որ իւր տէրութեան
մէջ եղող բոլոր մարդկանցը համարեն: Սրա հա-
մար ամենքը գնում էին իրանց հայրենի քա-
ղաքը՝ ցուցակի մէջ գրուելու համար:

Յովսէփն էլ վերկացաւ և Նազարէթից գնաց
Յուդայի երկիրը՝ Գաւթի քաղաքը՝ Բեթղեհէմ,
որովհետև Նա այնտեղացի էր, որպէսզի Մարիամի
հետ իւր անունը դրել տայ ցուցակի մէջ:

Երբ Բեթղեհէմ հասան՝ գիշեր էր, Մարիամը
մի որդի ունեցաւ, պատեց խանձարուրով և դրաւ
մսուրի մէջ, որովհետև այն այրի մէջ ուրիշ
տեղ չկար:

Այն երկրում հովիւները գիշեր ժամանակ
դրսումն էին արածացնում իրանց ոչխարները:
Հրեշտակը երևաց նրանց և Աստուծու փառքը
ծագեց նրանց մէջ: Այս բանից շատ վախեցան
նրանք: Այն ժամանակ հրեշտակն ասաց նրանց.
«Մի վախենաք, ես ձեզ և բոլոր ժողովրդեան
մեծ ուրախութիւն եմ աւետում, որովհետև այ-
սօր ծնաւ ձեզ համար Փրկիչ՝ օծեալ Տէր՝ Գաւթի
քաղաքում: Այս բանը [Ժող ձեզ նշան լինի—

դուք կգտնէք մանկանք խանձարուրի մէջ պատած և մտքում դրած»։ Յանկարծ այն հրեշտակի հետ երկնաւոր դօրաց մի բազմութիւն երևաց, որոնք Աստուծուն օրհնում էին և ասում. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն» — փառք Աստուծուն երկնքումը, երկրիս վրայ խաղաղութիւն և մարդկանց մէջ ուրախութիւն։

Երբ հրեշտակը նրանցից հեռացաւ և դէպի երկիրը վերացաւ, հովիւներն ասացին միմեանց. «Եկէք գնանք մինչև Բեթղեհէմ և տեսնենք, թէ սա ինչ բան է, որ Աստուած մեզ ցոյց տուաւ»։ Նրանք շտապով եկան և գտան Մարիամին, Յովսէփին և մտքի մէջ դրած մանկանք։ Տեսնելուց ետոյ վերադարձան և փառաբանում էին Աստուծուն իրանց լսած ու տեսած բոլոր բաների համար և տարածում էին ամեն տեղ ինչ որ ասուել էր մանկան մասին։

Մարիամն այս բոլոր բաները պահում էր իւր մտքումը։ Ութն օրից ետոյ մանկանք թըլփատեցին և անունը դրին Յիսուս, ինչպէս ասել էր հրեշտակը։

«Ձի աչնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչև զորդին չիւր միս ծինեալ, զի ամենաչն որ հաւատայ ի նա՝ մի՛ կորիցէ, շաղ ընկալցի զկեանս շախտեանականս»։ Յովհ. 4. 16.

Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, որ խը միածին որդին տուաւ, որպէսզի ամեն նրան հաւատացողը չկորչի, այլ բաւականական կեանք ունենայ:

Եթէ Քրիստոս հազար անգամ էլ Բեթղեհէմում ծնի և ոչ մի անգամ քո մէջ, դու դարձեալ կորած ես:

ԳԼ. Բ.

ԱՐԵՒԵԼԷՔԻ ՄՈԳԵՐԸ ԵՒ ՅԵՍՈՒՍԻ ԵԿԻՓՏՈՍ ՓԱԽՉԻԼԸ

Ա, Հերովդէս թագաւորի ժամանակ, երբ Յիսուսը Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում ծնաւ, Արևելքից մոզեր՝ իմաստուններ եկան Երուսաղէմ և հարցնում էին, թէ ուր է հրէից նորածին թագաւորը, որովհետեւ մենք տեսանք նրա աստղն արևելքում և եկանք երկրպագութիւն տալու:

Հերովդէան այս բանը լսելուն պէս՝ շփոթուեց, նրա հետ էլ բոլոր Երուսաղէմը: Աւատի ժողովել տուաւ բոլոր քահանայապետներին և ժողովրդի ղալիւններին ու հարցնում էր նրանց, թէ որտեղ պէտք է ծնի Քրիստոսը: Նրանք պատասխանեցին, «Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում, որովհետեւ մարգարէներն այսպէս են զրել — և դու Բեթղեհէմ՝ Յուդայի երկիր, ոչնչով փոքր չես Յուդայի իշխաններից, քեզից կծնի ինձ համար մի իշխան և կհովուէ իմ խորայէլ ժողովուրդը»:

Այն ժամանակ Հերովդէսը մոզերին թագուն կանչեց և ասողի երեւալու ժամանակն ստոյգ

իմանալով նրանցից՝ ասաց. «Քնացէք Բեթղեհէմ և մանկան մասին ճիշտն իմացէք և երբ նրան գտնէք, ինձ էլ իմաց տուէք, որ գամ և երկրբազազութիւն տամ նրան»:

Մոզերը գնացին: Եւ ահա այն աստղը, որին նրանք արեւելքում տեսել էին, առաջնորդեց նրանց և եկաւ կանգնեց այն տան վրայ, ուր մանուկն էր: Նրանք շափից դուրս ուրախացան. ներս մտան տուն և գտան մանկանը իւր մայր Մարիամի հետ. երկրպագութիւն տուին և իրանց գանձերը բաց անելով՝ ընծայ տուին ոսկի, կնտրուկ և զմուռս:

Աստուած երազում հրամայեց մոզերին, որ միևնոյն ճանապարհով շվերադառնան, ուստի ուրիշ տեղով գնացին իրանց երկիրը:

Բ. Երբ մոզերն այնտեղից գնացին, ահա Աստու հրեշտակը Յովսէփին երազում երևեցաւ և ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը. փախիր Եգիպտոս և կաց այնտեղ մինչև ես քեզ կասեմ, որովհետև Հերովդէսը որոնում է մանկանը և կամենում է սպանել նրան: Յովսէփը վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը և գիշերով փախաւ Եգիպտոս:

Հերովդէսը երբ տեսաւ, որ մոզերն իրան խարեցին, խիստ բարկացաւ, ուստի դահիճներ ուղարկեց և կոտորել տուաւ Բեթղեհէմի ու նրա շրջակայքի բոլոր մանուկներին՝ երկու տարեկա-

նից սկսած՝ մոզերի որոշած ժամանակի համաձայն:

Հերովդէսի մահուանից ետոյ Աստուծու հրեշտակը երևցաւ Յովսէփին եզիպտոսում և ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը և գնա Իսրայէլի երկիրը, որովհետև մեռան նրանք, որոնք մանկան կեանքի ետեիցն էին ընկած»: Նա էլ վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը և եկաւ Իսրայէլի երկիրն ու բնակուեց նազարէթ քաղաքում:

«Աստուած դամենալն մարդիկ կամի զի կեցցեն» և է զիտութիւն ճշմարտութեան եկեացենա: I. Տիմոթ. բ. 4:

Աստուած կամենում է, որ բոլոր մարդիկ փրկուեն և ճշմարտութեան զիտութեանը դան:

Յիսուսի տաճար տանուելը, Միմէօն աստուածընկալը և Աննա մարգարէունին:

Քառասուն օրից ետոյ՝ Մովսիսի օրէնքի համաձայն, եթէ երեխան արու էր և անդրանիկ, ծնողները տանում էին Երուսաղէմ, նուիրում տաճարին և ետոյ զոհով ետ էին գնում: Հարուստները բերում էին զառը, իսկ աղքատները՝ մի զոյգ տատրակ կամ աղաւնի:

ար՝ Յիսուսի՝ ծնողները, որպէս աղքատ, մի գոյգ աղանի տարան:

Այդ միեւնոյն ժամանակ Երուսաղէմում բնակ-
ւում էր մի մարդ, սրի անունն էր Սիմէօն: Այս
մարդն արդար էր և աստուածավախ ու սպա-
սում էր իսրայէլի միսիթարութեանը: Սուրբ Հո-
գուց իրաւունք ունէր շնորհել, մինչև որ խոս-
տացեալ Մեսիային տեսնէ: Երբ Յիսուս ման-
կանը վիրկն առաւ, օրհնեց և ասաց. «Տէր, քո
ծառային խաղաղութեամբ արձակիր, որովհետև
ես տեսայ այն Փրկիչը, որին դու պատրաստել
ես բոյոր ազգերի համար, ես տեսայ այն լոյսը,
որ պիտի լուսաւորէ հեթանոսներին, և այն
փառքը, որ քո իսրայէլ ժողովրդի համար է»:
Ծնողները զարմանում էին ծերունու խօսքերի
վրայ: Սիմէօնն օրհնեց նրան և նրա մայր Մա-
րիամին ու ասաց. «Սա իսրայէլի մէջ շատերի
համար ընկնելու և կանգնելու պատճառ կլինի,
քո սիրտը կխոցուի և շատ սրտերի խորհուրդ-
ներ նրանով կյայտնուին»:

Այնտեղ էր և Աննա մարգարէուհին, որ 84
տարեկան մի այրի կին էր, տաճարիցը երբէք
չէր հեռացել. իւր օրերը ծոմով և ազօթքով էր
անց կացնում ու զիշեր ցերեկ ծառայում էր
Աստուծուն: Երբ սա Յիսուս մանկանը տեսաւ,
վեր կացաւ, գոհացաւ Աստուածանից և պատ-

մում էր այս բանն այն ամենին, որոնք սպասում էին Մեսսիայի գալստեան:

Գ. Գ.

ՏԱՄՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԻՍՈՒՄԸ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Մանուկն ասում ու գործանում էր իմաստութիւնով լցուած և Աստուծու շնորհքը նրա վրայ էր: Նրա ծնողներն ամենայն տարի Զատիկի տօնին Երուսաղէմ ուխտ էին գնում: Երբ Յիսուսը 12 տարեկան դարձաւ, նրան էլ հետները Երուսաղէմ տարան: Տօնի օրերն անցնելուց ետոյ՝ ծնողները վերադարձան, իսկ Յիսուսը մնաց Երուսաղէմում: Այս բանը շիմացան Յովսէփն ու Մարիամը:

Կարծելով թէ նա ուղեկիցների հետ գնացած կլինի՝ մի օրուայ ճանապարհ ետ եկան և որոնում էին ազգականների և ծանօթների մէջ: Բայց երբ չգտան, դարձան Երուսաղէմ:

Երեք օրից ետոյ նրան գտան տաճարում զարդապետների մէջ նստած, ուր լսում էր նրանց և հարցումներ էր առաջարկում: Բոլոր լսողները զարմանում էին նրա իմաստուն պատասխանների վրայ:

Երբ ծնողները տեսան նրան, սքանչացան: Մայրն՝ ասաց. «Ո՞րդեակ, այդ ի՞նչ արիւր մեզ, հայրդ և ես ցաւելով որոնում էինք քեզ»: Նա

պատասխանեց և ասաց. «Մի՛թէ չգիտէք, որ ես իմ հօր տանը պէտք է լինեմ»: Այս խօսքերը ոչ ոք չհասկացաւ:

Յիսուսը նրանց հետ նազարէթ դարձաւ և հնազանդ էր ծնողացը: Մայրն այս բոլոր բաները պահում էր մտքումը: Յիսուսը զարգանում էր իմաստութիւնով, հասակով ու շնորհքով՝ Աստուծու և մարդկանց առջև:

«Զի և Քրիստոս Նիասն ձեր մեռաւ, և ձեզ և թող օրինակ՝ զի զհետ երթայցէք հետոց նորա»: Ե. թ. Պետ. բ. 21:

Քրիստոսը ձեզ համար մեռաւ և օրինակ թողեց, որ նրան հետեւէք:

«Տէր, սիրեցի զվայելութիւն՝ տան քո, և զտեղի չարկի՝ շփառաց քոց»: Սաղմ. իե. 8.

Աստուած, ես սիրեցի քո տան գեղեցկութիւնը և քո փառքի բնակուելու տեղը:

Դ. Դ.

ՅՈՎ. ՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՉԻ ԹՆՈՒՆԴԸ

Ս. ԱԼԵՏՈՒՄՆ: Հրէից Հերովդէս թագաւորի օրերում մի քահանայ էր ապրում՝ անունը Զաքարիա: Նրա կնոջ անունը Եղիսաբէթ էր: Երկուսն էլ արդար էին և Աստուծու բոլոր պատուիրանները ճշտութեամբ էին կատարում: Նրանք զաւակ չունէին և երկուսն էլ ծերացած էին: Եւ Մի անգամ՝ երբ քահանայական պարտքը

կատարելու հերթը Ջաքարիային հասաւ, Աստուծու տաճարը մտաւ խնկարկելու համար: Ժողովուրդը դուրսն աղօթում էր: Խնկարկելու ժամանակ Աստուծու հրեշտակը երևաց Ջաքարիային. նա խիստ վախեցաւ:

Հրեշտակն ասաց. «Մի վախենար, Ջաքարիա, քո աղօթքը լսելի եղաւ. Եղիսաբէթ կինդ մի որդի կունենայ և նրա անունը Յովհաննէս կդնես: Նա քեզ համար ցնծութիւն կլինի ու շատերը կուրախանան նրա ծննդեան վրայ. Աստուծու առաջ մեծ կլինի և խորայելի որդկերանցից շատերին դէպի ճշմարիտ Աստուածը կղարձնէ. նա առաջուց Եղիայի նման կքարոզէ և Աստուծու համար ժողովուրդ կպատրաստէ»:

Ջաքարիան պատասխանեց հրեշտակին. «Ի՞նչով պիտի խմանամ ես այդ բանը, որովհետեւ ես էլ, կինս էլ ծերացած ենք»: Հրեշտակը պատասխանեց. «Ես Գաբրիէլն եմ, որ կանգնում եմ Աստուծու առաջ. ես ուղարկուած եմ քեզ հետ խօսելու և աւետելու. դու համը կմնաս մինչև այն օրը, երբ այս բոլորը կկատարուի, որովհետեւ ինձ չհաւատացիր»:

Ժողովուրդն սպասում էր Ջաքարիային և դարմանում, որ նա տաճարում այդքան ուշացաւ: Երբ տաճարից դուրս եկաւ, այլևս չէր կարողանում խօսել: Նրանք խեղճն հասկացան, որ այնտեղ տեսիլ է տեսել: Ջաքարիան նշաններով էր

խօսում ժողովրդի հետ և մնաց պապանձուած: Պաշտօնի օրերն անցնելուց ետոյ վերադարձաւ տուն:

Բ. Ծ ն ու ն դ: Ժամանակը լրացաւ և եղիսարէթը մի որդի ունեցաւ: Երբ նրա դրացիները և ազգականները լսեցին, որ Աստուած մեծ ոգորմով թիւն է արել, շատ ուրախացան: Եօթն օրից ետոյ պէտք է մանկանը թլփատէին: Նրա անունը կամենում էին Ջաքարիա դնել, բայց մայրն արգելում էր և ասում, թէ նրա անունը Յովհաննէս պէտք է լինի: Բարեկամները պատասխանեցին նրան, «Քո ազգականների մէջ ոչ որ սյդպիսի անուն չունի»: Վերջն ամենքը հօրն ակնարկեցին, թէ նա ինչ անուն կտայ:

Ջաքարիան մի տախտակ պահանջեց և նրա վրայ գրեց, «Յովհաննէս է սրա անունը»: Իսկոյն լեզուն բացուեց, խօսում և օրհնում էր Աստուծուն: Ամենքն էլ զարմանում էին այս բանի վրայ և ասում, «Ի՜նչ պէտք է լինի այս մանուկը»:

Ջաքարիան Հողով Սրբով լցուեց, մարգարէացաւ և ասաց, «Օրհնեալ է Իսրայէլի տէր Աստուածը, նա այցելեց մեզ և իւր ժողովրդեան համար փրկութիւն պատրաստեց: Իսկ դու, մանուկ, Բարձրելոյ մարգարէ կլինիս, Տիրոջ առջևից կգնաս և նրա ճանապարհը կպատրաստես»:

Մանուկն աճում էր և հողով զօրանում:

Նա անապատումն էր ապրում մինչև Իսրայէլի
երևալու օրը:

«Զի՞նչ են հաւատք, եթէ ոչ՝ յուսացելոց իրաց հաստատու-
թիւն, և յանդիմանութիւն որոց ոչն երեին»: Ք. ա. Երբ. ժա. 1.
Հաւատքն է յուսացած բաների հաստատութիւնը և չերև-
ցածների ապացոյցը:

Գլ. Ծ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍՆ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ Է ՔԱՐՈՂՈՒՄ ԵՒ
ՄԿՐՏՈՒՄ

Տիրերիոս կայսեր իշխանութեան տասնև-
հինգերորդ տարում, երբ Պոնտացի Պիղատոսը
կառավարիչ էր Յուդայի երկրում և Հերովդէսը
Գալիլիայում շորրորդապետ՝ Աստուած հրամայեց
անապատում ապրող Զաքարիայի որդի Յովհան-
նէսին Յորդանանի կողմերը գնալ և քարոզել:
«Աղաշխարհեցէք, զի մերձեալ է արքայութիւն
երկնից», ասում էր ամենքին Յովհաննէսը: Նրա
չորերն ուղտի բրդից էին, գօտիկը կաշիից, իսկ
կերակուրը մարախ և վայրենի մեղր էր: Յով-
հաննէսի մօտ էին գնում երուսաղէմացիները,
Հրէաստանի բոլոր ժողովուրդը, Յորդանանի կող-
մերից, խոստովանում էին իրանց մեղքերը և
մկրտւում նրանից:

Երբ Յովհաննէսը տեսաւ, որ սաղուկեցի-

ներից և փարիսեցիներից շատերը գալիս են իւր մկրտութիւնը տեսնելու, ասաց նրանց, «Ի՞ժի ծնունդներ, ձեզ ո՞վ ցոյց տուաւ փախչել այն բարկութիւնից, որ գալու է. այսուհետեւ ապաշխարութեան արժանի պտուղներ բերէք: Գուք մի ասէք, թէ մենք հայր Աբրահամ ունինք. ես ասում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քարերիցն էլ Աբրահամի որդիք յարուցանել: Արդէն կացինը ծառի արմատին է զրած. այն ծառը, որ բարի պտուղ չի բերի, կկտրուի և կբակը կձգուի»:

Մաքսաւորները ևս եկան Յովհաննէսի մօտ մկրտուելու: Նրանք ասում էին, «Ի՞նչ պէտք է անենք, վարդապետ»: Յովհաննէսը պատասխանեց, «Օրէնքով սահմանածից աւելի մի պահանջէք»: Զինուորները ևս հարցնում էին, «Հապա մենք ի՞նչ անենք»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց, «Ոչ ոքի մի հարստահարէք և մի զրոպարտէք, ձեր թոշակովը բաւականացէք»: Փողոփուրդը ևս հարցնում էր և ասում, «Մենք ի՞նչ անենք»: «Ով երկու հանգերձ ունի, թող մինը շունեցողին տայ. ով աւելորդ կերակուր ունի, թող նոյնպէս վարուի», ասում էր Յովհաննէսը:

Երբ ժողովուրդը մտածում էր Յովհաննէսի վրայ, թէ մի գուցէ սա լինի Քրիստոսը, այն ժամանակ Յովհաննէսը պատասխանեց և ասաց, «Ես ձեզ ջրով եմ մկրտում, բայց ինձնից ետոյ

կգայ հզօրագոյնը, որի կօշիկների կապերն ար-
ձակելու ես արժանի չեմ, նա ձեզ կմկրտէ Հոգւով
Սրբով ու կրակով: Նա հեծանոցը ձեռին ունի
բռնած, կայր կսրբէ, ցորենը կհաւաքէ շտեմա-
բանում, իսկ յարդն անշէջ կրակով կայրէ:

Այս և ուրիշ շատ այս տեսակ մխիթարական
բաներ էր աւետարանում ժողովրդին:

«Աստրաստ տրարէք դճանապարհս Տեառն»: Նսալի խ. 3.

II.

Գլ. 2.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուսը Գալիլիայից Յովհաննէսի մօտ եկաւ
մկրտուելու համար, բայց Յովհաննէսն արգելից
ներան և ասաց. «Ես պէտք է քեզնից մկրտուեմ,
դո՞ւ ես ինձ մօտ դալիս»: Յիսուսը պատասխա-
նեց նրան և ասաց. «Թոյլ տուր այժմ, որովհետև
այսպէս է վայել մեզ, որ ամեն արդարութիւն
կատարենք»: Այս խօսքից ետոյ Յովհաննէսն այլ
ևս արգելք չդրաւ և մկրտեց Յիսուսին:

Մկրտութիւնից ետոյ Յիսուս ջրից շու-
տով դուրս եկաւ և ահա՛ երկինքը բացուեց և
Յովհաննէսը տեսաւ, որ Հոգին սուրբն ազաւնով
կերպարանքով վայր էր իջնում նրա վրայ, իսկ

երկնքից ձայն էր զալիս, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որին ես հաւանեցի»:

«Եւ մեք հաւատացաք և ծանեաք՝ եթէ զու ես Քրիստոսն որդի Աստուծոյ: Յովհ. դ. 69.

Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ զու ես Քրիստոսը՝ Աստուծու որդին:

Գլ. Է.

ՅԻՍՈՒՍ ԸՆՏՐՈՒՄ Է ՍԻՄՕՆԻՆ ԵՒ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐՆԵ-
ՐԻՆ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ՝

Յիսուս Գալիլիա եկաւ և այնտեղ քարոզում էր երկնից արքայութեան աւետարանն ու ասում. «Ժամանակը լրացել է, Աստուծու արքայութիւնը մօտեցել է, աշխարհեցէք և հաւատացէք աւետարանին»: Ժողովուրդը հաւաքուած էր նրա շուրջը՝ Աստուծու խօսքը լսելու համար: Նա եկաւ Գեննեսարեթի լճակի ափը և տեսաւ երկու նաւակներ ծովի մօտ կանգնած: Գրանք ձկնորսներ էին, որոնք զուրս էին եկել ծովափը և իրանց ուռկաններն էին լուանում: Յիսուս մտաւ նաւերից մինի մէջ, որ Սիմօնին էր պատկանում և խնդրեց նրան ցամաքից փոքր ինչ հեռացնել: Յիսուս նստեց նաւակի մէջ և ծովի վրայից քարոզում էր ժողովրդին:

Երբ քարոզը վերջացրեց, ասաց Սիմօնին և նրա եղբայր Անդրէասին. «Նաւակը ծովի խորը

տար և ուռկանը ձգիր»։ Միմօնը պատասխանեց և ասաց. «Տէր, ամբողջ գիշերն աշխատել ենք և ոչինչ չենք բռնել, բայց քո խօսքի համար ուռկանը կձգենք»։ Եւ երբ նրանք այս արին, ուռկանը ձկնով լցուեց՝ այնպէս որ քիչ մնաց պատառուէր։ Նրանք նշան տուին միւս նաւի մէջ եղողներին, որ զան և իրանց օգնեն ուռկանը դուրս քաշելու։ Եկան և երկու նաւերն էլ ընկզմելու շափ ձկնով լցրին։

Երբ Միմօնն այս բանը տեսաւ, Յիսուսի ստներն ընկաւ ու ասաց. «Ինձնից հեռու կաց, Տէր, վաճառի ես մեղաւոր մարդ եմ»։ Անը պատեց նրան, նոյնպէս նրա մօտ եղողներին, այն է Անգրէասին և Զբեթիայի երկու որդւոցը՝ Յակովբոսին և Յովհաննէսին, որոնք Միմօնի ընկերներն էին։ Յիսուս ասաց Միմօնին. «Մի վախենար, դու այսուհետեւ մարդիկ որսող կլինիս»։

Նրանք ավեր հանեցին նաւերը, թողին իրանց գործիները և զնացին Յիսուսի հետ։

«Եկաւք առ իս ամենայն վաստակեալք և բեռնատրք և լես հանգուցից զձեզ»։ Մատթ. Ժա. 29.

Ինձ մօտ եկէ՛ք, վաստակածներ և բեռնատրքներ, ևս ձեզ հանգստութիւն կտամ

АРТАШЕСЪ ГАСАБАШЕВЪ

Գլ. Ը.

ՅԻՍՈՒՍ ԿԱՆՉՈՒՄ Է ՄԱՏԹԷՈՍԻՆ

Յիսուս մի մաքսաւոր տեսաւ՝ Մատթէոս անունով, որ նստած էր մաքսատանը և ասաց նրան. «Հետեիր ինձ»: Նա էլ վեր կացաւ և գնաց նրա ետևից:

Մի անգամ, երբ Յիսուս Մատթէոսի տանը հացի էր, եկան այնտեղ շատ մաքսաւորներ ու մեղաւորներ և նստեցին Յիսուսի ու նրա աշակերտների հետ: Երբ այս բանը տեսան փարիսեցիները, ասացին աշակերտներին, «Ի՞նչու է ձեր վարդապետը մաքսաւորների հետ ուտում»: Երբ Յիսուս այս բանը լսեց, ասաց նրանց. «Առողջները բժշկի կարօտութիւն չունին, այլ՝ հիւանդները. ես չեմ եկել արդարներին կանչելու, այլ մեղաւորներին»:

«Եկաւք առ իս ամենայն վատտակեալք և բեռնաւորք և «ես հանդուցից զձեզ»: Մտթ ժա. 29.

Գլ. Թ.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ

Յիսուսի մօտ մանուկներ բերին, որպէսզի ձեռը նրանց վրայ դնէ և աղօթէ, իսկ աշակերտներն արգելում էին բերողներին և յանդիմանում:

Յիսուս, երբ այս բանը տեսաւ, բարկացաւ և ասաց. «Թողէք մանուկներին և մի արգելէք զրանց ինձ մօտ գալու, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնն այդպիսիներին է պատկանում: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ով Աստուծու արքայութիւնն ինչպէս երեխայ չի ընդունի, չի կարող այնտեղ մտնել»: Յիսուս գրկեց նրանց, ձեռք գլխներին դրաւ և օրհնեց:

«Թող տուք մանկասօցի զաւ առ իս, և մի արգելուք զդասս զի այդպիսեացդ է արքայութիւն Աստուծոց»: Մրկ. Ժ. 14.

Թող տուէք երեխաներին, որ ինձ մօտ դան և մի արգելէք զրանց, որովհետեւ այդպիսիներին է Աստուծու արքայութիւնը:

Գլ. Ժ.

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ՎԻՃՈՒՄ ԵՆ, ԹԷ Ո՛Վ Է ՄԵՆ ԵՐԿՆՔԻ
ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՁ:

Աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Երկնքի արքայութեան մէջ ո՞վ է մեզանից մեծը»: Այս խնդրի մասին ճանապարհին շարունակ վիճում էին միմեանց հետ: Յիսուսն իմանալով նրանց միտքը, մի մանուկ կանչեց, կանգնացրեց աշակերտների առաջ և ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, մինչև սրանց նման մանուկներ չդառնաք. չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել: Արդ՝ ով իւր անձը կխոնար-

հեցնէ այս մանկան նման, նա մեծ կլինի երկնքի արքայութեան մէջ: Ով մի այդպիսի մանուկ կրնդունի իմ անունով, կնշանակէ ինձ է ընդունում: Ով այս փոքրերից մինին կգայթակղեցնէ, այնպիսին լաւ կանէ, եթէ իշի երկան կախ անէ վզից և ծովի անդունդի մէջ խեղդուի: Պւրեմն զոչոչ կացէք, որ այս փոքրերից ոչ մինին շարհամարհէք և շանարգէք, որովհետեւ, ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, նրանց հրեշտակներն ամենայն օր իմ հօր երեսը տեսնում են, որ երկնքումն է: Մարդու Որդին եկել է կորածներին փրկելու»:

«Որ խոնարհեցունանէ դանձն իրբն դմանուկս դայս, նա մեծ է յարքայութեան երկնից»: Մտթ. ժբ. 4.

Ով իւր անձն այս երեխայի նման կխոնարհեցնէ, նա է մեծը երկնքի արքայութեան մէջ:

Գ/- ԺԱ.

ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

Կանա քաղաքում հարսանիք էր: Յիսուսի մայր Մարիամն էլ այնտեղ էր: Յիսուսն ևս իւր աշակերտներով հարսանիք հրաւիրուեց: Այնտեղ գինին պակասեց: Մարիամն ասաց Յիսուսին. «Գինի չունին»: Յիսուսը պատասխանեց. «Իմ ժամանակը դեռ չէ հասել»: Մայրը պատուիրեց

ծառաներին և ասաց, «Ինչ որ նա ձեզ ասէ, կատարեցէք»:

Հրէից լուացման սովորութեան համաձայն վեց քարէ սափորներ կային այնտեղ, որոնցից իւրաքանչիւրը տանում էր երկու կամ երեք մար: Յիսուսն ասաց սպասաւորներին. «Սափորները ջրով լցրէք»: Նրանք էլ մինչև բերանը լցրին: Յիսուս կրկին անգամ ասաց նրանց. «Հիմա առէք, մառանապետին տարէք»: Նրանք էլ տարան:

Մառանապետը՝ երբ գինի դարձած ջրի համը տեսաւ, շկարողացաւ իմանալ, թէ որտեղից է, ուստի դարձաւ փեսային և ասաց. «Ամենայն մարդ՝ սովորաբար առաջ լաւ գինին է բերում, ետոյ վատը, իսկ դու լաւ գինին մինչև հիմա պահել ես»:

Այսպէս յայտնեց Յիսուս իւր փառքը և նրա աշակերտները հաւատացին նրան:

«Նոքին իսկ գործքն զոր գործեմ՝ վկայեն վասն իմ, եթէ հայր առաքեաց զիս»։ Յովհ. և. 36.

Այն գործերը, որ ես գործում եմ, վկայում են, որ հայրն է ուղարկել ինձ։

«Ճաշակեցէք և տեսէք, զի քողցր է Տէր»։ Ստղ. 14 9.

АРТАШЕСЪ ГАСАБАШЕВЪ-

ԳԼ. ԺԲ.

Կ Ա Փ Ա Ռ Ն Ա Յ Ո Ւ Մ Ի Հ Ա Ր Ի Ի Ր Ա Պ Ե Տ Ը

Երբ Յիսուս Կափառնայում քաղաքը մտաւ, մի հարիւրապետ եկաւ նրա մօտ, աղաչում և ասում էր. «Տէր, իմ ծառան անդամալոյժ ընկած է տանը և շարաշար տանջւում է»: Յիսուսը պատասխանեց. «Ես կգամ և կրժշկեմ նրան»: Հարիւրապետն ասաց. «Տէր, ես արժանի չեմ, որ դու իմ յարկի տակ մտնես, այլ ասա՛ մի խօսք և իմ ծառան կրժշկուի, որովհետև ես էլ իշխանութեան ներքոյ գտնուող մարդ եմ, իմ ձեռի տակ ունիմ զինուորներ, եթէ ես մինին ասում եմ, գնա՛, գնում է, և միւսին՝ եկ, գալիս է, կամ ծառայիս՝ այս բանն արա՛, անում է»:

Երբ Յիսուսն այս խօսքերը լսեց, զարմացաւ և իրան հետևողներին ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, իսրայէլի մէջն էլ այսպիսի հաւատ չգտայ. բայց ասում եմ ձեզ, շատերը կգան արևելքից, արևմուտքից և Արրամի, Իսահակի ու Յակովբի հետ արքայութեան մէջ կբաղմեն»: Յիսուսն ասաց հարիւրապետին. «Քնա՛, ինչպէս որ հաւատացիր, թող այնպէս էլ կատարուի»: Նրա ծառան հէնց այն ժամին էլ առողջացաւ:

«Նրանի՛ որոց ոչ իցէ տեսնալ՝ և հաւատասցեն»։ Յովհ. ի. 29.
Նրանի՛ նրանց, որոնք չեն տեսել, բայց հաւատում են։

«Մերձ է Տէր ամենեսեան որ կարգան առ նա, առ ամե-
նեսեան որ կարգան առ նա ճշմարտութեամբ»։ Սաղ. ճիգ. 18.

ԳԼ. ԺԳ.

Տ Ա Ս Ն Բ Ո Ր Ո Տ Ն Ե Ր Ի Բ Ժ Շ Կ Ո Ւ Ի Լ Ը

Յիսուսը՝ Երուսաղէմ գնալիս, Սամարիայի և Գալիլիայի սահմանի վրայ պատահեց տասն բո-
րոտների, որոնք հեռու կանգնած աղաղակում էին և ասում. «Յիսուս վարդապետ, ողորմիր մեզ»։ Երբ Յիսուս նրանց տեսաւ, ասաց. «Գնացէք և ձեր անձը բահանային ցոյց տուէք»։ Նրանք գնացին և խփոյն բժշկուեցան։

Դրանցից միայն մինը ետ դարձաւ և բարձր ձայնով փառարանում էր Աստուծուն։ Նա Յիսուսի ոտներն ընկաւ և շնորհակալութիւն արաւ նրան։ Դա սամարացի էր։

Այն ժամանակ Յիսուսը պատասխան տուաւ և ասաց. «Չէ որ տասն հոգի բժշկուեցան, հապա ո՛ւր են միւսները»։ Միւսները չեկան Աստուծուն շնորհակալութիւն անելու՝ բացի այդ այլազգուց։ Յիսուսն ասաց նրան. «Վեր կաց և գնա՛, քո հաւատը քեզ փրկեց»։

«Սրհնեա անձն իմ գտէր ե մի՛ մտանար զամենայն տուրանորա»։ Սաղ. ճբ. 2.

Աստուծուն օրհնի՛րց ով իմ անձն, ե մի՛ մտանար նրա բարիքները։

Գլ. ԺԴ.

Փ Ա Ր Ի Ս Ե Յ Ի Ն ԵՒ Մ Ա Ք Ս Ա Ի Ո Ր Ը

Այն մարդիկը, որ իրանք են իրանց արժանաւորութիւնը շափում, բարեպաշտ համարում, իսկ ուրիշներին արհամարհում, այդպիսիներէ համար Յիսուս այս առակը պատմեց.

«Երկու մարդիկ տաճար զնացին աղօթք անելու. նրանցից մինը փարիսեցի էր, իսկ միւսը՝ մաքսաւոր։ Փարիսեցին առանձին կանգնած՝ այսպէս էր աղօթում— շնորհակալ եմ քեզնից, Աստուած, որ ես ուրիշ մարդկանց նման յափշտակող, անիրաւ կամ շնացող չեմ, ինչպէս մաքսաւորն է. շարաթը երկու անգամ ծոմ եմ պահում ե իմ բոլոր ստացուածներից տասանորդ եմ տալիս»։

Իսկ մաքսաւորը հեռու կանգնած՝ աչքերը երկինք բարձրացնել չէր կամենում, այլ իւր կուրծքն էր ծեծում ե ասում. «Աստուած, քաւիր մեղաւորիս»։

Ասում եմ ձեզ, սա արդարացած վերագարձաւ իւր տուն, որովհետե՛ ով իրան կբարձրացնէ, կկոտնարհի, իսկ ով կկոտնարհեցնէ, կբարձրանայ»։

«Որ բարձրացուցանէ՝ գանձն իւր՝ խոնարհեցի, և որ խոնարհեցուցանէ՝ գանձն, բարձրացի»։ Ղուկ. Ժբ. 14.

Գլ. ԺԵ.

Ա Ն Ա Ռ Ա Կ Ո Ր Դ Ո Ւ Ա Ռ Ա Կ Ը

Մի մարդ ունէր երկու որդի։ Փոքրն ասաց հօրը. «Հայր, տուր ինձ իմ բաժինը քո ունեցածից»։ Հայրը բաժանեց նրան իւր ունեցածը։ Ըստ օր շանցած՝ փոքր որդին առաւ իւր բաժինը և գնաց հեռու աշխարհ ու այնտեղ իւր ունեցածը վատնեց՝ անառակ կեանք վարելով։

Երբ բոլորը կերաւ, վերջացրեց, հէնց այն մամանակ այն երկրումն էլ սաստիկ սով ընկաւ։ Նա սկսեց մուրացկանութեամբ ապրել։ Վերջը գնաց այն երկրի քաղաքացիներից մինի մօտ ծառայութեան մտաւ։ Նա էլ ուղարկեց իւր հանդը, որ խոզեր արածացնէ։ Փոքր որդին ցանկանում եր իւր փոքր լցնել խոզերի կերած եղջիւրով, բայց այդ էլ չկար։

Նա սկսաւ մտածել և ինքն իրան ասել. «Քանի վարձկաններ իմ հօր տանը հաց են տում, իսկ ես այստեղ սովամահ կորչում եմ. կգնամ հօրս մօտ և կասեմ նրան — հայր, ես մեղք գործեցի քո և Աստուծու առաջ, այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու, ընդունիր ինձ իբրև քո վարձկաններից մինը»։

Փոքր որդին վեր կացաւ և եկաւ հօր մօտ: Հայրը նկատեց նրան հեռուից. զթաշարժուեց. առաջ վագեց. վզովն ընկաւ և համբուրեց: Որդին ասաց. «Ես մեղք գործեցի քո և Աստուծու առաջ, այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու»: Հայրն ասաց իւր ծառաներին. «Հանէք սրա հին շորերը և նորը հագցրէք. մատանին դրէք մատին. ոտներին կօշիկներ հագցրէք. մսացու եզր մորթեցէք. ուտենք և ուրախանք, որովհետև իմ այս որդին մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր գտնուեց»: Ամենքն սկսան գուարճանալ:

Մեծ որդին հանդումն էր: Երբ տուն դարձաւ՝ երգելու և պարելու ձայներ լսեց: Ծառաներից մինին կանչեց իւր մօտ և հարցրեց, թէ այդ ինչ է: Նա էլ պատասխանեց. «Եղբայրդ դարձել է. քո հայրը մսացու եզր մորթել տուաւ նրա գալստեան պատճառով և տհա մամեքն էլ ուրախանում են»:

Սա բարկացաւ և ներս չէր կամենում մտնել, բայց հայրը դուրս եկաւ և աղաչում էր նրան տուն գալ: Նա բարկացած պատասխան տուաւ հօրն ու ասաց. «Ահա այս քանի տարի է քեզ ծառայում եմ, քո պատուէրից երբէք դուրս չեմ եկել, բայց ինձ մի ուլ էլ չտուիր, որ իմ բարեկամների հետ ուրախանամ, իսկ այդ որդիդ, որ քո կայքը պոռնիկների հետ կերաւ, նրա համար մսացու եզն ես մորթել»:

Հայրն ասաց նրան. «Որդեակ, դու ամեն ժամանակ ինձ մօտ ես և այն ամենն՝ ինչ որ իմն է, քոնն է. դու պէտք է ուրախանայիր, որովհետև քո եղբայրը մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր գտնուեց»:

«Եթէ ասիցեմք՝ եթէ մեզս ինչ մեք ոչ ունիմք, դանձինս լսարեմք և ճշմարտութիւն ի մեզ ոչ գոյ: Ապա եթէ խոստովանելինիցիմք զմեզս մեր, հաւատարիմ է նա և արդար՝ առ ի թուզուլ զմեզս մեր, և սրբել զմեզ յամենայն անիրաւութենէ» Կ. թ. Յովհ. ա. 8, 9.

Եթէ ասենք թէ մեզք չունինք, մեզ կխարենք և մեղնում ճշմարտութիւն չի լինիլ, իսկ եթէ մեր մեղքերը խոստովանենք, Աստուած արդարադատ է, նա մեր մեղքերը կհերէ և ամեն տեսակ անիրաւութիւնից կմաքրէ, կհեռացնէ:

«Ապաշխարեցէք և հաւատացէք լուստարանն» Մրկ. ա. 15.

Ապաշխարեցէք և աւետարանին հաւատացէք:

Թէև մեր մեղքը շատ է, բայց Աստուծու ողորմածութիւնը ևս աւելի է:

ԳԼ. ԺԶ.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԺՇԿՈՒՄ Է ԿՈՅՐԻՆ ԵՐԻՔՈՄԻ ՄՕՏ

Յիսուս անցնում էր Երիքովի մօտով: Մի կոյր ճանապարհի վրայ նստած մուրում էր: Եւ երբ նա ժողովրդի անցնելը լսեց, հարցրեց, թէ այդ ինչ է: Նրան պատասխանեցին, որ Յիսուս նազովրեցին է անցնում: Կոյրն սկսաւ բարձր ձայնով աղաղակել և ասել՝ «Իաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»: Առաջևից գնացողները յան-

դիմանում էին, որ լռէ, իսկ նա և՛ս աւելի բարձր ձայնով էր աղաղակում. «Գաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»:

Յիսուս կանգնեց և հրամայեց, որ նրան իւր մօտ բերեն: Կոյրը մօտ եկաւ: Յիսուս հարցրեց. «Ի՞նչ ես ուզում, որ անեմ քեզ»: Նա էլ պատասխանեց. «Տէր, ուզում եմ որ տեսնեմ»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Տես, քո հաւատը քեզ փրկեց»: Նա սկսաւ այն ըոպէին տեսնել, գնում էր նրա ետեւից և փառաբանում Աստուծուն: Փողովուրդն այս որ տեսաւ, սկսաւ Աստուծուն օրհնել:

«Եկալք առ իս ամենայն վաստակեալք»: Մատթ. Ժա. 28.

ԳԼ. ԺԷ.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ե Ի Զ Ա Կ Ք Է Ո Ս Ը

Յիսուս մտաւ Երիբով և անցնում էր քաղաքի միջովը: Այնտեղ մի մարդ կար՝ անունը Զակքէոս, որ մաքսապետ էր և հարուստ: Նա սրտով ցանկանում էր Յիսուսին տեսնել, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետև կարճահասակ էր: Ուստի առաջ վազեց և բարձրացաւ ժանտաթղենու վրայ, որպէսզի Յիսուս այնտեղովն անցնելիս, կարողանայ տեսնել:

Երբ Յիսուսն այնտեղ հասաւ, վեր նայեց և ասաց նրան. «Ջակըքէ, շուտ արա, իջիր, այսօր պէտք է քո տանն իջեանեն»։ Ջակըքէոսն շտապով վայր իջաւ և ուրախութեամբ ընդունեց նրան։

Բոլոր տեսնողները տրանջում և ասում էին, թէ մեղաւոր մարդու մօտ գնաց հանգստանալու։ Ջակըքէոսը յառաջ եկաւ և ասաց. «Տէր, իմ հարստութեան կէսը կտամ աղքատներին. եթէ մինին զրկել եմ, չորեքպատիկ կվճարեմ»։

Յիսուս ասաց. «Այսօր փրկութիւն եղաւ այս տանը, որովհետեւ սա էլ Աբրահամի որդի է. մարդու Որդին եկաւ, որ կեանք պարգևէ կորածներին»։

«Տալց եթէ ինչ ի Քրիստոս, նոր արարած իցէ, զի հինն ասնց և արդ նոր եղև ամենայն»։ Ը. թ. ա. Կրնթ. ե. 17.

Եթէ մինի մէջ Քրիստոսի սէր կայ, այնպիսին նոր է ծնում. մի այդ տեսակ մարդու մօտ հին նանցնում է և ամեն բան նոր է դառնում։

Գ. ԺԸ.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԺՇԿՈՒՄ Է ԽՈՒՂՈՒՀԱՄԲԻՆ

Մի անգամ Յիսուսի մօտ մի խուլուհամբ բերին և աղաչում էին, որ ձեռը նրա վրայ դնէ։ Յիսուս ամբոխից հեռացրեց հիւանդին. մատներն ականջի մէջ դրաւ. թքեց այնտեղ. լեզուն

АРТАШЕСЪ ГАСАБАШЕВЪ ³

շօշափեց. վերև նայեց, հողուց հանեց և ասաց-
«Նփփատայ», որ նշանակում է բացուիլ: Իսկոյն
նրա ականջները բացուեցան և սկսեց ուղիղ
խօսել:

Պատուիրեց ոչ ոքի չասել. բայց որքան նա
արգելում էր, նրանք և՛ս առաւել քարոզում,
տարածում էին:

«Նրանի՛ աչնոցիկ, որ լսեն զբանն Աստուծոյ և առնեն»:
Նրանի՛ նրանց, ուլքեր Աստուծու խօսքը լսում և կատա-
րում են:

Գ.Լ. ԺԹ.

Ո Ղ Ո Ր Մ Ա Ծ Ս Ա Մ Ա Ր Ա Յ Ո Ւ Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս մի օրինականի հետևեալ առակը
պատմեց:

«Մի մարդ Երուսաղէմից գնում էր Երիքով
և աւազակների ձեռն ընկաւ: Աւազակները մեր-
կացրին անձանօթին. խոցոտեցին, կիսամահ
թողին և գնացին:

Պատահամբ մի քահանայ այդ ճանապարհ-
հովն անցաւ. տեսաւ նրան, բայց անց կացաւ:
Նոյն տեղովն անցաւ մի դևտացի: Նա ևս տեսաւ
և անց կացաւ գնաց:

Եկաւ մի Սամարացի ճանապարհորդ. տեսաւ
նրան և խղճաց. իջաւ զբաստից. մօտ եկաւ.

վերջերը վաժաժեց. վրան ձէթ և դինի ածեց. դրաստի վրայ դրաւ և հող տարաւ նրա վրայ: Հետեակ օրը, երբ պէտք է հեռանար, երկու դահեկան հանեց, իջևանի տիրոջը տուաւ և ասաց. «Խնամք տար սրա վրայ և ինչ ծախս դրա համար անես. վերադարձին կվճարեմ»: Հիմա այն երեքից ո՞րն է երևում քեզ՝ թէ ընկեր է եղել աւագակների ձեռն ընկած մարդուն»: Յրինականն ասաց. «Նա՛ որ ողորմութիւն արաւ»: Այն ժամանակ Յիսուս ասաց. «Քնն, դու էլ այնպէս արա՛»:

«Սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո»: Մտթ. իբ. 39.

«Գո ընկերներին պէտք է քեզ պէս սիրես»:

«Որ ոք զիտիցէ զբարին և ոչ առնիցէ, մեղք են նմա»:

Ով ճանաչում է բարին, բայց չի գործում, մեղանշում է»:

ԳԼ. Ի.

ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ԼՈՒՄԱՆ

Յիսուս տաճարում ուսուցանում էր: Նայեց և տեսաւ, որ հարուստներն իրանց տուրքը զանձանակն են ձգում: Տեսաւ նաև մի այրի աղքատ կին, որ երկու լումա ձգեց այնտեղ: Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, այս որբեայրին ամենից աւելի տուաւ, որովհետև նրանք ամենքն էլ իրանց աւելորդ ունեցածից Աստու-

ծու համար զո՛հ մատուցին, իսկ սա իւր աղքատ տեղովը բոլոր ունեցածը ձկեց»:

«Արչափ և իցէ քո՛ ըստ սմին բազմութեան արասցես զո՛-
«ղորմութիւնսն, ևթէ սակաւ իցէ քո՛ ըստ սակաւին»: Տովբիթ գ. 9:
Քո կարողութեան համեմատ ողորմութիւն արա՛ քիչ ու-
նիս՝ քիչ ատու»

ԴԼ. ԻԱ.

ՉԱՐ ԾԱՌԱՅԻ ՍՌԱԿԸ

Յիսուան ասաց հետեւեալ առակը: «Մի լծա-
գաւոր կամենում է իւր ծառաների հետ հաշիւ տեսնել: Երբ հաշիւն սկսաւ՝ նրա մօտ բերին բիւր քանքարի մի պարտապան: Բայց որովհետև նա չկարողացաւ վճարել, ուստի տէրը հրամայեց նրա կինն ու որդիքը և ամենն՝ ինչ որ ունէր, ծախել պարտքի փոխարէն: Ծառան տիրոջ ոտներն ընկաւ. երկրպագութիւն էր տալիս և ասում. «Համբերիր, տէր, բոլորը կ'վճարեմ»: Տէրը խղճաց ծառային, արձակեց նրան և պարտքն էլ իրան ընծայեց:

Երբ այդ ծառան դուրս եկաւ, գտաւ իւր ծառայակիցներից մինին, որ իրան հարիւր դահեկան էր պարտ: Նրան բռնեց, խեղդում էր և ասում. «Վճարիր, ինչ որ ինձ պարտական ես»: Ծառայակիցը նրա ոտքերն ընկաւ. աղաչում էր

և ասում. «Համբերիր, բոլորը կհատուցանեմ քեզ»:
Բայց նա չկամեցաւ, չայլ գնաց և նրան բանտը
ձգեց՝ մինչև որ պարտքը վճարէ:

Ծառայակիցները, երբ այս բանը տեսան,
չատ տրտամեցան, եկան և իրանց տիրոջը յայտ-
նեցին եղբուժիւնը: Այն ժամանակ տէրը նրան
իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Չար ծառայ, ես քո
բոլոր պարտքը ներեցի, որովհետև դու ինձ աղա-
չեցիր, մի՛թէ պէտք չէր, որ դու էլ քո ծառա-
յակցին ողորմէիր, ինչպէս որ եո քեզ ողորմեցի»:
Տէրը բարկացաւ և ծառային մատնեց դահիճ-
ներին՝ մինչև որ պարտքն ամբողջապէս վճարէ:

Իմ երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ հետ այնպէս
կվարուէ, եթէ ձեզնից իւրաքանչիւրը սրտանց
կներէ իւր եղբօր յանցանքները»:

Այն ժամանակ մօտ եկաւ Միմօն Պետրոսն
և ասաց. «Տէր, մինչև քանի տնգամ ներեմ իմ
եղբօրը, եթէ նա իմ դէմ մեղանչէ, եօ՛՛՛՛ն ան-
դամ բաւական չէ»: Յիսուս պատասխանեց և
ասաց. «Ոչ թէ եօ՛՛՛՛ր, այլ եօ՛՛՛՛թանասուն եօ՛՛՛՛ն
անդամ»:

«Ձի եթէ թողուցուք մարդկան զյանցանս նոցա, թողցէ և
«ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր, ապա թէ ոչ թողուցուք մարդկան»
«զյանցանս նոցա, և ոչ Հայրն ձեր երկնաւոր թողցէ զյանցանս
«ձեր»:

Եթէ դուք մարդկանց սխալները ներէք, ձեր երկնաւոր
Հայրն էլ ձեզ կներէ, իսկ եթէ մարդկանց սխալները չէք ների,
ձեր երկնաւոր Հայրն էլ ձեր յանցանքները չի ների:

«Երանի՛ ողորմածաց, զի նոքա ողորմութիւն գացեն»:
Մաթ. և. 7.

Երանի՛ ողորմածներին, որովհետեւ նրանք ողորմութեան
կարժանան:

ԳԼ. ԻԲ.

Հ Ի Ն Գ Հ Ա Ջ Ա Ր Ի Կ Ե Ր Ա Կ Ր Ե Լ Ը

Յիսուս իւր աշակերտների հետ գնաց մի անապատ տեղ, որ դտանուում էր Բեթսայիդա քաղաքի մօտ: Ժողովուրդն իմացաւ այդ բանը և մեծ բազմութեամբ գնում էր նրա ետեւից: Երբ Յիսուս ժողովրդին տեսաւ, խիստ ցաւեց, որովհետեւ նրանք նման էին անհովիւ հօտի: Նա քարոզում էր նրանց Աստուծու արքայութեան մասին և բժշկում հիւանդներին: Օրն սկսել էր տարածամիջ:

Այն ժամանակ Յիսուսի աշակերտները մօտ եկան և ասացին. «Արձակիր ժողովրդին, որ գնան մերձակայ գիւղերը՝ հանգստանալու և կերակուր գտնելու, որովհետեւ մենք ոչինչ չունինք ուտելու, և անապատումն ենք»: Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Դուք կերակրեցէք զրանց»: Աշակերտներն ասացին. «Մենք հինգ հացից և երկու ձկնից աւելի ոչինչ չունինք, դա ի՞նչպէս կրաւականացնէ այդ բազմութեանը»:

Յիսուս ասաց աշակերտներին. «Նստացրէ՛ք ժողովրդին կարգ-կարգ՝ յիսուն-յիսուն»:

Այդպէս էլ արին: Այնտեղ հինգ հազարը
կարգ-կարգ նստեցան: Յիսուս վեր առաւ հինգ
հացը և երկու ձուկը, գոհացաւ, կտրեց և աշա-
կերտներին տուաւ, իսկ նրանք էլ՝ բազմական-
ներին: Ամենքը կերան կշտացան, իսկ երբ վեր
կացան, Յիսուսն ասաց աշակերտներին. «Հաւա-
քեցէք փշրանքները»: Տասն և երկու զամբիւղ
փշրանք վեր առան:

Ժողովուրդը, երբ տեսաւ Յիսուսի այս
նշանը, ասաց. «Սա է ճշմարիտ մարգարէն, որ
աշխարհ պէտք է գար»: Յիսուս նկատեց որ
իրան թագաւորի տեղ են ընդունում, հեռացաւ
լեառը:

Հետեւեալ օրը որոնում էր նրան ժողովուրդը
և գտաւ ծովի միւս ափում: Այն ժամանակ Յի-
սուս ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, զուր
ինձ ոչ թէ նրա համար էք որոնում, որ նշան-
ներ տեսաք, այլ՝ որ հացիցը կերաք և կշտա-
ցաք. ճշմարիտն եմ ասում ձեզ՝ իմ Հայրը երկ-
նային, ճշմարիտ հաց կտայ ձեզ»: Նրանք պատաս-
խանեցին. «Տ՛ուր մեզ այդ յաւիտենական հացը»:

Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Ես եմ կե-
նաց հացը, ով ինձ մօտ կգայ, նա չի սովածա-
նայ. ով ինձ կհաւատայ, երբէք չի ծարաւի: Չեք
նախնինքը անապատում մանանան կերան և
մեռան, իսկ ով այս հացիցը կուտէ, յաւիտեան
կապրէ»:

«Մի՛ աչտուհետև հոգայցէք և ասիցէք զինչ կերիցուք կամ՝
«զինչ արբցուք կամ զինչ զգեցցուք. զի այդ ամենայն հեթանոսք
«խնդրեն. քանզի զիտէ Հայրն ձեր երկնաւոր՝ թէ պիտոյ է ձեզ
«այդ ամենայն խնդրեցէք նախ զարքայութիւնն Աստուծոյ և
«զարգարութիւն նորա, և այդ ամենայն լաւելցի ձեզ»: Մտթ. դ.
31, 33.

Աչտուհետև հոգս մի՛ անէք ասելով, թէ ի՛նչ պիտի ուտենք,
կամ ի՛նչ պիտի խմենք, կամ ի՛նչ պիտի հագնենք, որովհետև այդ
տեսակ խնդրածներ հեթանոսներն են անում. ձեր երկնաւոր
Հայրը զիտէ որ այդ բաները ձեզ հարկաւոր են Բայց դուք առաջ
նրա արքայութիւնը խնդրեցէք. իսկ միւսները առանց խնդրուե-
լու կտրուի ձեզ:

«Գրեալ է՝ թէ ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ, այլ ամենայն
«բանիւ որ ելանէ ի բերանոյ Աստուծոյ: Մտթ. դ. 4.

Գրուած է, որ մարդս ո՛չ միայն հացով է ապրում, այլ
այն ամեն խօսքով, որ Աստուծու բերանիցն է դուրս գալիս:

Գլ. ԻԳ.

Ք Ա Ն Ա Ն Ա Յ Ի Կ Ի Ն Ը

Յիսուս գնաց Տիւրոսի և Սիդոնի կողմերը:
Եւ ահա մի քանանացի կին աղաղակում էր նրա
ետեից և ասում. «Ողորմիր ինձ, Տէր, որդի
Դաւթի, իմ աղջիկը շարաշար դիւահարում է»: Յիսուս ոչինչ պատասխան չտուաւ նրան:

Այն ժամանակ մօտ եկան նրա աշակերտ-
ները, աղաչում էին և ասում. «Արձակիր սրան,
որովհետև մեր ետեիցն աղաղակում է»: Նա պա-
տասխան տուաւ և ասաց. «Ես ուղարկուել եմ
իսրայէլի տան ոչխարների մօտ»: Կինը մօտ
եկաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր,
օգնիր ինձ»:

Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Լաւ չէ երեխաների ձեռիցը հացն առնել և շներին ձգել»։
Կինը պատասխանեց. «Այո՛, Տէր, բայց շներն էլ իրանց տէրերի սեղանից ընկած փշրանքովն են կերակրուում»։

Յիսուս պատասխան տուաւ ու ասաց. «Ո՛վ կին, քո հաւատը մեծ է, թող այնպէս լինի, ինչպէս որ դու ես կամենում»։ Նրա զուտորը նոյն ժամում բժշկուեց։

«Զի զոր սիրէ Տէր, խրատէ»։ Թ. ա. Եբր. ժր. 6.

«Ենթէ որոյ սիրենն զԱստուած, չամենայնի գործակից լինի ի բարիս»։ Թ. ա. Համ. ը. 28.

Նոքա, որոնք Աստուծուն սիրում են, ամեն բարի գործերում օգնում է Աստուած։

Գլ. ԻԴ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՐՈՋՈՒՄ Է ՆԱԶԱՐԷԹՈՒՄ

Յիսուս հոգևով զօրացած՝ դարձաւ Գալիլիա։
Նրա համբաւը տարածուեց շրջակայ բոլոր երկրրներում։ Նա քարոզում, ուսուցանում էր նրանց ժողովրդանոցներում։ Ամենքը յարզում էին նրան։

Յիսուս դարձաւ նազարէթ, ուր մեծացել էր և իւր սովորութեան համեմատ շարաթ օրը ժողովրդանոց մտաւ և կամեցաւ կարդալ։ Նրան

տուին Նասայեայ մարգարէի գիրքը և երբ բաց արաւ, գտաւ այն տեղը, որ գրուած էր. «Տիրոջ հոգին իմ վրայ է, որի համար էլ օծեց ինձ. նա ինձ ուղարկել է ազքատներին աւետիք տալու, սրտով կոտորուածներին բժշկելու, գերիներին թողութիւն քարոզելու, կոյրերին տեսութիւն տալու և Տիրոջ ընդունելի տարին քարոզելու»:

Երբ գիրքը խփեց՝ սպասաւորին տուաւ և նստեց ժողովրդանոցի մէջ, բոլորի աչքերը նրան էին մտիկ տալիս: Յիսուսն ասաց. «Այսօր այս գիրքը կատարուեց ձեր ներկայութեամբ»: Ամենքը վկայում էին այս բանին և զարմանում այն շնորհալի խօսքերի վրայ, որ դուրս էին գալիս նրա բերանից և ասում էին—չէ որ սա Յովսէփի որդին է: Յիսուս ասաց նրանց. «Ի հարկէ դուք ինձ այս առակը կասէք—բժիշկ, քո անձը բժըշկիր. ո՞րքան բաներ ենք լսել, որոնք Կափառնայումի մէջ են կատարուել, այստեղ քո հայրենիքումն էլ արն, որ տեսնենք: Աշմարիտն եմ ասում ձեզ, Եղիայի ժամանակ իսրայէլի մէջ շատ որբեայրի կանայք կային, երբ երկինքը երեք տարի և վեց ամիս փակուեց, այնպէս որ բոլոր երկրի վրայ մեծ սով ընկաւ, սակայն Եղիան բացի սիդոնացւոց սարեպթացի՝ մի որբեայրի կնոջից, ոչ ոքի մօտ չուղարկեց, Գարձեալ՝ շատ բորոտներ կային իսրայէլի մէջ Եղիսէ մարգարէի

ժամանակ, բայց նրանցից ոչ ոք չսրբուեց բացի նէեմման ասորուց»:

Ամենքը բարկութիւնով լցուեցան ժողովրդանոցի մէջ: Յիսուսին քաղաքից դուրս հանեցին և տարան մինչև այն լեռան գլուխը, որի վրայ քաղաքն էր շինած, որպէսզի այն բարձր տեղից վայր ձգեն, իսկ Յիսուս նրանց միջոյն անցաւ և դնաց:

«Յիւրան եկն, և իւրքն զնա ոչ ընկալան. իսկ որք ընկալանն զնա՝ ես նոցա իշխանութիւն որդիս Աստուծոյ լինելոյ: Յովհ. ա. 11, 12.

Եւր ազգի մէջն եկաւ, բայց իւր ազգի որդիքն իրան չընդունեցին, իսկ որոնք ընդունեցին, նրանց իրաւունք տուաւ Աստուծու որդիք լինելոյ:

Գլ. ԻԵ.

Հ Ա Ր Ո Ւ Ս Տ Ե Ր Ի Տ Ա Ս Ա Ր Գ Ը

Մի երիտասարդ մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բարի վարդապետ, ի՞նչ բարի բան գործեմ, որ յաւիտենական կեանք ժառանգեմ»: Յիսուս ասաց նրան. «Եթէ կամենում ես յաւիտենական կեանք ունենալ, պահիր պատուիրանները»: Երիտասարդը հարցրեց. «Ո՞ր պատուիրանները»: Յիսուս պատասխանեց. «Մի սպանաներ, մի գողանար, մի սուտ վկայեր, պատուիր քո հօրն ու մօրը և քո ընկերին քո անձի չափ սիրիր»:

Երիտասարդը պատասխանեց. «Այդ ամենն իմ երեխայութիւնիցն սկսած՝ պահել եմ, էլ ինչ քան է պակաս ինձ»: Այն ժամանակ Յիսուս նայեց նրան և ասաց. «Մի քան պակաս է քեզ եթէ կամենում ես կատարեալ լինել, զնա և ծախիր ունեցածդ. տուր աղքատներին. կունենաս երկնքումը դանձ ու հետեիր ինձ»:

Երբ պատանին այս խօսքերը լսեց, տխուր և տրտում հեռացաւ, որովհետև շատ ստացուած ունէր: Յիսուս ասաց իւր աշակերտներին: «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, մալուխը հեշտութեամբ ասեղի ծակովը կանցնի՝ քան թէ մի հարուստ՝ Աստուծու արքայութիւնը կմտնէ»: Երբ այս բանն աշակերտները լսեցին, շատ զարմացան և ասացին. «Հապա էլ ո՞վ կարող է փրկուել»: Յիսուս մտիկ տալով նրանց՝ ասաց. «Մարդկանց կողմանէ անկարելի է դա, իսկ Աստուծու կողմանէ ամեն բան հնարաւոր է»:

«Եւ մեծութիւն թէ առ ով գայցէ, մի՛ յօժարեսցին սիրաք ձերս»: Սաղ. կա. 11.

Ձեր հարստութեան վրայ յուս մի՛ դնէք:

«Եթէ ոք կամի զկնի գալ իմ, ուրասցի դանձն իւր և բարձրէ չզխաչ իւր և եկեսցէ զկնի իմ»: Մրկ. Ը. 34.

Ով ուզում է իմ ետեից գալ, պէտք է իւր անձն ուրանայ յեր առնէ իւր խաչը և ետեկցս գայ:

Գլ. ԻԶ.

ԱՆՍԻՏ ՀԱՐՍՏԻ ԱՌԱԿԸ

Յիսուս հետեւեալ առական շասաց. «Մի հարուստ մարդու արտերն առատ պտուղ տուին: Նա մտածում և ասում էր. «Ի՞նչ անեմ. տեղ չունիմ արտերիս պտուղները հաւաքելու. շտեմարաններս կքանդեմ. աւելի մեծերը կշինեմ և բոլոր բերքերն այնտեղ կհաւաքեմ. յետոյ կասեմ ինձ — ով անձն, շատ բարիքներ ունիս՝ շատ տաքիների համար ամբարուած, կեր, խոփը և զուարճացիր»:

Բայց Աստուած ասաց նրան. «Անմիտ, այս պիշեր քո հողին քեզնից կպահանջեն, այսքան պատրաստածներդ ի՞նչ պիտի անես»:

Այսպէս էլ ամենայն մարդու վիճակն է — ով միայն իւր անձի համար է դանձ հաւաքում, Աստուծու մօտ հարուստ չէ:

«Մի՛ դանձեք ձեզ դանձս չերկրի, ուր ցեց և ուտիճ ապա-
ւականն, և ուր գողք ական հատանեն և գողանան Այլ դանձե-
ւցէ՛ք ձեզ դանձս չերկրնո, ուր ոչ ցեց և ուտիճ ապականն և ոչ
«գողք ական հատանեն և գողանան. զի ուր դանձք ձեր են, անդ
«և՛ սիրտք ձեր եղիցին»: Մատթ., գ. 19—21.

Ձեզ համար հարստութիւն մի՛ դիզէք շերկրիս վրայ, ուր ցեցն ու ուտիճն ապականում են, ուր գողերը պատը ծակում են և գողանում: Այլ ձեր հարստութիւնը երկնքումը դիզեցէք, ուր ոչ ցեց կայ և ոչ ուտիճը կապականէ և ուր գողերը պատը չեն ծակում և չեն գողանում, որովհետեւ ինչ տեղ ձեր դանձերն են, այնտեղ էլ ձեր սիրտն է:

Գլ. ԻԷ.

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ՈԶԻԱՐԻ ՆԻ ԴՐԱՄԻ ԱՌԱԿԸ

Յիսուսի մօտ լսելու նպատակով շատ մաքսաւորներ և մեղաւորներ եկան: Փարիսեցիները և դպիրները տրտնջում էին ու ասում. «Սա ընդունում է մեղաւորներին և նրանց հետևում է»:

Սրա համար Յիսուս այս առակն ասաց նրանց. «Այն ո՞ր մարդն է ձեզանից, որ հարիւր ոչխար ունենայ և նրանցից մինը կորցնէ, արդեօ՞ք չի թողնի իննսունինը և այն կորածի հետևիցը գնայ, մինչև որ գտնէ նրան: Եւ երբ գտնէ, ուրախանալով իւր ուսերի վրայ կզնէ և տուն գալով բարեկամներին և զրացիներին կկանչէ ու կասէ. «Ուրախացէ՛ք ինձ հետ, վասնզի իմ կորած ոչխարը գտայ»: Ասում եմ ձեզ, այսպէս էլ ուրախութիւն կլինի երկնքումը մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ, քան թէ իննսունինն արդարների համար, որոնք սպաշխարութեան պէտք չունին»:

«Կամ ո՞վ է այն կինը, որ տասը զրամ ունենայ և զրամներից մինը կորցնէ, արդեօ՞ք ճրագ չի վառի, տունը չի աւելի ու խիստ որոնի՝ մինչև որ գտնէ: Եւ երբ գտնէ, բարեկամներին և զրացիներին կկանչէ ու կասէ—ուրախացէ՛ք ինձ հետ, վասնզի կորուսած զրամս գտայ: Ասում եմ ձեզ, այսպէս էլ Աստուծու հրեշտակների մօտ

ուրախութիւն կլինի մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ»:

«Ձի աշնայէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչև, Յովհ. դ. 16».

ԳԼ. ԻԸ.

ՅԱՅԲՈՍԻ ԴՈՒՍՏՐԸ ԵՒ ՆԱՅԻՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆ

Ա. Յայրոս անունով մի մարդ, որ ժողովրդի իշխաններից մինն էր, եկաւ Յիսուսի մօտ. ընկաւ նրա ոտները. աղաչում և ասում էր. «Իմ աղջիկը մահամերձ է, եթէ գաս և ձեռդ նրա վրայ դնես՝ կառողջանայ»:

Յիսուս դնաց նրա հետ. մեծ բազմութիւն հետևում էր նրան. իշխանի ծառաններից մինն եկաւ և ասաց. «Քո աղջիկը մեռաւ, վարդապետին անհանգիստ մի անիր»։ Երբ այս բանը Յիսուս լսեց, ասաց իշխանին. «Մի վախենար, հաւատո՛ւ միայն»:

Յիսուս տուն եկաւ. տեսաւ փողհարներին ու ժողովրդին. ոչ ոքի թոյլ չտուաւ, որ իւր հետ գնայ՝ բացի Սիմոնից (Պետրոս), Յակովբոսից և Յովհաննէսից։ Ամենքը լալիս և ողբում էին։ Յիսուս ասաց. «Մի լաք, նա չէ մեռել, այլ քնած է»։ Նրա վրայ ժիծաղեցին, որովհետև ամենքը գիտէին, որ մեռած է։

Յիսուս բոլորին տանից դուրս հանել տուաւ.

առաւ իւր հետ երեխայի հօրն ու մօրը և նրանց, որոնք իւր հետն էին ու մտաւ այնտեղ, ուր ևրեխան պառկած էր: Բռնեց նրա ձեռից և ասաց. «Տալիթա կումի», այսինքն՝ աղջիկ, վեր կաց:

Իսկոյն լ'եր կացաւ աղջիկը և ման եկաւ: Յիսուս հրամայեց, որ նրան բան տան ուտելու: Ամենքը զարմացան այս բանի վրայ:

Ք. Սրանից ետոյ Յիսուս եկաւ նային քաղաքը: Նրա հետ գնում էին աշակերտները և բազմաթիւ ժողովուրդ: Երբ քաղաքի դռան մօտեցաւ, տեսաւ մի մեռեալ էին տանում, որ այրի միամօր որդի էր: Գազաղի ետեից մեծ բազմութիւն էր գնում: Յիսուս մօտ գնաց և ասաց. «Մի լար»: Ետոյ մօտ եկաւ. դազաղը շօշափեց: Տանողները կանգնեցին: Յիսուս ասաց. «Պատանի, քեզ եմ ասում, վեր կաց»:

Մեռեալը վեր կացաւ, նստեց և սկսաւ խօսել: Պատանուն մօրը յանձնեց:

Ամենքին երկիւղ պատեց: Աստուծուն փառք էին տալիս և ասում. «Մեծ մարդարէ է վեր կացել մեր մէջ. Աստուած իւր ժողովրդին այցելել է»,

---

«Բաւց լալտնեցաւ ալժմիկ՝ լերելի ֆրկչին մերոյ Յիսուսի «Քրիստոսի, որ խափանեաց զմահ՝ և լուսաւոր արար զկեանս»: Ալժմ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի երեւալով լալտնուեց, որ նա մահը խափանեց և կեանքը լուսաւորեց:

ԳԼ. ԻԹ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԶԻ ԳԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԵՏՐՈՍԻ
ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Երբ Յովհաննէսը բանտի մէջ Յիսուսի գործերը լսեց, իւր աշակերտներէից երկուսին ուղարկեց նրա մօտ հարցնելու. «Դ՞ու ես այն, որ գալու էիր, թէ ուրիշին սպասենք»:

Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Գնացէք Յովհաննէսին պատմեցէք, ինչ որ լսեցիք և տեսաք—կոյրերը տեսնում են, կազերը գնում են, բորոտները սրբւում են, խուլերը լսում են, մեռելները յարութիւն են առնում և աղքատներին՝ աւետարանն է քարոզւում,—երանելի է նա, որ ինձ վրայ չի գայթակղուի»:

Բ. Քիչ ժամանակից ետոյ Յիսուսն եկաւ Փիլիպպեայ Կեսարիայի կողմերը, իւր աշակերտներին հարցնում էր և ճաստւում. «Մարդիկ ինձ համար ինչ են ասում, ո՞վ է ճամարդու Որդին»։ Նրանք էլ ասացին. «Ոմանք ասում են՝ թէ Յովհաննէս Մկրտիչն է, միւսները՝ Եղիան և ուրիշներն էլ՝ Երեսմիան կամ մարդարէններից մինը»:

Յիսուս հարցրեց. «Իսկ դուք ինչ էք ասում, ո՞վ եմ ես»։ Միմօնը պատասխանեց և ասաց. «Դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստուծոյ Որդին»:

Յիսուս ասաց. «Երանի՛ քեզ, Միմօն՝ որդի Յովնանի, որովհետև մարմին և արիւն չյայտնեց

քեզ այդ, այլ իմ երկնաւոր Հայրը. ես ասում քեզ, որ դ՛ու ես վէմը և այդ վէմի վրայ կշինեմ իմ եկեղեցին, որին դժոխքի դռներն էլ չեն կարող շարժել: Քեզ կտամ երկնքի արքայութեան բանալիները և ինչ որ երկրիս վրայ կկապես, կապուած կլինի երկնքումը և ինչ որ կարձակես երկրիս վրայ, երկնքումն էլ արձակուած կլինի»: Արգելեց իւր աշակերտներին, որ ոչ ոքի չասեն, թէ նա Յիսուս Քրիստոսն է:

«Եւ մեք հաւատացաք և ծանեաք՝ եթէ զու ես Քրիստոսն՝ ասրդի Աստուծոյ»: Յովհ. դ. 69.

Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ զու ես Քրիստոսն՝ Աստուծու որդին:

«Յիսուս Քրիստոս երեկ և այսօր, նոյն և չափտեան»:

Յիսուս Քրիստոս նոյնն է՝ երեկ, այսօր և չափտեան:

ԳԼ. Լ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՉԻ ՄԱՀԸ

Հերովդէս բռնեց Յովհաննէսին. կապեց և բանտը դրաւ՝ իւր եղբայր Փիլիպպոսի կնոջ՝ Հերովդիայի համար, որովհետև Յովհաննէս նրան ասում էր. «Վայել չէ քեզ, որ դրան կին ունենաս»: Հերովդէսն ուզում էր նրան սպանել, բայց ժողովրդից վախենում էր, որովհետև նրան ընդունում էր որպէս մարգարէ, որպէս բարեպաշտ մարդ, դրա համար էլ պաշտպանում էր:

Մի յարմար առիթ պատահեց—[Թագաւորի ծննդեան օրն էր. մեծ խնջոյք տուաւ, ուր ներկայ էին նախարարները, զօրապետները և Գալիլայի բոլոր մեծամեծները: Այդտեղ էր և Հերովդիայի աղջիկը, որ կաքաւեց և շատ զուր եկաւ թէ [Թագաւորին և թէ բոլոր սեղանակիցներին:

Թագաւորն ասաց աղջկան. «Խնդրիր քինձնից, ինչ որ ուզում ես և ես կտամ քեզ՝ մինչև անգամ իմ [Թագաւորութեան կէսը»: Նա զուրս գնաց և ասաց մօրը. «Թ՛նչ խնդրեմ»: Նա էլ ասաց. «Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Աղջիկը շտապով [Թագաւորի մօտ եկաւ և ասաց. «Ես կամենում եմ, որ մի սկուտղի վրայ Յովհաննէս Մկրտչի գլուխն ինձ տաս»:

Թագաւորը շատ տրտմեցաւ, բայց որովհետև երգուել էր հիւրերի առաջ՝ շուգեց խօսքը ետ առնել: Իսկոյն դահիճ ուղարկեց և հրամայեց նրա գլուխը բերել: Գահիճը գնաց ու բանտի մէջ գլխատեց Յովհաննէսին. մի սկուտղի մէջ դրաւ գլուխը և աղջկան տուաւ. նա էլ իւր մօրը տարաւ:

Երբ այս բանը նրա աշակերտներն իմացան, եկան, վեր առան նրա դիակը, տարան, [Թաղեցին ու եկան Յիսուսին յայտնեցին:

«Լե՛ր հաւատարիմ մինչև 'ի մահ և տաց քեզ զպսակն կե-
անաց»: Յալտ. Յով՛՛. ր. 10.

Հաւատարիմ եղի՛ր մինչև 'ի մահ՝ կեանքի պսակը քեզ
կտամ:

Գ/- ԼԱ.

Ս Ե Ր Մ Ա Ն Ա Յ Ա Ն Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս նստած էր ծովի ափում: Նրա մօտ
հաւաքուեց մեծ բազմութիւն: Նա իջաւ և նաւ
նստեց, իսկ ժողովուրդը կանգնած էր ափի վրայ:

Յիսուս սկսեց նրանց հետ շատ բաների
վրայ առականերով խօսել³ և ասել. «Ահա դուք
եկաւ սերմացանը ցանելու ու երբ նա ցանում
էր, սերմերից մի քանիսն ընկան ճանապարհի
վրայ, եկան երկնից թռչուններն ու կերան: Մի
քանիսն էլ ընկան քարքարոտ տեղերում, որոնք
չուտով բուսան հող չլինելու չպատճառով, բայց
երբ արևը ծաղեց, տաքացան և որովհետև ար-
մատ շունչին՝ չորացան: Մի քանիսն էլ ընկան
փշոտ տեղ. փշերը դուրս եկան և խեղդեցին
նրանց: Մի քանիսն էլ ընկան լաւ հողի մէջ և
պտուղ տուին, որը հարիւր, որը վաթսուն և որը
երեսուն: Ով լսելու ականջ ունի, թնօղ լսէ:

«Երանի այնոցիկ է, որ լսեն զբանն Աստուծոյ և առնենս:
Երանի՛ նրանց, որոնք Աստուծոյ խօսքը լսում են և կա-
տարում:

«Երանի աշնոցիկ՝ որ սուրբ են սրախիք զի նորա զԱստուած
ատեցենն»։ Մտթ. Ե. 8.

Երանի՛ սուրբ սիրտ ունեցողներին, որովհետեւ նրանք Աս-
տուծուն պիտի տեսնեն։

Գ. Լ. Բ.

Ո Ր Ո Մ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս մի ուրիշ առակ էլ ասաց—Երկնքի
արքայութիւնը նման է մի մարդու, որ իւր ար-
տումը բարի սերմ ցանեց. բայց երբ մարդիկ
քուն եղան, թշնամին եկաւ ցորենի մէջ որոմներ
ցանեց ու գնաց։ Երբ խոտը բուսաւ, այն ժա-
մանակ որոմներն էլ երևեցան։

Տանտիրոջ ծառաները մօտ եկան և ասա-
ցին. «Տէր, մի՞թէ դու քո արտումը բարի սերմ
չցանեցիր, որոմները ո՞րտեղից են»։ Նա պատաս-
խանեց և ասաց. «Այդ թշնամի մարդու արած է»։
Ծառաներն ասացին. «Վամենո՞ւմ ես, որ գնանք
և դուրս հանենք»։

Նա պատասխանեց. «Ո՛չ, մի գուցէ որոմ-
ները քաղելիս, ցորենն էլ նրանց հետ արմա-
տախիլ անէք, թողէք որ երկուսն էլ միասին
մեծանան մինչև հունձը, իսկ հնձի ժամանակ
կասեմ հնձողներին՝ առաջ որոմները քաղեցէք և
խուրձ կապեցէք այլելու, իսկ ցորէնը ժողովէք
իմ ամբարի մէջ։

«Էն զոր օրինակ կալ մնալ մարդկան մի անգամ մեռանել, շինտ այնորիկ դատաստան»: Ք. ա. երբ թ. 27.

Մարդկանց համար սահմանուած է, որ մի անգամ պիտի մեռնեն, իսկ նրանից ետոյ դատաստան կլինի:

«Մի՛ դատիք, զի մի՛ դատիցիք»: Մտթ. է. 1.

Մի՛ դատէք ուրիշներին, որ ձեզ էլ ուրիշները չդատեն:

ԳԼ. ԳԼ.

ԱԳԱՐԱԿԻ ԳԱՆՁԻ ԵՒ ՄԱՐԳԱՐՏԻ ԱՌԱԿԸ

Երկնքի արքայութիւնը նման է ազարակում թաքցրած գանձին, որ մի մարդ գտաւ. թաքկացրեց. ուրախութիւնից գնաց ծախեց իւր բոլոր ստացուածը և գնեց ազարակը:

Դարձեալ նման է երկնքի արքայութիւնը մի վաճառականի, որ գեղեցիկ մարդարիտ էր որոնում և երբ մի թանկագին մարդարիտ գտաւ, գնաց, վաճառեց ուեցած շունեցածը և գնեց այն մարդարիտը:

«Ձի ամենայն տուրք բարիք և ամենայն պարգևք կատարեալք ի վերուստեն իջնալ առ ի չօրէն լուսոյ»: Ք. Յակ. ա. 17:
Բոլոր բարի տուրքերը և կատարեալ պարգևները վերեւիցն են իջնում՝ լուսոյ չօրիցը:

«Ձի՞նչ կալ իմ բնաւ չերկինս կամ ՚ի քէն զինչ ևս խնդրեցից չերկրի»: Սաղ. հր. 25.

Ո՛վ ունիմ ես երկնքումը կամ քեզանից էլ ի՞նչ խնդրեմ երկրիս վրայ:

ԳԼ. ԼԴ.

Մ Ե Մ Ը Ն Թ Ր Ի Գ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

«Մի մարդ մեծ ընթրիք պատրաստեց և շատերին հացի հրաւիրեց: Ընթրիքի ժամանակ ուղարկեց իւր ծառան, որ հրաւիրուածներին ասէ. «Եկէք, որովհետեւ ամեն բան պատրաստ է:

Հրաւիրեալները ամենքն էլ հրաժարուեցան գալուց — առաջինն ասաց. «Ազարակ գնեցի, պէտք է գնամ տեսնեմ, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժարուած համարիր»: Միւսն ասաց. «Հինգ լուծ եզն եմ գնել, գնում եմ փորձելու, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժարուած համարիր»: Երրորդն ասաց. «Կին եմ առել, ուստի և չեմ կարող գալ»:

Ծառան եկաւ և այս բոլորը պատմեց տիրոջը: Տանտէրը բարկացած ասաց ծառային. «Թո՛ւրս գնա քաղաքի հրապարակները, փողոցները և այստեղ բեր աղքատներին, խեղճերին, կաղերին և կոյրերին»: Ծառան ասաց. «Տէր կատարեցի այնպէս, ինչպէս հրամայեցիր, բայց տանն էլի տեղ կայ»: Տէրն ասաց ծառային. «Թո՛ւրս գնա ճանապարհները և քաղաքի ցանկից դուրս ու ստիպիր ամենին, որ այստեղ գան, որպէսզի իմ տունը լցուի»: Աշմարիտն եմ ասում, այն հրաւիրուած մարդկանցից ո՛չ մէկն իմ ընթրիքը չի ճաշակի»:

«Մի՛ սիրէք զաշխարհս, և մի՛ որ ինչ շաշխարհի է. եթէ
սոք սիրէ զաշխարհ, ոչ է ի նմա սէր Հօր: Աշխարհս անցանէ և
եցանկութիւն, իսկ որ ասնէ զկամս Աստուծոյ, մնալ 'ի յաւիտեանս»:

Մի՛ սիրէք աշխարհը և այն ամենը, ինչ որ աշխարհի մէջն
է. եթէ մինն աշխարհը սիրէ, կնշանակէ նրա մէջ Հօր սէր չկայ:
Որովհետեւ աշխարհը անցուորական է, նրա ցանկութիւնները
նոյնպէս, իսկ ով Աստուծու կամքը կկատարէ, յաւիտեան կմնայ:

ԳԼ. ԼԵ.

ԱՆԴԱՄԱԼՈՒԾԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՓԱՌՆԱՅՈՒՄ ԲԱ-
ՂԱՔՈՒՄ ԵՒ ԿԱՂԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊՐԹՊԱՏԻԿԷ՝ ԿԱՄ
ԲԵԴՉԵԶԴԱ ԱՒԱԶԱՆԻ ՄՕՏ:

Ա. Յիսուս քարոզում էր իւր քաղաքում՝ Կա-
փառնայումում: Այնտեղ ներկայ էին բազմաթիւ
փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ, որոնք
եկած էին Գալիլիայից և Հրէաստանից: Յիսուս
նրանց ամենին էլ օգնում էր:

Այդ ըոպէին մահճի վրայ դրած մի անգա-
մալոյծ բերին և աշխատում էին, որ մի կերպով
ներս տանեն և Յիսուսի առաջ դնեն: Բայց ամ-
բոխի պատճառով չկարողացան ներս մտնել.
կտուրը բարձրացան. տան առաստաղը բացին
և մահճով կախ արին հիւանդին Յիսուսի ոտ-
ների մօտ: Յիսուս նրանց հաւատը տեսնելով՝
ասաց հիւանդին. «Որդեակ, քո յանցանքը ներ-
ւում է քեզ»:

Դպիրները և փարիսեցիներն սկսեցին մտա-
ծել և ասել. «Ո՞վ է սա՛ որ հայհոյանք է խօսում»:

ո՛վ կարող է յանցանքը ներել՝ բացի Աստուծուց»։
Յիսուս՝ նրանց խորհուրդն իմանալով՝ պատասխանեց և ասաց. «Ի՞նչ էք կարծում, ո՞րն է աւելի հեշտ—ասել քո յանցանքը ներւում է թէ՛ վեր կաց և մահն եկ։ Իմացէք՝ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքեր ներելու։ Ետոյ դարձաւ անդամալուծին և ասաց. «Քեզ եմ ասում, վեր կաց, մահիճդ առ և գնա՛ քո տուն»։ Հիւանդն իսկոյն վեր կացաւ, առաւ իւր մահիճը, գնաց տուն և փառարանում էր Աստուծու անունը։

Ջարմանքը պատեց ամենին։ Փառք էին տալիս Աստուծուն և ահով լցուած՝ ասում էին, թէ նորանշան բաներ տեսանք այսօր։

Բ. Սրանից ետոյ տօն էր։ Յիսուս Երուսաղէմ եկաւ։ Քաղաքի մէջ Պրօպատիկէ աւագանի մօտ, որ եբրայեցերէն Բեղհեզդա է կոչւում, հինգ սրահ կար, ուր պառկած էին շատ հիւանդներ—կոյրեր, կաղեր, գոսացածներ և սպասում էին ջրի յուղուելուն, որովհետև Տիրոջ հրեշտակը ժամանակ-ժամանակ իջնում էր և աւագանի ջուրը յուղում։ Ջրի յուղուելուց ետոյ՝ ով առաջինն էր ընկնում նրա մէջ՝ բժշկւում էր՝ ինչ հիւանդութիւն էլ որ ունենար։

Այնտեղ մի մարդ կար, որ երեսունևութը տարի հիւանդ էր։ Երբ Յիսուս նրան տեսաւ և իմացաւ թէ քանի տարի այնտեղ պառկած է,

ասաց. «Վամեննում ես բժշկուելը»: Հիւանդը պատասխանեց. «Տէր, ես ոչ ոք չունիմ, որ ջրի յուզման ժամանակն ինձ աւազանը ձգէ, իսկ ես մինչև որ տեղիցս կշարժուեմ, ուրիշն ինձնից առաջ են իջնում»: Յիսուս ասաց. «Վեր կաց, մահիճդ ան և գնա»: Այն մարդն իսկոյն առողջացաւ. վեր կացաւ. առաւ իւր մահիճը և գնաց:

Այդ օրը շաբաթ էր: Հրէաներն ասացին բժշկուածին. «Այսօր շաբաթ է, ինչպէս կարելի է որ մահիճդ տանում ես»: Հիւանդը պատասխանեց. «Ինձ բժշկողն ասաց — մահիճն ան և գնա»: Բայց բժշկուածը չէր ճանաչում Յիսուսին, որովհետև ամբոխի պատճառով խոյս էր տուել այնտեղից:

Սրանից ետոյ Յիսուս հանդիպեց նրան տաճարում և ասաց. «Ահա դու առողջացար, այլևս չմեղանչես, որպէսզի աւելի վատ բան չլինի քեզ»: Այն մարդը գնաց և հրէաներին պատմեց, որ իրան բժշկողը Յիսուսն է եղել: Սրա համար հրէաները հալածում էին նրան, որ նա շաբաթ օրն էր այդ բանն արել: Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Իմ Հայրը մինչև այժմ գործել է, ես էլ գործում եմ»: Հրէաներն աւելի սկսեցին հալածել, որովհետև նա ոչ թէ միայն շաբաթն էր քանդում, այլ և Աստուծուն իւր հայրն էր անուանում և իւր անձը նրան հաւասար դարձնում:

«Հաւատարիմ է բանս, և ամենայն ընդունելութեան ար-
ժանի է, զի Յիսուս Քրիստոս եկն յաշխարհ փրկել զմեզաւորսս:
ձշմորիտ է այս խօսքը և ամեն ընդունելութեան արժանի,
որ Յիսուս Քրիստոսն աշխարհ եկաւ. մեղաւորներին փրկելու
համար»

Գլ. Լ. Զ.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ս Ա Ս Տ Ո Ւ Մ Է Մ Բ Բ Կ Ի Ն

Յիսուս վերստին Գալիլիա զարձաւ. կամե-
ցաւ զնալ ծովի միւս կողմը և քարոզել: Նաւ
մտաւ. աշակերտները հետևեցին նրան: Եւ ահա
ծովի մէջ մեծ փոթորիկ բարձրացաւ. այնպէս
որ ալիքները նաւը ծածկում էին, իսկ Յիսուս
քնած էր նաւի հտևում:

Աշակերտները մօտ եկան, զարթեցրին նրան
և ասացին. «Տէր, փրկիր մեզ, կորչում ենք»:
Յիսուս ասաց. «Ի՞նչ վախկոտներ էք, թերահա-
ւատներ»: Սաստեց քամիներին և մեծ խաղա-
ղութիւն տիրեց:

Մարդիկ զարմացան այս բանի վրայ և ա-
սում էին. «Սա ի՞նչպիսի անձն է, որ քամիներն
էլ, ծովն էլ հնազանդում են սրան»:

«Եթէ Աստուած 'ի մեր կոչս է, ո՞վ իցէ մեր հակառակ:
Եթէ Աստուած մեր կողմն է, ո՞վ կարող է մեզ հակառակ
լինել»

«Եւ այս է յազթութիւնն՝ որ յազթէ աշխարհի, հաւասքն
«մեր»»

Մեր հաւատքն է, որ աշխարհին յազթում է:

ՅԻՍՈՒՍ ԳՆՈՒՄ Է ԾՈՎԻ ՎՐԱՅՈՎ,

Բեթսալիդա քաղաքի մօտ գտնուող անապատում 5,000-ին կերակրելուց ետոյ, Յիսուս արձակեց նրանց, իսկ աշակերտներին պատուիրեց, որ նաև մտնեն և իրանից առաջ ծովի միւս ամին անցնեն: Յիսուս լեառը բարձրացաւ և առանձին աղօթք էր անում մինչև երեկոյ: Աշակերտներն արդէն ծովի մէջ տեղն էին. նաևն ալեկոծուում էր, որովհետև քամին հակառակ կողմից էր փչում: Գիշերուան մէջ՝ Յիսուս ծովի վրայ ման գալով՝ եկաւ նրանց մօտ: Աշակերտները շփոթուեցան, երբ նրան ծովի վրա ման գալիս տեսան: Այս բանը երեոյթ էին համարում, իրանց աչքերին չէին հաւատում, ուստի երկիրդից աղաղակել սկսեցին: Յիսուս նրանց հետ խօսեց և ասաց. «Քանչև եղէք, մի վախենաք, ես եմ»: Պետրոսը պատասխան տուաւ նրան և ասաց. «Տէր, եթէ դու ես, հրամայիր ինձ, որ ջրի երեսով քեզ մօտ գամ»: Յիսուս ասաց. «Ն'կ»: Պետրոսը նաևից իջնելով՝ ջրի վրայով գնում էր Յիսուսի մօտ: Առաքեալը, երբ տեսաւ, որ քամին սաստիկ է, վախեցաւ, սկսեց ընկզմել, ուստի աղաղակեց և ասաց. «Տէր, փրկիր ինձ»: Յիսուս մեկնեց ձեռք, բռնեց նրան և ասաց. «Թերահատա, թնչու երկմտեցիր»: Յիսուս և Պետրոսը երբ նաւը մտան, քամին հանդարտեց: Նաևի մէջ եղողները մօտ եկան, երկըրպազուծիւն տուին Յիսուսին և ասացին. «Ճշմարիտ որ՝ դու Աստուծու որդին ես»:

Անցան ծովի միւս կողմն և եկան Գեննեսարեթի երկիրը: Այնտեղի մարդիկն իսկոյն ճանաչեցին նրան. մարդ ուղարկեցին շրջակայքը լստնելու Յիսուսի գալուստը, որպէսզի հիւանդները, կարիք՝ ունեցողները գան բժշկուելու: Իսկոյն անթիւ հիւանդներ նրա մօտ հաւա-

քուեցան: Բազմութիւնն ալնքան մեծ էր, որ շատերը
զո՛հ կլինէին, եթէ նրա հանդերձն անգամ շօշափէին և
նրանք, որոնք շօշափեցին, փրկուեցան:

ԳԼ. ԼԼ.

ԿՈՅՐ ԾՆՈՒԱԾԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուս մի անգամ տաղավարահարաց տօ-
նին եկաւ Երուսաղէմ: Այնտեղ նա մի մարդ տե-
սաւ, որ ի ծնէ կոյր էր: Աշակերտները հարցրին
Յիսուսին և ասացին. «Ռարբի, ո՞վ է մեզանչել,
սա՛ թէ սրա ծնողները, որ կոյր է ծնուել: Յի-
սուս պատասխանեց. «Մ'չ դա է մեզանչել և ոչ
զրա ծնողները, այլ՝ որ Աստուծու գործերը յայտ-
նի լինին դրանով. ես պէտք է իմ Առաքողի
գործերը գործեմ քանի որ օր է, երբ գիշերը
կգայ, այն ժամանակ ոչ ոք չի կարող գործել»: Այս
ասելով՝ թքեց գետնի վերայ, ցելս շինեց,
քսեց կոյրի աչքերին ու ասաց. «Գնա՛ և Սելով-
մայ աւագանում լուացուի՛ր»: Նա գնաց, լուա-
ցուեց, ետ դարձաւ և տեսնում էր:

Դրացիները և նրան առաջուց տեսնողներն
ասում էին. «Սա նա չէ, որ նստած մուրում էր»: Մի
քանիսներն ասում էին. «Նա է», մի քանիս-
ները՝ «Նրան նման է», իսկ ինքն ասում էր, «ես
եմ»: Այն ժամանակ ասացին նրան. «Հապա աչ-
քերդ ի՛նչպէս բացուեց»: Նա պատմեց, ինչ որ

Յիսուան արել էր: Նրան տարան փարիսեցիներէ մօտ: Օրը շարաթ էր, երբ Յիսուս նրա աչքերը բժշկեց: Փարիսեցիները հարցրին, թէ ինչպէս է նրա աչքերը բացուել և նա պատմեց: Փարիսեցիներէց մի քանիսն ասացին. «Այն մարդը Աստուածանից չէ, որովհետև շարաթը չէ պահում»: Իսկ միւսներն ասում էին. «Մի մեղաւոր մարդ ինչպէս կարող է այդպիսի նշաններ անել»: Ներկայ եղողները կուսակցութեան բաժանուեցան: Նրանք դարձեալ ասացին կոյրին. «Ինչ կասես նրա մասին, որ աչքերդ բաց արաւ»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Մարդարէ է նա»:

Հրէաները չէին հաւատում, թէ նա կոյր է եղել և բժշկուել է, ուստի նրա ծնողներին կանչեցին և հարցրին. «Սա է ձեր որդին, որի համար ասում էիք, թէ կոյր ծնուեց, հապա ինչպէս է որ հիմա տեսնում է»: Ծնողները պատասխանեցին. «Այո, սա մեր որդին է, նա կոյր ծնուեց, բայց թէ հիմա ինչպէս է որ տեսնում է, չգիտենք, ինքը չափահաս է, իրան հարցրէք»: Ծնողներն այսպէս խօսեցին. նրանք վախենում էին հրէաներէց, որովհետև վերջինները որոշել էին, եթէ մինը Յիսուսին Քրիստոս դաւանէ, ժողովրդանոցից դուրս անեն:

Երկրորդ անգամ կանչեցին կոյր ծնած և բժշկուածին ու ասացին. «Աստուծոն փառք տւեր, մենք գիտենք, որ այն մարդը մեղաւոր է»: Նա

պատասխանեց. «Թէ նա յանցաւոր է, այդ չգիտեմ ես, բայց այսքանը հաստատ գիտեմ, որ ես կոյր էի, իսկ այժմ տեսնում եմ»: Գարձեալ հարցրին նրան. «Ի՞նչ արաւ նա քեզ, ի՞նչպէս բացեց քո աչքերը»: Նա պատասխանեց. «Արդէն ձեզ ասացի, շխեցիք. մի՛թէ դուք էլ էք կամենում նրան աշակերտ լինել»: Այն ժամանակ նրանք հայհոյեցին և ասացին. «Դու ես նրա աշակերտը, իսկ մենք Մովսիսի աշակերտներն ենք. մենք գիտենք, որ Աստուած Մովսիսի հետ խօսեց, իսկ սրան չգիտենք, թէ որտեղից է»: Բժշկուածը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Հէնց դա է զարմանալուն, որ դուք չէք իմանում, թէ որտեղից է նա, որ իմ աչքերը բաց արաւ: Մենք գիտենք որ Աստուած մեղաւորներին չէ լսում, այլ եթէ մէկը աստուածապաշտ է և նրա կամքը կատարում է, նրան լսում է: Մինչև այսօր դեռ չէ լսուած, որ մի՛նը կոյր ծնանի աչքերը բաց արած լինի, եթէ սա Աստուածանից չլինէր, ոչինչ չէր կարող անել»: Այն ժամանակ պատասխանեցին. «Դու ինքդ մեղքի մէջն ես ծնուել և կամենում ես մեզ սովորացնել»: Նրան դուրս արին:

Յիսուս իմացաւ այս բանը: Երբ բժշկուածին տեսաւ, ասաց. «Դու հաւատո՞ւմ ես Աստուծու Որդուն»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Դու ինքդ նրան տեսար, քեզ հետ խօսողն էլ նա

ինքն է»։ Կոյրը պատասխանեց. «Հաւատում եմ, Տէր» և երկրպագեց նրան»։

«Երանելի է այլ, որ համբերիցէ փորձանաց, զի եթէ ըն-
տիր ևս դատնիցի, առցէ զպսակն կենաց»։ Թ. Յակ. ա. 12.

Երանելի է այն մարդը, որ փորձութեանը համբերում է, որովհետեւ եթէ փորձուելով չընտիր դուրս գայ, կենաց պսակին կարժանանալ։

«Զի զոր սիրէ Տէր, խրատէ»։ Թ. ա. Երբ. ժա. 6.

Աստուած ումը որ սիրում է, խրատում է։

Գլ. ԼԸ.

Ա Յ Գ Ո Ւ Մ Շ Ա Կ Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Երկնքի արքայութիւնը նման է մի տանու-
տէր մարդու, իոր առաւօտանց կանուխ դուրս
եկաւ այգու համար մշակներ վարձելու։ Մշակ-
ների հետ օրը մի դահեկանի խօսելով՝ ուղար-
կեց իւր այգին։ Ժամը երեքի մօտ դուրս եկաւ,
տեսաւ ուրիշ մշակներ, որոնք հրապարակում
անգործ կանգնել էին և ասաց նրանց. «Դուք
էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կտամ»։
Նրանք էլ գնացին։ Դարձեալ հրապարակ դուրս
եկաւ ժամը վեցին և իննին ու նոյնպէս արաւ։
Ժամը տասն և մէկին մօտ դուրս գալով՝ ուրիշ
մշակներ գտաւ պարսպ կանգնած և ասաց. «Ին-
չո՞ւ էք այստեղ ամբողջ օրը պարսպ կանգնել»։
Ասացին նրան. «Որովհետեւ մեզ ոչ ոք չվարձեց»։

Այն ժամանակ ասաց. «Դուք էլ գնացէ՛ք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կառնէ՛ք»:

Երեկոյեան՝ այգու տէրը տան վերակացուին ասաց. «Մշակներին կանչիր և վարձ տուր նրանց՝ ետիններիցն սկսած մինչև առաջինները»: Ժամը տասն և մէկին եկողները մօտեցան և մի-մի դահեկան ստացան: Առաջին մշակներն էլ եկան և կարծում էին, թէ աւելի կստանան, բայց նրանք էլ մի դահեկան ընդունեցին: Եւ երբ ստացան, տանտիրոջից տրտնչացին և ասացին. «Այդ ետինները մի ժամ գործեցին և դրանց էլ մեզ հետ հաւասար վարձատրեցիր, մենք ենք օրուայ տարութիւնը և ծանրութիւնը քաշել»: Նա էլ նրանցից մինին պատասխանեց և ասաց. «Ընկեր, շեմ գրկում քեզ, չէ որ դու ինձ հետ մի դահեկանով համաձայնեցար, քո վարձն առ և գնա՛, ես կամենում եմ որ այն ետինին էլ քեզ չափ տամ, կամ միթէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ ստացուածքի հետ այնպէս վարուելու, ինչպէս իմ ցանկութիւնն է, ինչու ես նախանձում իմ առատաձեռնութեան վրայ»:

Այսպէս ետիններն առաջին կլինին, իսկ առաջինները՝ ետին:

«Այսպէս եղեցին լեւոնք առաջինք և առաջինք լեւոնք»:

АРТАШЕСЪ 1. 2. 3. 4. 5

Գլ. ԼԹ.

ՔԱՆՔԱՐՆԵՐԻ ԱՌԱԿԸ

Մի մարդ օտար երկիր էր գնում: Կանչեց ծառաներին և իւր ունեցածը նրանց յանձնեց— մէկին հինգ քանքար տուաւ, միւսին՝ երկու, իսկ երրորդին՝ մի— իւրաքանչիւրին իւր կարողութեան համեմատ և շտապով հեռացաւ:

Հինգ քանքար ստացողը գործ դրաւ փողը և նրանով ուրիշ հինգ քանքար ևս շահուեց. նոյնպէս և երկու քանքար ստացողը գործ դրաւ և երկու քանքար ևս շահուեց: Իսկ մի քանքար ստացողը գնաց, գետինը փորեց ու տիրոջ քանքարը թաքկացրեց:

Մի քանի ժամանակից հտոյ վերադարձաւ ծառաների տէրը և նրանցից հաշիւ պահանջեց: Հինգ քանքար ստացողն առաջ եկաւ. հինգ նոր քանքարը տիրոջը տուաւ ու ասաց. «Տէր, դու ինձ հինգ քանքար տուիր, ահա հինգ ուրիշ քանքար ևս աշխատել եմ դրանով»: Տէրն ասաց նրան. «Ձատ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայորովհետեւ քիչ քանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ քեզ— եկ, մասնակից եղիր քո տիրոջ ուրախութեանը»: Մօտ եկաւ երկու քանքար ստացողն և ասաց. «Ինձ երկու քանքար տուիր, տէր, ահա ուրիշ երկուսն ևս շահել եմ դրանով»: Տէրն

ասաց նրան. «Չստ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, որովհետև դու քիչ բանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ — եկ, մասնակից եղիր քո տիրոջ ուրախութեանը»:

Մօտ եկաւ մի քանքար ստացողն և ասաց. «Տէր, ես գիտէի, որ դու խիստ մարդ ես, հնձում ես այնտեղից, ուր չես ցանել և հաւաքում ես, ուր չես փռել, ուստի վախեցայ քեզնից, գնացի և քո քանքարը գետնի մէջ թաքկացրի — ահա քեզ քո տուածը». «Չար և վատ ծառայ, երբ դու գիտէիր, որ ես հնձում եմ այնտեղից, ուր չեմ ցանել և հաւաքում, ուր չեմ փռել, ինչու շյանձնեցիր իմ արծաթը սեղանաւորներին, որ ես այժմ տոկոսով ստանայի նրանցից: Ուրեմն առէք զբանից այդ քանքարը և տուէք տասն քանքար ունեցողին, իսկ այս անպիտան ծառային հանէք զբսի խաւարը, այնտեղ կլինի լացը և ատամների կրճտելը»:

«Արդ խնդիր է ի մէջ հազարապետաց, եթէ ոք հաւատարիմ գտցի»: I. Թ. ա. Արնթ. դ. 2.

Տնտեսների մէջ այն է պահանջուում, որ մինը հաւատարիմ գտնուի:

«Մեծատուն և ազբատ միմեանց պատահեցին, երկոցունց աւցելութիւն առնէ Տէր»: Առակք. Սող. իբ. 2.

Հարուստը և աղքատը՝ երկուսը ես միասին պիտի սուրեն, այդ Սատուծու կամքովն է:

ԱՆԻՐԱԻ ԳԱՏԱԻՈՐԻ ԱՌԱԿՐ

Յիսուս մի առակ ասաց ալն բանի մասին, թէ միշտ պէտք է աղօթել և չձանձրանալ։—Մի դատաւոր կար մի քաղաքում։ Նա Աստուածանից չէր վախենում և մարդկանցից չէր ամաչում։ Ալն քաղաքումը մի որբ-կայրի էլ կար, որ նրա մօտ շատ անգամ էր գալիս և ասում. «Աղատիր ինձ իմ հակառակորդի ձեռից—մի ճանապարհ ցուց տուր, որ նրանից կարողանամ ազատուել»։ Գատաւորն առժամանակ ուշադրութիւն չդարձրեց նրա խնդրին, բայց ետոյ մտքումն ասաց. «Թէև Աստուածանից չեմ վախենում և մարդկանցից չեմ ամաչում, բայց որովհետև ալս որբկայրին ինձ ձանձրացնում է, ուստի նրա խնդիրը կլսեմ, որպէսզի միւս անգամ չգալ և անհանդիստ չանէ ինձ»։

Ալն ժամանակ Յիսուս ասաց. «Լաւ լսեցէք անիրաւ դատաւորին—եթէ նա իրան ղիմող որբկայրու խնդիրը կատարեց, միթէ Աստուած իւր սիրելիների խնդիրը չի կատարի, որոնք գիշեր ցերեկ աղաղակում են դէպի նա։ Աս ձեզ ասում եմ, որ Աստուած նրանց խնդիրն անշուշտ կլսէ»։

Գլ. 10.

ՄԵԾԱՏԱՆ ԵՒ ԱՂՔԱՏ ՂԱԶԱՐՈՍԻ ԱՌԱԿՐ

Հարուստի մէկը հազնում էր ծիրանի և բի. հեզ և ամենայն օր փառաւոր կեանք էր վարում։ Մի աղքատ մարդ էլ կար՝ Ղազարոս սնունով, որ հարստի դռանն էր ընկած, վէրքերով լիքը և կեբակըում էր նրա սեղանից թափուած փրշ-

բանքներով: Ըները գալիս էին և նրա վերքերը լիզում էին:

Աղքատը մեռաւ: Հրեշտակները տարան նրան Արրահամի գոգը: Հարուստն էլ մեռաւ ու թաղուեց: Երբ սա գժոխքում տանջանքների մէջ աչքերը բաց արաւ և հեռուից տեսաւ Ղազարոսին Արրահամի գոգում նստած, ազազակեց ու ասաց. «Հայր Արրահամ, ողորմիր ինձ, ուզարկիր Ղազարոսին, որ մատի ծայրը ջրով թաց անէ ու պապակած լեզուս հովացնէ, որովհետեւ այս կրակի բոցի մէջ տանջւում եմ»: Արրահամը պատասխանեց և ասաց. «Յիշիր, որպեակ, որ դուքո կենդանութեան ժամանակ վայելում էիր բոլոր երկրային բարութիւնները, իսկ Ղազարոսը չարչարւում էր. այժմ նա այստեղ մխիթարւում է, իսկ դու տանջւում ես: Բացի զբանից՝ մեր և ձեր մէջ մեծ անդունդ կայ, այնպէս որ՝ ոչ մեր մօտից ձեր մօտ կարելի է անցնել և ոչ ձեր մօտից մեզ մօտ գալ»:

Հարուստն ասաց. «Ազաչում եմ, հայր, ուզարկիր Ղազարոսին մեր տուն, ես ուրիշ հինգ եղբայր ևս ունիմ, թող զնայ նրանց զգուշացնէ, որ նրանք էլ չգան այս տանջանքի տեղը»: Արրահամը պատասխանեց. «Նրանք ունին Մովսէս և մարգարէներ, թող նրանց յսեն»: Հարուստը պատասխանեց. «Ոչ, հայր Արրահամ, եթէ մեռելներից մինը երթայ, նրանք անպատճառ կապաշ-

խարեն»։ Աբրահամը կրկնեց. «Երբ Մովսէսին և մարգարէներին շնն լսում, եթէ մեռելներից մինը յարութիւն առնէ և նրանց մօտ գնայ, դարձեալ շնն հաւատայ»։

«Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեսցին» Մտթ. Ե. 4.

«Մի՛ խարիք, Աստուած ոչ արհամարհի, զի զոր ինչ սեր-
ւմանէ մարդ, զնոյն և հնձեսցէ, որ սերմանէ ի մարմին իւր.
«Ի մարմնոյ անտի հնձեսցէ ասպականութիւն, և որ սերմանէ ի հո-
ւզին, ի հոգւոյ անտի հնձեսցէ զկեանս լախտենից»։ Թ. ա. Գազ.
դ. 7. 8.

Մի՛ խարէք ինքներդ ձեզ, մի՛ կարծէք թէ Աստուած թող
կտայ իւր սգատուիրաններն արհամարհել, որովհետև մարդս ինչ
որ սերմանէ, նոյնն էլ կհնձէ։ Այլ իւր մարմնի մէջն է ցանում,
մարմնիցն էլ ասպականութիւն կհնձէ, իսկ ով հոգու մէջ կսեր-
մանէ, հոգուցն էլ լախտենական կեանք կհնձէ։

Գլ. ԵԱԸ.

Տ Ա Ս Ն Կ Ո Յ Ս Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Տառն կոյսեք իրանց լապտերները վեր առան
և գնացին փեսային զխմաւորելու։ Նրանցից հինգը
լիմար էին, իսկ հինգն իմաստուն։ Յիմարներն
իրանց լապտերները հետները տարան, բայց մո-
ռացան ձէթ վերցնել, իսկ իմաստունները լապ-
տերների հետ ձէթ ևս վեր առան։ Փեսան ուշա-
ցաւ — ամենքի քունը տարաւ։

Կէս զիշերին աղաղակ բարձրացաւ — ահա
փեսան գալիս է, եկէք նրան զխմաւորելու։ Բո-

չոր կոյսերը վերկացան և լապտերները պատ-
րաստեցին: Յիմարներն ասացին իմաստուննե-
րին. «Ձեր ձէթիցը մեզ էլ տուէք, մեր լապտեր-
ները հանգչում են»: Իմաստունները պատասխա-
նեցին և ասացին. «Մի գուցէ մեզ և ձեզ բաւա-
կան շիինի, աւելի լաւ է ծախողների մօտ գնա-
ցէք և գնեցէք ձեզ համար»:

Եւ երբ նրանք ձէթ գնելու գնացին, փեսան
եկաւ. պատրաստները նրա հետ հարսանիք մտան
և դուռը փակուեց: Ետոյ միւս կոյսերն էլ եկան
և ասացին. «Տէր, տէր, բաց մեզ»: Փեսան պա-
տասխանեց և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, որ
ես ձեզ չեմ ճանաչում»:

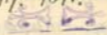
Ուրեմն արթուն կացէք, որովհետև չգիտէք,
թէ մարդու Որդին որ օրը և որ ժամին կգայ»:

«Արթուն կացէ՛ք և աղօթա արարէք, զի մի՛ անկանիցիք
ի փորձութիւն»: Մտթ. խ. 41.

ԱՐԴԱՄԵՏՆ ԴԱՇԱԲԱՄԵՆՆ.

Գ. Ղ. ՍԲ.

Վ. Ե. Բ. Զ. Ի. Ն. Գ. Ա. Տ. Ա. Ս. Տ. Ա. Ն.

Երբ մարդու Որդին իրան փառքովը կգայ
ու բոլոր հրեշտակները նրա հետ, այն ժամա-
նակ կնստի փառաց աթոռի վրայ: Ետոյ բոլոր
ազգերը կժողովուին նրա առաջ և նա կջոկէ մի-

մեանցից, ինչպէս հովիւը ջոկում է ոչխարներին այծերից: Ոչխարները կկանգնացնէ իւր աջ կողմը, իսկ այծերը՝ ձախ:

Այն ժամանակ թագաւորը կասէ աջ կողմը կանգնողներին. «Եկէք իմ հօր օրհնուածներ, ժառանգեցէք այն արքայութիւնը, որ աշխարհի սկզբիցը սլատրաստուած է ձեզ համար, որովհետեւ սոված էի՝ կերակրեցիք ինձ, ծարաւ էի՝ խմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն ընդունեցիք, մերկ էի՝ հագցրիք. հիւանդ էի՝ խնամեցիք, բանտումն էի՝ տեսութեան եկաք»: Այն ժամանակ արդարները կպատասխանեն. «Մենք քեզ երբ սոված տեսանք և կերակրեցինք, կամ ծարաւ և խմացրինք, երբ տեսանք քեզ օտար և մեր տուն ընդունեցինք, կամ մերկ և հագցրինք, երբ տեսանք քեզ հիւանդ կամ բանտի մէջ ու տեսութեան եկանք»: Այն ժամանակ թագաւորը կասէ. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքր եղբայրներից մինին արիք, ինձ արիք»:

Ետոյ կասէ ձախ կողմում կանգնածներին. «Հեռացէք ինձանից, անիծածներ, զէպի յաւիտենական կրակը, որ սլատրաստուած է սատանայի և նրա հրեշտակների համար, որովհետեւ սոված էի շկերակրեցիք, ծարաւ էի՝ չխմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն չընդունեցիք, մերկ էի՝ չհագցրիք, հիւանդ և բանտումն էի, չայցելեցիք»: Նրանք էլ կպատասխանեն. «Տէր, քեզ երբ տես-

սանք քեզ սոված, կամ ծարաւ, կամ օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ բանտի մէջ և շժառայեցիներ»։ Այն ժամանակ պատասխան կտայ և կասէ նրանց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքրիկ եղբայրներից մինին շարիք, ինձ շարիք»։

Մեղաւորները կգնան դէպի յաւիտենական տանջանքը, իսկ արդարները՝ դէպի յաւիտենական կեանքը։

«Ոչ ամենայն որ ասէ ցիտ Տէր, Տէր, մօցէ լարքայութիւն՝ ւերկնից, այլ որ առնէ զկամս Հօր իմոյ, որ չերկինս է»։ Մատթ. է. 21.

Երկնքի արքայութիւնը նրանք կընան, որոնք իմ երկնատը Հօր կամքը կկատարեն և ոչ նրանք, որոնք ինձ տէ՛ր, տէ՛ր կը կանչեն։

ԳԼ. ԴՄԴ.

ԼԵՐԱՆ ՔԱՐՈՋԸ ԵՒ ԻՆՆԸ ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յիսուսի ետեից մեզ բազմութիւն էր գնում։ Փրկիչը ժողովրդի բազմութիւնը տեսնելուն պէս՝ լեառը բարձրացաւ և երբ այնտեղ նստաւ, աշակերտները մօտ եկան։ Այն ժամանակ Յիսուս բաց արաւ բերանը, ուսուցանում էր և ասում.

Ա. «Երանի՛ հողւով աղքատներին, որովհետեւ երկնքի թագաւորութիւնը նրանցն է. երանի՛ սղաւորներին, որովհետեւ նրանք պէտք է մխի-

Թարուեն. երանի հեղահողիներին, որովհետև
երկիրս նրանք պէտք է ժառանգեն. երանի
նրանց՝ ուրբեր արդարութեան համար սոված և
ծարաւ են, որովհետև նրանք պէտք է կշտանան.
երանի ողորմածներին, որովհետև նրանք^ք պէտք
է ողորմութիւն գտնեն. երանի նրանց՝ ուրբեր
սրտով սուրբ են, որովհետև նրանք պէտք է Աս-
տուծուն տեսնեն. երանի խաղաղութիւն անող-
ներին, որովհետև Աստուծու որդիք պիտի կո-
չուեն»:

Բ. «Չկարծէք թէ ես եկել եմ օրէնքը կամ
մարդարէութիւնը քանդելու. ես չեմ եկել քան-
դելու՝ այլ լրացնելու: Բայց ասում եմ ձեզ, եթէ
ձեր արդարութիւնը դպիրների և փարիսեցիների
արդարութիւնից աւելի չլինի, չէք կարող երկնքի
արքայութիւնը մտնել»:

«Նսեցէք, առաջի մարդկանցն ասուեց, թէ
սուտ մի երդուիր, այլ Աստուծուն տուած եր-
դումդ կատարիր: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ բնաւ
մի երդուէք՝ ոչ երկնքի անունով, որ Աստուծու
աթոռն է. ոչ երկրի անունով, որ նրա պա-
տուանդանն է. ոչ Երուսաղէմի անունով, որ մեծ
Թագաւորի քաղաքն է: Չեր խօսքը թող լինի—
այոն՝ այո՛ և ոչը՝ ոչ—սրանից աւելին չարիցն է»:

«Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ աչքի տեղ

աչք և ստամբի տեղ ստամ: Բայց ես ասում եմ
ձեզ՝ չարին հակառակ մի կենտր, այլ՝ եթէ մինը
քո աջ ծնօտին ապտակէ, շուռ տուր միւսն էլ
և եթէ մինը կամենայ կռիւ անել և քո շապիկն
առնել, այդպիսի մարդուն վերարկուդ էլ տուր»:

Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ քո ընկերին
պէտք է սիրես, իսկ թշնամուն՝ ստես: Բայց ես
ասում եմ ձեզ.—սիրեցէք ձեր թշնամիներին,
օրհնեցէք ձեզ անիծողներին և աղօթք արէք
նրանց համար, որոնք ձեզ շարշարում և հալա-
ծում են, որպէսզի կարող լինիք ձեր երկնաւոր
Հօր որդիք լինել, որի արեգակը ծագում է և
շար և բարի մարդկանց վրայ և անձրև է թա-
փում թէ արդարների և թէ մեղաւորների վրայ:
Եթէ դուք սիրէք միայն նրանց, որոնք ձեզ են
սիրում, ինչ վարձ պիտի ստանաք, չէ որ մաք-
սաւորներն էլ նոյնն են անում: Եթէ որ միայն
ձեր բաճեկամներին ողջունէք, ինչ աւելի բան
արած կլինէք, չէ որ մաքսաւորները և մեղաւոր-
ներն էլ նոյնն են անում: Ուրեմն եղէք կատա-
րեալ, ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրը կատա-
րեալ է»:

Գ. «Զգոյշ կացէք ձեր տալիք ոգորմութեան
մասին, որ մարդկանց առաջ չանէք՝ ցոյց տալու
համար, մի գուցէ վարձ չստանաք ձեր երկնաւոր

հօրիցը: Երբ դու ուզենաս ողորմութիւն տալ, փող փշել մի տար քո առաջը, ինչպէս կեղծաւորներն են անում ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը՝ մարդկանցից փառաւորուելու համար: Աշմարիտն եմ ասում ձեզ, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց երբ դու ողորմութիւն տաս, թող քո աջ ձեռը շիմանայ, թէ ձախն ինչ գործեց, թող քո ողորմութիւնը ծածուկ լինի և և քո հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ:

«Երբ դու աղօթես, կեղծաւորների նման մի վարուիր, որոնք սիրում են ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը կանգնել և աղօթել, որ մարդիկ նրանց գործը տեսնեն: Աշմարիտն եմ ասում, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց դու, երբ աղօթք անես, մտիր քո սենեակը, դռները փակիր և ծածուկ աղօթիր քո հօրը, և քո հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ: Ինչ ժամանակ դու աղօթք անես, շատ մի խօսիր հեթանոսների նման, որոնք կարծում են, եթէ շատ խօսեն, Աստուած կլսէ: Ուրեմն դուք այսպէս աղօթք կանէք — մեր հայր, որ երկնքումն ես, քո անունը սուրբ լինի. քո թագաւորութիւնը դայ. քո կամքը լինի՛ ինչպէս երկնքումը, այնպէս էլ երկրիս վրայ, մեր ամենօրեայ հացն այսօր տուր մեզ, մեր պարտքը թող մեզ, ինչպէս որ մենք էլ մեր պարտապան-

ներինն ենք թողնում. մի ձգիր մեզ փորձանքի մէջ, այլ չարիցն ազատիր, որովհետև թագաւորութիւնը զօրութիւնը և փառքը քոնն է՝ յաւիտեանս ամէն»:

«Երբ դուք պատ պահէք կեղծաւորներին նման մի տրամէք, որոնք իրանց տխուր դէմքովը կամենում են ցոյց տալ մարդկանց, թէ պահում են: Աշմարիտն եւ ասում ձեզ, հէնց այդ է նրանց փարձը: Բայց երբ դու պահես, օծիր գլուխդ իւղով, լուսն երեսդ և քո շայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհաստուցանէ քեզ»:

Գ. «Երկրիս վրայ դանձ մի հաւաքէք, ուր ցեցն ու ուտիճն ապականում են և ուր գողերը գետնի տակը փորում են և գողանում: Զեր գանձերը երկնքումը հաւաքեցէք, ուր ոչ ցեց կայ, ոչ ուտիճ և ոչ գողերը գետնի տակը կփորեն և կգողանան: Որովհետև ուր ձեր գանձերն են հաւաքուած, այնտեղ էլ ձեր սիրտը կլինի»:

«Ոչ որ շի կարող երկու տիրոջ ծառայել— կամ մինին կատէ, միւսին կսիրէ և կամ մինին կպատուէ, միւսին կարհամարհէ: Դուք չէք կարող Աստուծուն և մամոնային ծառայել»:

«Դրա համար էլ ասում եմ, ձեր հոգու համար հոգ մի անէք, թէ ինչ պէտք է ուտէք կամ ինչ պիտի հագնէք: Զէ որ ոգին կերակրից և

մարմինը շորիցը բարձր է: Մտիկ արէք երկնքի թռչուններին՝ ոչ վարում են, ոչ հնձում և ոչ ամբարներումը ժողովում, բայց ձեր երկնաւոր Հայրը կերակրում է նրանց. — չէ՞ որ դուք նրանցից աւելի էք: Չեզնից ո՞րը հիմա հոգս անելով իւր հասակի վրայ մի կանկուն կարող է աւելացնել: Եւ ի՞նչու էք դուք հոգս անում շորերի համար. մտիկ արէք վայրի շուշանին, թէ ինչպէս է աճում՝ ոչ աշխատում է և ոչ մանում է: Սողոմոնն անգամ իւր բոլոր փառքերի մէջ նրանց մինի նման չհագաւ: Եթէ վայրի խոտը, որ այսօր կայ և վաղը կրակը պիտի ձգուի, Աստուած այնպէս է հազցնում, հապա ո՞րքան աւելի ձեզ համար կհոգայ, թերահաւատներ: Սրա համար էլ հոգ մի անէք, թէ ինչ ուտենք, ինչ հագնենք: Այդ տեսակ բաները հեթանոսներն են խնդրում, որովհետև ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ այն ամենը, ինչ որ ձեզ հարկաւոր է: Դուք խնդրեցէք նախ՝ Աստուծու արքայութիւնը և նրա արդարութիւնը, իսկ մնացածն առանց խնդրելու կստանաք»:

Ե. «Մի դատէք ուրիշներին, որ նրանք էլ ձեզ չդատեն. ինչ դատաստանով ուրիշին դատէք, նրանով էլ պիտի դատուիք. ինչ չափով որ չափէք, նրանով էլ կչափուիք: Ի՞նչու եղբօրդ աչքի շիւղը տեսնում ես, իսկ քո աչքի գերանը՝

ոչ: Կամ ինչպէս ես ասում եղբօրդ, թո՛ղ քո աչքի շիւղը հանեմ, այն ինչ քո աչքումը գերան կայ: Կեղծաւոր, առաջ քո աչքի գերանը հանիր և ետոյ նայիր եղբօրդ աչքի շիւղը հանելու»:

Խնդրեցէք՝ կստանաք, աղաչեցէք կգտնէք, ծեծեցէք դուռը՝ բաց կանեն: Ո՛վ է այն մարդը, որից իւր որդին հաց խնդրէ, մի՛թէ քար կտայ, կամ ձուկն ուղէ, մի՛թէ օձ կտայ նրան: Ուրեմն դուք որ շար էք, գիտէք ձեր որդիներին բարեպարզները տալ, հապա սրբան աւելի ձեր հայրը, որ երկնքումն է, բարի բաներ կտայ նրանց, որոնք խնդրում են իրանից»:

«Այն ամենը՝ ինչ որ կամենուք էք, որ մարդիկն անեն ձեզ, այնպէս էլ դուք արէք նրանց— իսկ սա է օրէնքը և մարգարէքը»:

«Նեղ դռնովը ներս մտէք, որովհետև լայն դուռը և ընդարձակ ճանապարհն է, որ դէպի կորուստ է տանում, դրա համար էլ այդ ճանապարհով գնացողների թիւը շատ է: Իրա հակառակ նեղ է այն դուռը և ճանապարհը, որ դէպի կեանք է տանում և բշերն են նրան գտնում»:

«Զգո՛յշ եղէք սուտ մարգարէներիցը, որոնք ոչխարի շորերով ձեզ մօտ են գալիս, իսկ ներսից յափշտակող գայլեր են: Իրանց պտղիցը պիտի ճանաչէք նրանց—մի՛թէ կարելի է փշիցը խաղող քաղել, կամ տատասկիցը՝ թուզ: Այսպէս ամենայն բարի ծառ բարի պտուղ է բե-

լում, իսկ շար ծառը շաք պտուղ է տալիս: Ուրեմն իրանց պտղիցը ճանաչեցէք նրանց: Ամեն մարդ, որ ինձ կանչում է՝ տէր, տէր, երկնքի արքայութիւն չի մտնի, այլ նա միայն, որ կատարում է երկնաւոր Հօրս կամքը»:

Զ. «Իրա համար էլ նա՛ ով իմ խօսքերը լսում և կատարում է, նման է այն իմաստուն մարդուն, որ իւր տունը քարի վրայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը, և տունը չկործանուեց, որովհետև քարի վրայ էր հաստատուած: Իսկ նա՛ ով իմ խօսքերը լսում է, բայց չէ կատարում, նման է անխելք մարդուն, որ իւր տունը աւազի վրայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը, և տունը ընկաւ—նրա կործանումը մեծ էր»:

Երբ Յիսուս այս բոլորը վերջացրեց, ժողովուրդը զարմացաւ նրա վարդապետութեան վրայ, որովհետև նա իշխանութիւն ունեցողի նման էր ուսուցանում և ոչ թէ ինչպէս դպիրները:

«Յայն խորհեցի իւրաքանչիւր ոք ի ձեռնջ, որ և ի Քրիստոս «Յիսուս», Թ. ա. Փիլ. բ. 5.

Ձեզանից ամեն մինը թո՛ղ այն մտածէ, ինչ որ Յիսուս Քրիստոսն էր խորհում:

«Սա եմ ճանապարհ, ճշմարտութիւն և կեանք, ոչ ոք դու՛րս չառ չայր, եթէ ոչ ինչ», Յովհ. Ժ. 6.

Գլ. 707.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՒԱՅՄԱՆ, ԿԵՐԱԿՐԻ,
ՊԱՀՔԻ ԵՒ ՇԱՔԱԹՐՆ ՍՐԲԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ.

Ա. Երուսաղէմից եկած դպիրները և փարիսեցիները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Ի՞նչու քո աշակերտները ծերերի աւանդութիւնիցն անցնում են—ինչու հաց ուտելիս ձեռները չեն լուանում»: Նա էլ պատասխան տուաւ նրանց և ասաց. «Կեղծաւորներ, Եսայի մարգարէն շատ լաւ է մարգարէացել ձեր մասին—այս ժողովուրդը շրթունքով է պատում ինձ, իսկ սրտով ինձնից հեռացել է: Զուր տեղն են պաշտպանում ինձ. վարդապետութիւններ են սովորցնում, որոնք մարդկանց պատուէրներ են»: Լսեցէք և իմացէք, ոչ թէ այն է պղծում մարդուս, ինչ որ բերանն է մտնում, այլ այն՝ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, որովհետև ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, սրտիցն է, ահա՛ այն է պղծում մարդուս: Սրտիցն են դուրս գալիս շար խորհուրդներ, սպանութիւններ, շնութիւններ, դողութիւններ, սուտ վկայութիւններ: Ահա՛ սրանք են մարդուն պղծողը, իսկ անլուայ ձեռքով ուտելը մարդուս չէ պղծում»:

Մի փարիսեցի աղաչում էր Յիսուսին, որ իւր մօտ ճաշ ուտէ: Յիսուս շմերժեց նրա խնդիրը՝ գնաց և սեղան նստեց: Փարիսեցին

տեսնելով, որ ճաշիցն առաջ շլուացուեց, զարմացաւ: Յիսուս ասաց. «Դուք փարիսեցիներդ բաժակի և պնակի դրսի կողմը սրբում էք, այն ինչ ձեր ներքինը լիքն է շարուժիւնով: Անմիտներ, կարծում էք՝ ինչ որ դրսիցը մաքուր է, ներսիցն էլ մաքուր կլինի»: Երբ Յիսուս այս բաներն ասում էր նրանց, դպիրները և փարիսեցիներն սկսեցին բարկանալ, յարձակուում էին նրա վրայ զանազան հարցերով, որպէսզի բերանիցը մի խօսք խլեն և ամբաստանեն:

Բ. Յովհաննէսի աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Թ՛նչու մենք և փարիսեցիները յաճախ ենք ծոմ պահում, իսկ քո աշակերտները՝ ոչ»: Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Մի՛թէ կարող են հարսանքաւորները սուգ առնել, քանի որ փեսան նրանց մօտն է: Բայց կզան օրեր, երբ փեսան նրանցից կհեռանայ, այն ժամանակ կպահեն: Նոր գինին հին տկերի մէջ շեն ածի, ապա թէ ոչ տկերը կպատառուին և գինին կթափուի, այլ նոր գինին նոր տկերի մէջ կածեն, այն ժամանակ երկուսն էլ միմեանց կպահեն»:

Գ. Մի անգամ Յիսուս անցնում էր արտերի միջով, աշակերտները սովեցան, սկսեցին հասկ պոկել և ուտել: Երբ փարիսեցիներն այս բաները տեսան, ասացին. «Ահա քո աշակերտներն այն են անում, ինչ որ արժան չէ շարաթ օրն անել»: Նա պատասխանեց նրանց և ասաց. «Գուք չէք կարդացել, թէ ինչ արաւ Գաւիթը, երբ սովեց. ինչպէս մտաւ նա Աստուծու տունը և առաջաւորութեան հացը կերաւ, որ ոչ որ իրաւունք չունէր ուտելու՝ բացի քահանաներից: Կամ չէք կարդացել օրէնքումը, որ քահանաները շարաթ օրերում տաճարի մէջ շարաթը պղծում են և անմեղ են համարուում: Բայց ասում եմ ձեզ, տաճարիցն էլ մեծ է այստեղ: Մարդու Որդին նաև շարաթի տէրն է:

Յիսուս հեռացաւ այնտեղից և զնաց նրանց ժողովրդանոցը: Այնտեղ մի մարդ կար, որի ձևը չորացած էր: Յիսուսին հարցրին. «Արդեօք շարաթ օրը կարելի է բժշկել»: Այս նրա համար ասացին, որ նրանից մի պատասխան ստանան և սկսեն շարախօսել: Նա պատասխանեց և ասաց. «Ո՛վ է ձեզնից այն մարդը, որ եթէ մի ոչխար ունենայ, շարաթ օրը փոսի մէջ ընկնի, միթէ նրան չի բռնի և փոսիցը չի հանի: Բայց մարդը ոչխարից սրբան բարձր է, ապա ուրեմն շարաթ օրն արժան է բարի գործել»: Գարձաւ այն մարդուն և ասաց. «Ձեռդ մեկնի»: Նա մեկ-

նեց և ձեռն առողջացաւ միւսի նման: Փարիսեցիները դուրս գնացին և խորհուրդ էին անում, թէ ինչպէս կորցնեն նրան:

«Մարդ հալի չերեսս և Աստուած հալի ի սիրտս: I. Քաղ. ԺԳ. 7.

«Գիրն սպանանէ, այլ հոգին կեցուցանէ»: II. Ք. ա. Կրնթ. Գ. 6.

Գիրն սպանում է, իսկ հոգին կեցուցանում է:

«Պարտ է ի շարաթու բարիս գործելու: Մաթ. ԺԲ. 12.

Գլ. ԽԵ.

ՅԻՍՈՒՄ ԵՒ ՍԱՄԱՐԱՅԻ ԿԻՆՐ

Երբ Յիսուս Հրէաստանից Գալիլիա էր դառնում, պէտք է Սամարիայի միջովն անցնէր: Նա եկաւ Սիւքեար քաղաքը: Այստեղ էր Յակովբի ջրհորը: Յիսուս դադրել էր, ուստի նստեց այդ ջրհորի վրայ: Մօտաւորապէս ժամը վեցն էր: Ահա այդ միջոցին Սամարիա քաղաքից մի կին եկաւ ջուր հանելու: Յիսուս ասաց նրան. «Ջուր տուր ինձ, որ խմեմ»: Նրա աշակերտները քաղաք էին գնացել կերակուր գնելու: Սամարացի կինն ասաց Յիսուսին. «Դու որ հրէայ ես, ինչպէս ես ինձանից՝ սամարացի կնոջիցս ջուր ուզում, որովհետեւ հրէաները չեն խառնուում սամարացիների հետ»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Եթէ դու գիտենայիր թէ ով է քեզնից ջուր ու-

դողը, դու կհանդըէիր և նա քեզ կենդանի ջուր կտար»: Կինն ասաց, «Տէր, դոյլ դու շունիս, այս ջրհորն էլ խորն է, սրտեղից կտաս կենդանի ջուրը. մի՛թէ դու մեծ ես մեր հայր Յակովբից, որ այս հորը տուաւ մեզ. ինքն այստեղից խմեց, նոյնպէս նրա որդիքը և անասունները»: Յիսուս պատասխանեց. «Ով այս ջրիցը խմում է, ծարաւանում է, իսկ ով իմ տուած ջրիցը կխմէ՝ յաւիտեանս չի ծարաւի: Այն ջուրը, որ ես կտամ, ջրի աղբիւր կլինի նրանում, որ յաւիտեան կըղխէ նրա մէջ: Կինն ասաց նրան. «Տէր, տուր ինձ այն ջուրը, որպէսզի միւս անգամ չգամ այստեղ ջուր հանելու»:

Յիսուս ասաց նրան. «Գնա՛, կանչիր քո մարդուն և եկ այստեղ»: Կինը պատասխանեց և ասաց. «Ես մարդ չունիմ»: Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտ ասացիր, թէ մարդ չունիմ, որովհետեւ դու հինգ մարդ ես ունեցել և նա՛, որ հիմա ունիս, քոնը չէ»: Կինն ասաց նրան. «Տէր, ես տեսնում եմ, որ դու մարդարէ ես. մեկնիր ինձ այս մութ կէտը—մեր հայրերն այս սարերում երկրպագութիւն արին, իսկ դուք՝ ասում էք, թէ Երուսաղէմում միայն կարելի է երկրպագութիւն տալ»: Յիսուս ասաց նրան. «Գուք երկրպագութիւն էք անում նրան, որին չէք ճանաչում, իսկ մենք երկրպագում ենք նրան, որին ճանաչում ենք: Կին, հաւատա՛ ինձ, որ ժամանակ կտայ, երբ ոչ

այդ լեռներում կերկրապագէք Հօրը և ոչ էլ Երուսաղէմումը, կգայ ժամանակ և այդ ժամանակը հիմա է, որ ճշմարիտ երկրապագողները հոգւով և ճշմարտութիւնով կերկրապագանեն Հօրը: Աստուած հոգի է և նրան երկրապագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրապագանեն»: Կինն ասաց. «Գիտեմ որ Մեսիան պիտի գայ, որ Քրիստոս է կոչւում և երբ նա կգայ, ամեն բան կպատմէ մեզ»: Յիսուս ասաց նրան. «Ես եմ այն, որ խօսում եմ քեզ հետ»:

Այս խօսքի վրայ եկան աշակերտները և գարմանում էին, որ կնոջ հետ խօսում էր: Կինը թողեց իւր կուժը, գնաց քաղաք և մարզկանց ասաց. «Եկէք տեսէք մի մարդ, որ ինձ ասաց այն բոլորը, ինչ որ գործել եմ, արդեօ՞ք նա չէ Քրիստոսը»: Ըստ սամարացիներ զուրս գնացին քաղաքից տեսնելու նրան, որովհետև նրանք հաւատացին կնոջ խօսքին: Այն ժամանակ աշակերտները խնդրեցին Յիսուսին և ասացին, «Ռաբբի, հաց կեր»: Նա պատասխանեց. «Ես այնպիսի կերակուր ունիմ ուտելու, որ դուք չպիտէք»: Աշակերտներն ասում էին միմեանց. «Արդեօ՞ք ով սրա համար ուտելու բան բերաւ»: Յիսուս ասաց. «Իմ կերակուրն այն է, որ իմ ուղարկողի կամքը կատարեմ»: Սամարացիներն եկան և աղաչեցին, որպէսզի մի քանի օր իրանց մօտ մնայ, և մնաց այնտեղ երկու օր: Այնտեղ

չատերը հաւատացին նրան և այն կնոջն ասում.
«Այլևս քո խօսքերով չենք հաւատում, այժմ մենք
ինքներս լսեցինք մեր ականջներով այդ բոլորը
և գիտենք ճշմարտապէս, որ սա է աշխարհիս
փրկիչը՝ Քրիստոսը»:

«Հոգի է Աստուած և երկրպագուացն նորա հոգւով և ճշ-
ւմարտութեամբ պարտ է երկրպագանել»: Յովհ. գ. 24.

Աստուած հոգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգ-
ւով և ճշմարտութիւնով երկրպագեն:

«Աստուած սէր է և որ զայ ի սէրն՝ բնակեալ է յԱստուած
և և Աստուած ի նմա բնակէ»: I. թ. Յովհ. գ. 16.

Աստուած սէր է և ով մեում է սիրոյ մէջ, Աստուածու մէջ է
բնակուում և Աստուած նրա մէջ:

Գլ. ԴՍԶ.

Մ Ա Ր Ի Ա Մ Ե Ի Մ Ա Ր Թ Ա

Յիսուս շրջելով՝ եկաւ Բեթանիա գիւղը:
Այնտեղ կենում էր մի կին՝ Մարթա անունով:
Սա Յիսուսին իւր տուն ընդունեց: Մարթան մի
քոյր ևս ունէր՝ անունը Մարիամ: Սա էլ տիրոջ
մօտ նստեց և լսում էր նրա խօսքերը: Մար-
թան, Յիսուսին պատուելու համար, մեծ պատ-
րաստութեան մէջ էր:

Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, հոգդ չէ,
որ քոյրս ինձ մենակ է թողել ծառայելու, ասա
նրան, որ ինձ օգնէ»:

Յիսուս պատասխանեց

նրան և ասաց. «Մարթան, դու շատ բաներով ես զբաղուած, բայց մի բան է պէտք. Մարիամը բարի մասն ընտրեց, որ ոչ ոք չի խլի նրանից»:

Աղօթի՛ր և աշխատի՛ր:

«Բայց աստ սակաւ ինչ պիտոյ է»: Առկ. ժ. 24.

Գլ. ԽԵ.

ՂԱԳԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բեթանիայում մի հիւանդ կար՝ անունը Ղազարոս: Նրա քոյրերը՝ Մարիամն ու Մարթան՝ մարդ ուղարկեցին Յիսուսի մօտ ասելու. «Տէր, նա՛ որին դու սիրում էիր, հիւանդ է»: Յիսուս երբ լսեց, ասաց. «Այդ հիւանդութիւնը մեռնելու համար չէ, այլ Աստուծու փառքի համար, որ պէսզի նրա որդին փառաւորուի»: Յիսուս սիրում էր Մարթային, նրա քրոջը և Ղազարոսին: Երբ լսեց թէ հիւանդ է, երկու օր մնաց այնտեղ, ուր որ էր: Նրանից ետոյ ասաց աշակերտներին. «Եկէ՛ք դարձեալ զնանք շրէաստան, մեր բարեկամ Ղազարոսը քնեց, պէտք է զնամ, որ դարձեցնեմ նրան»: Աշակերտներն ասացին. «Տէր, թէ որ քնել է, կառողջանայ»: Այն ժամանակ Յիսուս պարզ կերպով ասաց. «Ղազարոսը մեռաւ. ես այնտեղ չէի, բայց ուրախ եմ ձեզ հասար, որովհետեւ դուք պիտի հաւատաք ինձ: Գնանք նրա մօտ»:

Յիսուս դարձաւ: Արդէն շորս օր էր՝ ինչ գերեզմանի մէջ էին դրել: Հրէաներից շատերն եկել էին Մարիամի և Մարթայի մօտ՝ մխիթարելու համար: Երբ Մարթան լսեց, թէ Յիսուս գալիս է, գնաց դիմաւորելու, իսկ Մարիամը տանը նստած էր: Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի: Բայց հաւատացած եմ, հիմա էլ ինչ որ Աստուածանից խնդրես, կտայ քեզ»: Յիսուս ասաց նրան. «Քո եղբայրը յարութիւն կառնէ»: Մարթան ասաց. «Գիտեմ որ յարութիւն կառնէ վերջին յարութեան ժամանակ»: Յիսուս կրկնեց. «Ես իսկ եմ յարութիւնն ու կեանքը, ինձ հաւատացողը եթէ մեռնի՛ էլ, դարձեալ կապրի: Ո՛վ ինձ հաւատում է, յախտեան չի մեռնի, հաւատում ես այս րանին»: Մարթան պատասխանեց. «Այո, տէր, ես հաւատացել եմ, որ դու ես Քրիստոսն՝ Աստուծու Որդին, որ պէտք է աշխարհ գայիր»:

Եւ երբ այս ասաց, գնաց և թաքուն կանչեց Մարիամին ասելով. «Վարդապետն եկել է և կանչում է քեզ»: Նա երբ այս խօսքերը լսեց, շուտով վերկացաւ և եկաւ նրա մօտ: Յիսուս դեռ գիւղը չէր մտել: Այն հրէաները, որոնք տանն էին և նրանց մխիթարում էին, երբ տեսան, որ Մարիամը վերկացաւ և գնաց, իրանք էլ նրա ետևից գնացին, կարծելով թէ գերեզմանն է գնում ա՛յ լինելու: Մարիամը երբ տե-

АРТАМЕСЪ ГАСАБАШЕЕЪ.

սաւ Յիսուսին, ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի»: Երբ Յիսուս Մարիամին և նրա հետ եկած հրէաներին տեսաւ լաց լինելիս՝ սաստիկ յուզուեց և ասաց. «Ո՛ւր դրիք նրան»: Նրանք պատասխանեցին. «Տէր, եկ և տես»: Յիսուս արտասուեց: Հրէաներն ասում էին. «Տեսէք ինչպէս էր սիրում նրան»: Ոմանք էլ ասում էին. «Մի՛թէ սա, որ կոյրի աչքերը բաց արաւ, չէր կարող այնպէս անել, որ Ղազարոսը չմեռնէր»:

Յիսուս գերեզմանի մօտ գնաց և ասաց. «Վեր առէք քարը»: Մեռածի քոյր Մարթան ասաց. «Տէր, արդէն հոտ բռնած կլինի, որովհետև չորս օրուան է»: Յիսուսն ասաց. «Չասացի քեզ, եթէ հաւատաս, Աստուծու փառքը կտեսնես»: Քարը վեր առան: Յիսուս աչքերը բարձրացրեց և ասաց. «Հայր, շնորհակալ եմ քեզնից, դու ինձ միշտ լսել ես. խնդրում եմ այս անգամ էլ լսես, որ այս շրջապատող ժողովուրդը հաւատայ, որ դու ես ուղարկել ինձ»: Այս ասաց և բարձր ձայնով աղաղակեց. «Ղազարէ, արի, եկ արտաքս»: Մեռելը դուրս եկաւ ոտներն ու ձեռները պատանած, իսկ երեսը վարչամակով պատած: Յիսուս ասաց. «Արձակեցէք դրան և թողէք գնայ»: Հրէաներից շատերը, որ Մարիամի մօտն էին եկել, տեսան ինչ որ Յիսուս արաւ և հաւատացին նրան:

«Նա իսկ եմ չարութիւնն և կեանք, որ հուսատայ չիս, թէ-
«սպէտ և մեռանի՝ կեցցէ: Եւ ամենայն որ կենդանի է և հաւա-
«տայ չիս, մի՛ մեռցի ի յափսեանս: Յովհ. ժա. 25.

III.

ԳԼ. ԽԸ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

Ս. Դպիրներից և փարիսեցիներից ոմանք
Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Վարդապետ,
ուզում ենք նշան տեսնել քեզնից»: Նա էլ սլա-
տասխան տուաւ և ասաց: «Չար և շնացող ազգը
նշան է խնդրում. նրան ուրիշ նշան չի տրուիլ՝
բացի Յովնան մարգարէի նշանից: Նինուէացի-
ները դատաստանի օրը վեր կկենան այս ազգի
հետ և կդատապարտեն նրան, վասնզի նրանք
Յովնանու քարոզութիւնովն ապաշխարեցին, բայց
այստեղ Յովնանից մեծը կայ»: Հարաւի թագու-
հին վեր կկենայ այս ազգի հետ դատաստանի
օրը և կդատէ սրան, որովհետեւ նա երկրի ծայ-
քերից եկաւ Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու և
ահա Սողոմոնիցն էլ մեծն է այստեղ»:

Բ. Յիսուսի մօտ մի կոյր և համր դիւահար
բերին: Յիսուս բժշկեց նրան, այնպէս որ նա
խօսում և տեսնում էր: Բոլոր ժողովուրդը դար-
մացաւ և ասում էր. «Միթէ սա է Գաւթի որ-

դին»: Բայց Երուսաղէմիցն եկած փարիսեցիներն
ասացին. «Սա զեւերին հալածում է Բեեզդէբուդի՝
զեւերի իշխանի ձեռով»: Յիսուս իմանալով նրանց
միտքն՝ ասաց. «Ամենայն մի թագաւորութիւն,
որ իր մէջ բաժանուած է՝ շի մնայ և ուրեմն,
եթէ սատանան սատանային հանում է, ասել թէ
իւր մէջ բաժանուեց, էլ ինչպէս կարող է նրա
թագաւորութիւնը գոյութիւն ունենալ: Եւ եթէ
ես Բեեզդէբուդով եմ հանում զեւերին, հապա ձեր
որդիքն ինչով են հանում, զրա համար նրանք
կլինեն ձեր դատաւորները: Բայց եթէ ես Աս-
տուծու հոգւովն եմ հանում զեւերին, ուրեմն
երկնքի արքայութիւնը ձեր վրայ հասել է»:

Գ. Երբ Յիսուս Գալիլիայումն էր, մի քանի
փարիսեցիներ եկան նրա մօտ և ասացին. «Քուրս
եկ և զնա այստեղից, որովհետև Հերովդէսը կա-
մենում է քեզ սպանել»: Նա պատասխանեց և
ասաց. «Գնացէ՛ք, ասացէ՛ք այն աղուէսին, ահա
զեւեր եմ հանում և բժշկութիւններ անում այ-
սօր և վազը, իսկ երբորդ օրը պէտք է գնամ,
որովհետև անկարելի է մարգարէն Երուսաղէմիցը
գուրս մեռնի»:

Դ. Հրէաներից մի քանիսը փարիսեցիների
մօտ գնացին և պատմեցին, թէ ինչպէս Յիսուս
Ղազարոսին յարութիւն տուաւ: Իսկոյն քահա-

Նայապետները և փարիսեցիները ժողով արին և ասացին. «Թ՞նչ անենք, այն մարդը շատ նշաններ է անում, եթէ այդպէս թոյլ տանք, ամենը կհաւատան զբան և հռովմայեցիները կզան ու կնուաճեն մեզ էլ, մեր երկրին էլ»: Մինը նրանցից՝ Կայիափա անունով, որ այն տարուայ քահանայատէսն էր, ասաց. «Ինք ոչինչ չգիտէք և հեռուն չէք էլ մտածում, աւելի լաւ է մի մարդ մեռնի ժողովրդի համար, քան թէ բոլոր ազգը կորչի»: Բայց նա այս խօսքերն իրանից շասաց, այլ՝ որովհետև այն տարուայ քահանայատէսն էր, մարգարէացաւ, որ Յիսուս պիտի մեռնէր ազգի համար: Այն օրից սկսած՝ քահանայատէսը և փարիսեցիները խորհուրդ արին, որ սպանեն նրան: Ուստի հրաման արձակեցին ամենուրեքով նրա տեղն իմանայ, իմաց տայ իրանց, որ բռնեն:

Յիսուս իւր աշակերտներով հեռացաւ այնտեղից: Հրէից զատիկը մօտ էր, զրա համար էլ շատերը գալիս էին Երուսաղէմ: Նրանք հարցնում էին միմեանց Յիսուսի մասին և տաճարում իրար հետ խօսում էին այն մասին, թէ տօնի օրն արդեօք Յիսուս չի գայ Երուսաղէմ:

«Թի լուս եկն լաշխարհ և սիրեցին մարդիկ զխաւար տաւաւել քան զլուս, զի էին գործք իսրեանց չարութեան: Զի ամեռնայն որ զլար գործէ՝ ասեալ զլուսու Յովհ. ր. 19. 20.

Լոյսն աշխարհ եկաւ, բայց մարդիկ խաւարն սեւի սիրեցին, որովհետեւ նրանց գործերը չար էին: Չարութիւն գործողը լոյսն ատում է:

Գ/Դ. ԵԾԹ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՕԾՈՒՄԸ ԲԵՔԱՆԻԱՅՈՒՄ

Յիսուս վեց օր առաջ եկաւ Բեթանիա, ուր կենում էր յարութիւն սուած Դազարոսը: Այնտեղ նրա համար ընթրիք պատրաստեցին — Մարթան ծառայում էր, Դազարոսը սեղանակից էր, իսկ Մարիամը մի լիտը նարդոսի իւղ առաւ, նրանով Յիսուսի ոտներն օծեց և մազերովը սրբեց: Տունը լցուեց իւղի հոտովը: Յիսուսի աշակերտներից մինը՝ Յուդա իսկարովտացին, որ նրանց զանձապահն էր և դողանում էր, ինչ որ արկղն էին ձգում, ասաց. «Ի՞նչու այդ իւղը երեք հարիւր դենարի շծախուեց և աղքատներին չտրուեց»:

Յիսուս ասաց. «Թո՛ղ տուէք, ի՞նչու էք նեղացնում նրան. դա մի բարի բան գործեց իմ վերաբերմամբ: Աղքատներն ամեն ժամանակ ձեզ մօտ են, երբ կամենաք, կարող էք նրանց բարութիւն անել, բայց ես միշտ ձեզ մօտ չեմ: Դա ինչ կարող էր, արաւ — առաջուց մարմինս օծեց՝ ինչան իմ թաղման: Աշմարիտն եմ ասում ձեզ, ամբողջ աշխարհի մէջ, ուր էլ այս աւետարանը քարոզուի, սրա արածը չի մոռացուի, այլ կլիշուի սրա յիշատակի համար»:

«Լոյս փառաց բանդ Աստուած, որ ծաղկեցիր ի մեզ զլոյս-
եզրիտութեանն» (Շարականն):

Գլ. Ժ.

ՅԻՍՈՒՍ ՄՏՆՈՒՄ ԷՆ ԵՐՈՒՍԱԳԷՄ

Յիսուս Բեթանիայից Երուսաղէմ գարձաւ:
Երբ Չիթենեաց լեռան մօտեցան, աշակերտներ-
րից երկուսին ուղարկեց և ասաց. «Գնացէ՛ք այդ
գիւղը, որ ձեր առջևն է, այնտեղ կգտնէ՛ք մի
կապած էշ և մի աւանակ էլ նրա մօտ, արձա-
կեցէ՛ք և բերէ՛ք: Աշակերտները գնացին և այն-
պէս արին, ինչպէս Յիսուս հրամայել էր—բերին
էշն ու աւանակը և իրանց հանդերձները վրան
ձգեցին: Յիսուս նստեց նրանցից մինի վրայ:
Ժողովրդից շատերն իրանց հանդերձները ճանա-
պարհի վրայ փռեցին, շատերն էլ ծառից ճիւ-
ղեր էին կտրում ու ճանապարհի վրայ փռում:
Երբ Յիսուս Չիթենեաց լեռան գառիվայրին մօ-
տեցաւ, բոլոր աշակերտներն սկսեցին փառա-
բանել Աստուծուն այն ամենի համար, ինչ որ
տեսել էին: Ժողովրդից շատերը, որոնք տօնի
առթիւ էին եկել, երբ տեսան, որ Յիսուս Երու-
սաղէմ է գնում, արմաւենու ճիւղեր վեր առան
և դուրս եկան նրա առաջ: Երբ Յիսուս մօտե-
ցաւ քաղաքին, ասաց. «Երանի՛ դու զոնէ այսօր
զգայիր, թէ՛ որն է քո խաղաղութիւնը, բայց
այդ բանը դու չես տեսնում: Կգան օրեր,

Քրք որ թշնամիները չորս կողմդ պատնէշ կպատեն, կպաշարեն քեզ և ամեն կողմից կնեղացնեն. քեզ հիմնայատակ կանեն. որդիքդ քո մէջը կկոտորեն ու շեն թողնի, որ քո միջումը քարը քարի վրայ կանգնէ, որովհետև այցելութեանդ ժամանակը շիմացար»: Փողովուրդը, որ առաջևից և ետևից գնում էր, աղաղակում և ասում էր. «Ովսանո՞ւ Դաւթի որդուն, օրհնեալ է Տիրոջ անունով եկող թագաւորը, ովսանո՞ւ բարձրումը»: Եւ երբ Երուսաղէմ մտաւ, ամբողջ քաղաքը դղրդեցաւ և ամենայն ոք հարցնում էր. «Մ'վ է սա»: Փողովուրդը պատասխանեց. «Սա Յիսուան է՝ նազարէթի մարգարէն»:

Յիսուս մտաւ տաճարը և դուրս արաւ բոլոր առևտուր անողներին. դուրս արաւ նոյնպէս աղանէվաճառներին և կործանեց հատալաճառների սեղաններն ու ասաց նրանց. «Գրած է, որ իմ տունը ազօթքի տուն պիտի լինի, իսկ դուք նրան աւագակների այր էք դարձրել»: Նրա մօտ տաճարում դալիս էին շատ կաղեր, կոյրեր ու բժշկում էր նրանց: Երբ քահանայապետները և դպիրները տեսան այս հրաշքները և տաճարում երողների աղաղակները, որոնք ասում էին. «Ովսանո՞ւ Դաւթի որդուն», խիստ բարկացան և ասում էին նրան. «Լսո՞ւմ ես, թէ դրանք ինչ են ասում»: Յիսուան էլ ասաց նրանց. «Այո, միթէ չէք կարգացել, որ մանուկների և կաթնակեր-

ների բերանով պիտի հաստատուի օրհնութիւնը»։
Յիսուս թողեց նրանց, զնաց քաղաքից դուրս՝
Բեթանիա և գիշերն այնտեղ մնաց։

«Պատրիարստ արարէ՛ք զճանապարհս տեառն»։ Նսալի խ. 3.

ԳԼ. ԺԱ.

ՅԻՍՈՒՍ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒՄ Է ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻ ՀԵՏ

Ա. Առաւօտեան՝ երբ Յիսուս քաղաք եկաւ,
մտաւ տաճարը։ Քահանայապետները և ժողովրդի
ձերերը մօտ եկան և երբ նա ուսուցանում էր,
ասացին. «Ի՞նչ իշխանութիւնով ես անում այդ
բաները և ո՞վ տուաւ քեզ այդ իրաւունքը»։ Յի-
սուս պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ մի բան
կհարցնեմ, եթէ պատասխանէք, ես էլ ձեզ կա-
սեմ, թէ ի՞նչ իշխանութիւնով եմ այս բաներն
անում—Յովհաննէսի մկրտութիւնը ո՞րտեղից էր,
երկնքից, թէ մարդկանցից»։ Նրանք իրանց մէջ
մտածում էին. «Եթէ երկնքից ասենք, կասէ մեզ,
հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք նրան, իսկ եթէ ա-
սենք մարդկանցից, ժողովրդիցը վախենում ենք,
վասնզի ամենքը Յովհաննէսին մարդարէ են ըն-
դունում»։ Սրա համար էլ Յիսուսին պատասխա-
նեցին. «Չգիտենք»։ Նա էլ նրանց ասաց. «Ես էլ
ձեզ չեմ ասի, թէ ի՞նչ իշխանութիւնով եմ անում
այս բաները»։

Ք. Դրանից ետոյ փարիսեցիները գնացին և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս խօսքով որոգայթ դնեն նրան: Փարիսեցիներն իրանց աշակերտներին հերովդէսեանների հետ միասին Յիսուսի մօտ ուղարկեցին և ասացին. «Վարդապետ, զիտե՞նք, որ դու ճշմարիտ ես ուսուցանում. դու ոչ ոքից չես քաշուում և ոչ երեսպաշտութիւն գիտես: Այժմ ասա մեզ՝ կայսեր հարկ տալ պէտք է, թէ ոչ»: Յիսուս նրանց շարութիւնն իմանալով՝ ասաց. «Ինչո՞ւ էք փորձում ինձ, կեղծաւորներ, ցոյց տուէ՛ք ինձ հարկի դահեկանը»: Նրանք մի դահեկան բերին: Յիսուս հարցրեց. «Ո՞ւմն է այս պատկերը կամ գիրը»: Նրանք պատասխանեցին. «Վայսեր»: Յիսուս ասաց. «Ուրեմն կայսրինը՝ կայսրին տուէ՛ք, իսկ Աստուծունը՝ Աստուծուն»: Երբ այս բանը լսեցին, խիստ զարմացան, թողին նրան և հեռացան:

Գ. Յիսուս փարիսեցիներին հետևեալ առակն ասաց. «Մի տանուտէր այգի տնկեց. նրան ցանկով պատեց. մէջը հնձան փորեց. աշտարակ շինեց. յանձնեց մշակներին, իսկ ինքը գնաց ուրիշ աշխարհ: Երբ ժամանակը մօտեցաւ, ուղարկեց ծառաներին մշակների մօտ՝ պտուղն ստանալու: Մշակները ծառաներին բռնեցին. մէկին տանջեցին. միւսին սպանեցին և երրորդին էլ բարկոծեցին: Դարձեալ ուղարկեց ուրիշ ծառա-

ներ առաջիններէից շատ, բայց նրանց հետ էլ միևնոյն ձևով վարուեցան: Վերջապէս իւր որդուն ուղարկեց՝ ասելով թերևս նրանից ամաչեն: Մշակները որդուն տեսնելով՝ իրանք իրանց ասացին. «Սա ժառանգն է, եկէ՛ք սպանենք և ժառանգութեանը տիրանանք»: Իսկոյն բռնեցին նրան, այգուց դուրս հանեցին և սպանեցին: Երբ այգու տէրը գայ, ինչ կասէ մշակներին»:

Նրանք պատասխանեցին. «Չար մշակներին կհեռացնէ և այգին ուրիշ մշակների կյանձնէ, որոնք իւր ժամանակին պտուղ կտան»: Յիսուս պատասխանեց. «Այսպէս էլ Աստծու արքայութիւնը ձեզնից կառնուի և կտրուի հեթանոսներին, որոնք պտուղներ կտան»: Փարիսեցիները նկատեցին, որ իրանց վրայ է խօսում: Այնուհետև յարմար ժամանակ էին որոնում, որ բռնեն Յիսուսին, բայց վախենում էին ժողովրդից, որովհետև նրան մարգարէի տեղ էր ընդունում:

Գ. Յիսուս խօսեց ժողովրդի և իւր աշակերտների հետ ու ասաց. «Մովսէսի աթոռի վրայ դպիրները և փարիսեցիները նստեցին: Ինչ էլ որ ասեն ձեզ, պահեցէ՛ք և արէ՛ք, բայց նրանց զօրծերի նման մի անէ՛ք, որովհետև ասում են, չեն կատարում: Ծանր և դժուարակիր բռններ են կապում և դնում մանկանց ուսերին, բայց իրանք մատով անգամ չեն ուզում շարժել:

Նրանց բոլոր գործերը մարդկանց երևալու համար է—լայնացնում են իրանց գրապանակները և մեծացնում հանդերձի քղանցները: Սիրում են ընթերիքներումն առաջին տեղն ունենալ. ժողովարաններում առաջին կարգի ավտոռներն են ընտրում, որ փողոցներումն իրանց ողջունեն և մարդկանցից ռարբի, ռարբի կոչունեն: Բայց դուք այդպէս չպիտի լինիք: Չեզնից մեծը թո՛ղ ձեր ծառան լինի, ով իւր անձը կրարձրացնէ, կխոնարհուի և ով կխոնարհեցնէ՝ կրարձրանայ:

«Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, երկնքի արքայութեան դռները փակում էք մարդոց առաջ. ինքներդ չէք մտնում. իսկ մտնողներին էլ արդելում էք: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, ուտում էք որբեայրիների տները և պատճառանքով շերկար աղօթք էք անում: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, տասանորդում էք անանուխ, սամիթ և շաման, բայց մոռանում էք օրէնքի ծանր-ծանր կողմերը՝ դատաստանը ողորմածութիւնը և հաւատքը—այս պէտք է անել և այն շմոռանալ: Վոյր առաջնորդներ, մժեղները քամում էք, բայց ուղտերը կուլ էք տալիս: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, բաժակի և սկաւառակի արտաքին կողմը մարբում էք, բայց ներքուստ լի էք յափշտակութեամբ և անիրաւութեամբ: Վայ ձեզ, դպիրներ

և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, նման էք ծեփած գերեզմանների, որոնք արտաքուստ գեղեցիկ են երևում, բայց ներքուստ լի են մեռելների ոսկորներով և ամեն տեսակ պղծութիւնով: Այսպէս էլ դուք, թէև արտաքուստ արդար էք երևում, բայց ներքուստ լի էք կեղծաւորութիւնով և անօրէնութիւնով: Վայ ձեզ, զպիւրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք մարդարէների շիրիմները շինում էք և արդարների գերեզմանները զարդարում էք և ասում, եթէ մեր հայրերի ժամանակներում ապրէինք, մասնակից չէինք լինի մարդարէների սպանման: Ուրեմն դուք ձեր մասին վկայում էք, թէ մարդարէների սպանողների որդիքն էք: Դուք՝ օձեր, իժերի գաւակներ, ինչպէս կարող էք փախչել գեհննի դատաստանիցը»:

«Երուսաղէմ, երուսաղէմ, դու որ մարդարէներին կոտորում էիր և քեզ մօտ ուղարկուածներին քարկոծ անում, քանի անգամ կամեցայ քո երեխաներին ժողովել այնպէս, ինչպէս հաւր ժողովում է իւր ձագերին թևերի տակ, բայց չկամեցաք: Ահա՛ ձեր տունը աւերակ կ'ընդունուի ձեզ:

«Նդերութք աշուսհտե խորագէտք իբրև զօձս և միամիտք իբրև զաղանի»: Մտթ. ժ. 16.

«Եթէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելի քան զղբալ-բացն և փարիսեցուց՝ ոչ մտանիցէք չարքաշութիւն երկնից»: Մտթ. և. 20.

ԳԼ. ԺԲ.

ՅՈՒԳԱՅԻ ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուս ցերեկը սովորցնում էր տաճարում, իսկ գիշերները բարձրանում էր Չիթենեաց լեռը: Բոլոր ժողովուրդը առաւօտանց վաղ գնում էր տաճարը նրան լսելու համար:

Սրանից ետոյ քահանայապետները, զպիւրները և ժողովրդի ծերերը ժողովուեցան այն քահանայապետի սրահը, որի անունը Կայիափա էր և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս Յիսուսին նենգութեամբ բռնեն և սպանեն. բայց ասում էին՝ ոչ այս տօնի ժամանակ, որպէսզի ժողովրդի մէջ խռովութիւն չընկնի:

Տասներկուսից մինը՝ Յուդա իսկարիովտացին, գնաց քահանայապետների մօտ և ասաց. «Ի՞նչ կտաք ինձ, որ Յիսուսին ձեզ մատնեմ»: Նրանք շատ ուրախացան և երեսուն արծաթ խոստացան: Այնուհետև յարմար ժամանակ էր որոնում Յուդան, որ մատնէ:

«Ի արմատ ամենայն շարեաց արծաթսիրութիւն է»:

ԳԼ. ԺԳ.

ՈՏՆԱԼՈՒԱՅ ԵՒ ԽՈՐՀՐԿԱԻՈՐ ԸՆԹՐԻՒՔ

Ա. Բաղարշակերաց տօնի առաջին օրն աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին նրան. «Մբտեղ ես կամենում, որ քեզ համար զատիկը

պատրաստենք»: Յիսուս ասաց. «Գնացէք քաղաք՝
այս ինչի մօտ և ասացէք նրան, վարդապետն
ասում է—իմ ժամանակը մօտեցել է, քեզ մօտ
պիտի ուտեմ զատիկն աշակերտներիս հետ»:
Նրանք էլ այնպէս արին, ինչպէս որ Յիսուս
հրամայեց և պատրաստեցին զատիկը: Երեկոյեան
սեղան նստեց տասն և երկու աշակերտների
հետ և ասաց. «Յանկանալով ցանկացայ այս զա-
տիկը ձեզ հետ ուտել՝ իմ շարշարուելուց առաջ»:

Յիսուս ընթրիքից վեր կացաւ, հանեց հան-
դերձները և մի դենջակ առաւ ու մէջքին կապեց:
Ետոյ ջուր ածեց կոնքի մէջ, սկսեց նրանց ոտ-
ները լուանալ և մէջքին կապած դենջակովը
սրբել: Կարգը Սիմօն Պետրոսին հասաւ. նա թոյլ
չտուաւ և ասաց. «Տէր, դո՞ւ պէտք է իմ ոտները
լուանաս»: Յիսուս պատասխանեց. «Ինչ որ ես
անում եմ, դու այժմ չգիտես, բայց ետոյ կիմա-
նաս»: Պետրոսն ասաց. «Երբէք չեմ թոյլ տայ,
որ դու իմ ոտները լուանաս»: Յիսուս պատաս-
խանեց. «Եթէ քո ոտները չլուանամ, ինձ հետ
բաժին չես ունենայ»: Այն ժամանակ Սիմօն Պետ-
րոսն ասաց. «Տէր, ոչ թէ իմ ոտները միայն,
այլ ձեռներս ու գլուխս էլ լուան»: Եւ երբ նրանց
ոտները լուաց, առաւ իւր հանդերձները, նորից
սեղան նստեց և ասաց. «Գիտէ՞ք թէ ես ինչ արի
ձեզ: Գուք ինձ կանչում էք վարդապետ և տէր
և լաւ էք անում, որովհետև այդպէս էլ եմ: Եթէ

ես՝ Տէրս և վարդապետս ձեր ոտները լուացի, դուք էլ պէտք է իրարու ոտները լուաք: Ես ձեզ օրինակ տուի, ինչպէս ես ձեզ արի, նոյնն էլ դուք արէք միմեանց: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ծառան իւր տիրոջից մեծ չէ և ոչ էլ ուղարկուածը՝ ուղարկողից: Եթէ այս գիտէք, երանելի էք, բայց աւելի երանելի կլինիք, եթէ որ այս կատարէք»:

Բ. Յիսուս այս ասելով՝ հոգևով տրտմեցաւ և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, ձեզնից մէկը մատնելու է ինձ»: Աշակերտներն էլ տարակուսած իրար երեսի էին նայում, թէ ում համար է ասում, ուստի ամեն մինը տեղից վեր կենալով ասում էր. «Տէր, մի՛թէ ես եմ»: Յիսուս պատասխանեց. «Մարդու Որդին կզնայ, ինչպէս որ զրուած է, բայց վայ այն մարդուն, որի ձեռով նա պիտի մատնուի. աւելի լաւ էր, եթէ այն մարդը ծնուած չլինէր»: Այն ժամանակ Յուդան էլ ասաց. «Մի՛թէ ես եմ, վարդապետ»: Յիսուս ասաց. «Դու ասացիր»: Յուդան իսկոյն դուրս գնաց: Արդէն երեկոյ էր:

Երբ Յուդան դուրս գնաց՝ Յիսուս ասաց. «Տակաւին փոքր ժամանակ էլ ձեզ հետ եմ. այժմ ձեզ եմ ասում. նոր պատուիրան եմ տալիս ձեզ, որ իրար այնպէս սիրէք, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի: Մրանով ձեզ ամենքը կճանաչեն, որ իմ աշակերտներն էք»:

Գ. Ընթրիքից ետոյ Յիսուս վեր առաւ հաց
և օրհնելով՝ կտրեց, աշակերտներին տուաւ ու
ասաց. «Առէք, կերէք, այս է իմ մարմինը, այս-
պէս արէք իմ յիշատակի համար»: Ետոյ բաժակն
առաւ. զոհացաւ. տուաւ նրանց և ասաց. «Խմե-
ցէք զբանից ամենքդ, այս բաժակը նոր ուխտն
է՝ իմ արիւնովը, որ թափուամ է ձեզ և շատերի
մեղաց թողութեան համար: Ամեն անգամ՝ երբ
խմէք այս բաժակից, յիշեցէք ինձ»:

«Որդի մարդոյ ոչ եկն պաշտօն ասնուի, ալ պաշտել, և
ստալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բաղմաց»: Մատթ. Ի. 28.

Գլ. ԺԴ.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Գ Ե Ք Ս Ե Մ Ա Ն Ո Ւ Մ

Ա. Օրհնելուց ետոյ՝ Յիսուս իւր աշակերտ-
ների հետ միասին անցաւ Կեսարոնի վտակը և
բարձրացաւ Չիթենեաց լեռը: Այստեղ Յիսուս
ասաց իւր աշակերտներին. «Դուք ամենքդ այս
գիշեր կգայթակղուէք ինձնից, որովհետև զրած
է—հովուին որ զարկեն, ոչխարները կցրուեն»: Բայց
Պետրոսը պատասխանեց և ասաց նրան.
«Եթէ ամենքն էլ գայթակղուեն քեզնից, ես չեմ
գայթակղուի»: Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտն եմ
ասում քեզ, այս գիշեր՝ դեռ հաւը չխօսած, երեք
անգամ կուրանաս ինձ»: Պետրոսն ասաց. «Եթէ

քեզ հետ մեռնելու էլ լինիմ, դարձեալ չեմ ուրանայ»: Այսպէս էլ միւս աշակերտներն էին ասում:

Ք. Յիսուս իւր աշակերտների հետ եկաւ մի պարտէզ, որի անունն էր Գեթսեմանի և ասաց նրանց. «Այստեղ նստեցէք մինչև ես գնամ և աղօթք անեմ»: Հետն առաւ Գետրոսին, Զերեթիայի երկու որդւոցը և սկսեց տրտմել ու վրշտանալ: Յիսուս ասաց նրանց. «Մեռնելու շափ տրտում է ոգիս. մնացէք այստեղ և ինձ հետ արթուն կացէք»: Եւ մի փոքր էլ առաջ գնալով՝ երեսի վրայ ընկաւ, աղօթք էր անում և ասում «Հայր, եթէ կարելի է, [թող այս բաժակն ինձնից անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ ինչպէս դու»: Յիսուս դարձաւ աշակերտների մօտ, տեսաւ նրանք քնած են, խսաց Գետրոսին. «Այդպէս՝ մէկ ժամ էլ չկարողացաք ինձ հետ արթուն կենալ, արթուն կացէք և աղօթք արէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք. ոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար»: Երկրորդ անգամ Յիսուս գնաց աղօթք արաւ և ասաւ. «Հայր, եթէ կարելի է, [թող այս բաժակն ինձնից, անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ ինչպէս դու»: Գարձաւ ու կրկին քնած գտաւ աշակերտներին: Թողեց նրանց, դարձեալ գնաց. երրորդ անգամ աղօթեց և միևնոյն խօսքերն

ասաց. Յիսուս տազնապի մէջ էր և եռանդով աղօթում էր: Այն ժամանակ Աստուծու հրեշտակը երկնքից երևաց և զօրացնում էր նրան, որպէսզի միշտ այդպէս խօսէ: Աղօթքից վեր կացաւ, եկաւ աշակերտների մօտ և ասաց. «Ինչո՞ւ էք քնում, հասաւ ժամը, մարդու Որդին կմատնուի մեղաւորների ձեռք: Վեր կացէք գնանք, ահա մօտենում է մատնիչը»:

Գ. Եւ երբ նա գեռ խօսում էր, Յուդան քահանայապետի և փարիսեցիների ծառաների հետ միասին՝ մեծ ամբոխով ներս եկան՝ սրբերով, ջահերով և լապտերներով: Մատնիչը նրանց նշան էր տուել և ասել. «Որին ես համբուրեմ, նրան բռնեցէք»: Յուդան մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բարև, փարգապետ» և համբուրեց: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Յուդա, համբուրելով ես մատնում մարդու Որդուն»: Յիսուս դուրս եկաւ և ասաց նրանց. «Մ'ւմն էք ուզում: Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս նագովրեցուն»: Յիսուս ասաց. «Ես եմ»: Երբ Յիսուս նրանց ասաց թէ ես եմ, ետ-ետ գնացին և գետնի վրայ բնկան: Յիսուս երկրորդ անգամ հարցրեց նրանց. «Մ'ւմն էք ուզում»: Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս նագովրեցուն»: Յիսուս պատասխանեց. «Չեզ ասացի թէ ես եմ, եթէ դուք ինձ էք ուզում, թողէք զրանց, որ գնան»: Այն ժամանակ մօտե-

Յիսուսին և բռնեցին: Բայց Սիմօն Պետրոսը քաշեց իւր սուրը. զարկեց քահանայապետի ծառային և նրա աջ ախանջը կտրեց: Յիսուս ասաց Պետրոսին. «Սուրդ պատենի մէջ զիր. ո՞վ սուր կվերցնի, սրով կկորչի. միթէ չպէտք է խմել այն բաժակը, որ Հայրս է տուել»: Յիսուս մօտեցաւ նրա ախանջին և բժշկեց: Ետոյ դարձաւ և իւր վրայ եկող ամբոխին ասաց. «Ինչպէս մի աւագակի վրայ դուրս եկաք սրերով և բրերով: Ես ամեն օր ձեզ հետ էի տաճարումը և սովորեցնում էի, այնտեղ ինձ ձեռ շտուիք և շրոնեցիք, բայց սա ձեր ժամն է և խաւարի իշխանութիւնը»: Նրանք բռնեցին Յիսուսին և կապեցին: Բոլոր աշակերտները թողին և փախան:

«Արթուն կացէք և աղօթս արարէք զի մի՛ տնկանիցիք
«ի փորձութիւնս Հոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար» Մտթ.
Իգ. 41.

«Հայր իմ, եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս այս լինէն, բայց
«ոչ որպէս ես կամիմ, այլ որպէս դու» Մտթ. Իգ. 39.

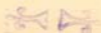
Գլ. ԾԵ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏՆԵՐԻ ԱՌՍՋ

Երբ Յիսուսին բռնեցին և կապեցին, առաջին անգամ տարան Աննայի մօտ, որ Կայիափայլի աներն էր: Քահանայապետը հարցուփորձ արաւ Յիսուսին նրա աշակերտների և վարդապետու-

Թեան մասին: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես յայանի կերպով քարոզել եմ աշխարհին, ես միշտ սովորեցրել եմ ժողովարանումը և տաճարումը. ծածուկ ոչինչ չեմ խօսել: Ի՞նչու էս ինձ հարցնում, լսողներին հարցրու, թէ ի՞նչ եմ քարոզել նրանց»: Այսպէս խօսելիս սպասաւորներից մինը, որ այնտեղ կանգնած էր, Յիսուսին ապտակ տուաւ և ասաց. «Այդպէս ես պատասխանում քահանայապետին»: Յիսուս ասաց. «Եթէ չար բան խօսեցի, ցնչց տուր, իսկ եթէ բարի, ինչո՞ւ ես խփում»: »

Աննան Յիսուսին կապած ուղարկեց Կայիափա քահանայապետի մօտ, ուր դպիրները և ծերերն էին ժողոված: Պետրոսը զնում էր նրա եակից՝ հեռուանց մինչև քահանայապետի սրահը: Ներս մտաւ. նստեց ծառաների մօտ, որպէսզի տեսնէ թէ ի՞նչ է պատահում: Քահանայապետները, ծերերը և բոլոր ատենանը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւններ էին որոնում, որ մահու դատապարտեն, բայց ոչինչ չկարողացան գտնել: Թէպէտ այստեղ շատ սուտ վկաներ էին եկել, բայց ոչինչ չկարողացան ապացուցանել: Վերջապէս երկու սուտ վկաներ առաջ եկան և ապացուցանում էին, որպէս թէ Յիսուսն ասել է, թէ ես կարող եմ Աստուծու տաճարը քանդել և երեք օրում կրկին շինել: Քահանայապետը վեր կացաւ և ասաց նրան. «Ոչինչ չես պատասխանում, ինչ

որ սրանք քո դէմ վկայում են»: Յիսուս լուռ էր: Քահանայապետն ասաց. «Երդում եմ տալիս քեզ կենդանի Աստուծու անունով, ասա, դո՞ւ ես Քրիստոսը՝ Աստուծու որդին: Յիսուսն էլ ասաց. «Դու ասացիր, սակայն ասում եմ ձեզ, որ հիմիկուանից կտեսնէք մարդու Որդուն զօրութեան աջ կողմը նստած՝ երկնքի ամպերի վրայ գնալիս»: Եւ ժամանակ քահանայապետը պատառեց իւր հանդերձները և ասաց. «Մա Աստուծուն հայհոյում է, էլ ի՞նչ հարկաւոր են մեզ վկաներ. դուք ինքներդ լսեցիք զրա հայհոյանքը, ի՞նչ էք կարծում»: Նրանք պատասխանեցին և ասացին. «Դա մահու արժանի է»: Եւ ժամանակ թքեցին նրա երեսին և բռունցքով ծեծեցին, ոմանք էլ ապտակ տուին ասելով. «Մարդարէացիք, Քրիստոս, ո՞վ է քեզ զարկողը»:

«Տէր, առ ո՞վ երթիցուք, բանս կենաց չտիրենականաց
տունիս Եւ մեք հուստացաք և ծանեաք, եթէ դու ես Քրիստոս
տորդի Աստուծոյ»: Եւ ի՞նչ է. 69. 70.

Դ. Ժ. Զ.

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱԽՃԱՆԸ

Ս. Պետրոսը նստած էր դուրսը՝ սրահում: Մի աղախին մօտ եկաւ և ասաց. «Դու էլ դալիլիացի Յիսուսի հետն էիր»: Նա բոլորի առաջ ուրացաւ և ասաց. «Ես նրան չեմ ճանաչում»:

Մրանից ետոյ մի ուրիշ կին տեսաւ նրան և և ասաց այնտեղ եղողներին. «Մա էլ նազովրեցի Յիսուսի հետն էր»: Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ և երդուեց, որ այն մարդուն չէ ճանաչում: Փոքր ժամանակից ետոյ այնտեղ կանգնողներն ասացին Պետրոսին. «Ճշմարիտ է, դու էլ նրանցից ես, քո խօսքիցն էլ երևում է այդ»: Այն ժամանակ Պետրոսն սկսեց անիծել և երդուել, [թէ այդպիսի մարդուն չէ ճանաչում]: Այս միջոցին հաւն իսկոյն խօսեց և Տէրը դարձաւ, մտիկ տուաւ Պետրոսին: Պետրոսը յիշեց Տիրոջ խօսքը, որ ասել էր. «Մինչև հաւի խօսելը երեք անգամ կ'ուրանաս ինձ»: Պետրոսը դուրս գնաց և դառնապէս լաց եղաւ:

բ. Մատնիչ Յուդան, երբ տեսաւ, որ Յիսուսին դատապարտեցին, զղջաց, երեսուն արծաթը ետ դարձրեց քահանայապետներին և ծերերին ու ասաց. «Ես մեղք գործեցի՝ անմեղ արիւն մատնելով»: Նրանք պատասխանեցին. «Մեզ ինչ, դո՛ւ դիտես»: Յուդան արծաթը ձգեց տաճարի մէջ, հեռացաւ, գնաց և խեղդուեց: Քահանայապետներն առան արծաթը և ասացին. «Արժան չէ այս փողը գանձանակի մէջ ձգել, որովհետև արիւնի գին է»: Խորհուրդ արին և դրանով բրուտի ազարակը գնեցին՝ օտարականներին թաղելու համար:

«Ամենայն, որ խոստովանեցի յիս առաջի մարդկան, խոստովանեցից և ես զնմանէ առաջի շօր իմոյ, որ չերկինս է: Եւ շօր ուրացի զիս առաջի մարդկան, ուրացաց և ես զնա առաջի շօր իմոյ որ չերկինս է»: Մտթ. ժ. 32. 33.

Գ/ ծԷ.

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌԱՋ

Լուսարացին բոլոր քահանայապետները և ժողովրդի ծերերը Յիսուսի դէմ խորհուրդ արին, որ սպանեն: Կապեցին նրան և տարան, յանձնեցին պոնտացի Պիղատոսին, որ երկրի կուսակալն էր: Առաւօտ էր: Իրանք շմտան պալատը, որովհետև պատկի տօնը մօտ էր, կալոթուէին և զատկական գառը չէին կարող ուտել: Պիղատոսն ինքը դուրս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Ի՞նչ դանգատ ունիք այդ մարդու դէմ»: Նրանք պատասխանեցին. «Եթէ սա շարագործ չլինէր, քեզ մօտ չէինք բերի»: Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դո՛ւք վեր առէք և ձեր օրէնքի համաձայն դատեցէք»: Հրէաներն ասացին. «Յրէնքը մեզ իրաւունք չէ տալիս մահու վճիռ տալ. սա մոլորեցնում է ժողովրդին. արգելում է կայսեր հարկ տալ և իրան թագաւոր է անուանում»: Յիսուս ոչինչ չպատասխանեց քահանայապետների և ժողովրդի ծերերի մեղադրանքներին: Այն ժամանակ Պիղատոսը հարցրեց. «Չես լսում թէ որքան բաներ են վկայում քեզ հակառակ»: Յիսուս ոչինչ չպատասխանեց: Գուսակալը խիստ

զարմացաւ այս բանի վրայ: Պիղատոսը ներս մտաւ պալատը. Յիսուսին իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Դ՞նչ ես հրէաների թագաւորը»: Յիսուս պատասխանեց. եթէ իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից լինէր, իմ ծառաները կապտերագմէին, որ ես հրէաների ձեռը չմատնուէի. իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ»: Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դու թագաւոր ես»: Յիսուս պատասխանեց. «Դ՞նչ ես ասում, որ ես թագաւոր եմ. ես դրա համար էլ ծնուել և աշխարհ եմ եկել, որ վկայեմ այն ճշմարտութիւնը, որ ես լսել և տեսել եմ Աստուծու մօտ. ով իւր սրտումը այդ ճշմարտութիւնը զգում է, նա իմ ձայնին կլսէ»: Այս լսելով՝ Պիղատոսը դարձեալ դուրս գնաց հրէաների մօտ և ասաց. «Ես ոչ մի յանցանք չեմ գտնում նրա մէջ»:

Ժողովուրդն սկսեց ևս աւելի զրպարտել՝ ասելով. «Սա ժողովրդին ազմկում է ամբողջ Հրէաստանի մէջ՝ Գալիլիայից սկսած մինչև այստեղ»: Պիղատոսը, երբ Գալիլիայի անունը լսեց, հարցրեց, թէ արդեօ՞ք նա Գալիլիայիցն է և երբ իմացաւ որ Հերովդէսի իշխանութիւնիցն է, ուղարկեց նրա մօտ, որ այդ օրերում Երուսաղէմ էր եկել: Հերովդէսը Յիսուսին տեսնելուն պէս, խիստ ուրախացաւ, որովհետև վաղուց ցանկանում էր նրան տեսնել, շատ բաներ էր լսել նրա մասին. յոյս ունէր, որ մի նշան կտեսնէ նրա-

նից: Հերովդէսը շատ բաներ հարցրեց Յիսուսին, բայց ոչ մի պատասխան չստացաւ: Քահանայապետները և դպիրները կանգնած էին և սաստիկ շարախօսում էին նրանից: Հերովդէսն էլ իւր զինուորների հետ անարգեց նրան, ծաղր անելով, սպիտակ հանդերձ հազցրեց և ետ ուղարկեց Պիղատոսի մօտ: Այդ օրից սկսած Հերովդէսն ու Պիղատոսը բարեկամ դարձան իրար, որովհետև առաջ միմեանց թշնամի էին:

Պիղատոսն ասաց քահանայապետներին և ժողովրդին. «Դուք այս մարդուն ինձ մօտ բերիք և իբրև ժողովրդեան մոլորեցուցիչ ներկայացրիք. ահա ձեր առաջ դատեցի և ոչ մի յանցանք չգտայ նրա մէջ՝ ինչի մասին որ դուք շարախօսում էք նրանից. Հերովդէսը ևս ոչինչ յանցանք չէ գտել նրանում, որ մահու արժանի լինէր, ուստի ես կխրատեմ նրան և կարձակեմ»:

Տօնի օրերն էին: Կուսակալը, համաձայն սովորութեան, բանտարկեալներից մինին պէտք է ազատութիւն տար, որին ժողովուրդը կցանկար: Այն ժամանակ մի նշանաւոր բանտարկեալ ունէին՝ անունը Բարաբրա, որ մարդասպանութեան համար բանտ էր դրուած: Պիղատոսը ժողովրդին հարցրեց. «Ո՞ւմն էք կամենում, որ արձակեմ, Բարաբրային, թէ Յիսուսին»: Պիղատոսը գիտէր, որ հրէաները նախանձու մատնեցին նրան: Բայց քահանայապետները և ժողովրդի

ծերերն աղաղակում էին և ասում. «Բարաբրային արձակիր»: Պիղատոսը հարցրեց. «Իսկ ինչ անեմ Յիսուսին, որին հրէից թագաւոր էք ասում»: Ամենքը միաբերան աղաղակեցին և ասացին. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Կուսակալը նորից հարցրեց. «Բայց ինչ շնոր բան է գործել նա»: Նրանք և՛ ս աւելի բարձր ձայնով աղաղակում էին և ասում. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Երբ Պիղատոսը դատաւորական ակտով վրայ վրայ նստեց, կինը մարդ ուղարկեց ասելու. «Այդ արդար մարդու հետ բան չունիս, երազումս շատ բան տեսայ նրա մասին»:

Սրանից ետոյ Պիղատոսն առաւ Յիսուսին և ծեծեց: Զինուորները փշերից սլսակ շինեցին. գլխին դրին. ծիրանի հանդերձ հազցրին, աջ ձեռին մի եղեգը տուին. ծունկ էին չոքում սուսջին. ծաղրում էին և ասում. «Ողջ կաց, հրէից թագաւոր»: Նրանք վեր առան եղեգը, խփում էին գլխին և երեսին ապտակներ տալիս: Պիղատոսը դուրս բերաւ Յիսուսին: Նա փշեայ սլսակ ունէր գլխին և ծիրանի հազած: Պիղատոսն ասաց ժողովրդին. «Ահա այդ ցձեզ»: Երբ քահանայապետը և ժողովուրդը տեսան նրան, աղաղակեցին. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Պիղատոսն ասաց. «Ես դրա մէջ յանցանք չեմ գտնում, տարէք և ինքներդ խաչեցէք»: Հրէաները պատասխանեցին նրան. «Մենք օրէնք ունինք և նա

դրա համաձայն պէտք է մեռնի, որովհետեւ իրան Աստուծու որդի է անուանում»։ Երբ Պիղատոսն այս խօսքերը լսեց, վախեցաւ և նորից ներս մտաւ Յիսուսի հետ պալատն ու ասաց նրան. «Դու ինչ տեղից ես»։ Յիսուս շարտասխանեց. Պիղատոսն ասաց, «Ինձ հետ չես խօսում, մի՞թէ չգիտես, որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչելու և արձակելու»։ Յիսուս պատասխանեց, «Դու ոչինչ իշխանութիւն չէիր ունենայ ինձ վրայ, եթէ վերեիցը տրուած չլինէր քեզ»։ Սրանից ետոյ Պիղատոսն աշխատում էր մի ձևով արձակել Յիսուսին։ Բայց հրէաներն աղաղակում էին և ասում. «Եթէ նրան արձակես, կայսեր բարեկամ չես. ամենայն ոք, որ իրան թագաւոր է անուանում, կայսեր հակառակ է»։ Պիղատոսը, երբ այս խօսքերը լսեց, Յիսուսին դուրս բերաւ, քեմի վրայ նստեց և ասաց ժողովրդին. «Ահա ձեր թագաւորը»։ Նրանք աղաղակեցին և ասացին. «Վեր առ դրան և խաչիր»։ Պիղատոսը հարցրեց. «Ձեր թագաւորին խաչեմ»։ Նրանք պատասխանեցին. «Մենք ուրիշ թագաւոր չունինք բացի կայսրից»։ Պիղատոսն էլ տեսաւ, որ ոչինչ օգուտ չի լինում, այլ աւելի խռովութիւն է ծագում, ջուր առաւ. ձեռները լուաց ժողովրդի առաջ և ասաց. «Ես այդ արդարի արիւնիցն անմեղ եմ, դուք գիտէք»։ Բոլոր ժողովուրդն աղաղակեց. «Թո՛ղ դրա արիւնը մեր և

մեր որդւոց գլխին լինի»: Այն ժամանակ Բարաբ-
բային արձակեց, իսկ Յիսուսին ծեծելուց հտոյ՝
յանձնեց նրանց, որ խաչուի:

«Ահա այդ ցձեզ»: Յովհ. ժթ. 5.

«Ահա, ասիկ դառն Աստուծոյ, որ բառնայ զմեզս աշխարհի»:

Գլ. ԺԸ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽԱԶԵԼ ՊԻԹԻԻՆԸ

Ջինուօրները հանեցին նրա կարմիր քղա-
միաը և հապցրին իւր շորերն ու տարան խաչե-
լու: Յիսուս ինքն էր տանում իւր խաչափայտը:
Գալիս պատահեցին Սիմօն Կիւրենացի անունով
մէկին, որը զաչտի աշխատանքիցն էր դառնում
և ստիպեցին նրան, որ խաչափայտը տանէ: Յի-
սուսի հտեից մեծ բազմութիւն էր գնում, նոյն-
պէս շատ կանաչք, որոնք սուգ էին անում և
լաց էին լինում: Յիսուս դարձաւ նրանց և ասաց.
«Յրուտազմի աղջիկներ, ինձ վրայ լաց մի լի-
նէք, այլ լաց եղէք ձեր և ձեր որդւոց վրայ,
որովհետև կզան օրեր, երբ կասեն լեռներին՝
Թէ մեզ վրայ եկէք և բլուրներին Թէ ծածկե-
ցէք մեզ: Մտածեցէք փոքր ինչ, եթէ զալար
փայտի հետ այսպէս են վարում, շորին ինչ
կանեն»: Երկու ուրիշ շարագործ մարդիկ էլ տա-
րան, որ նրա հետ միասին խաչեն:

Երբ եկան այնտեղը, որ գաղաթն էր կոչ-

ւում, երբայեցերէն Գողգոթայ, Յիսուսին խաչեցին: Նրա հետ խաչեցին երկու շարագործների էլ — մինին աջ, իսկ միւսին ձախ կողմում: Ժամը երեքն էր, Յիսուս ասաց. «Ներիր դրանց, Հայր, որովհետև իրանք էլ շղիտեն, [Ժէ ինչ են անում]: Զինուորները վիճակ ձգեցին և բաժանեցին նրա հանդերձները: Պահապանները նստել էին այնտեղ և պաշտպանում էին: Պիղատոսը մի տախտակ գրեց և խաչի վերևից կախել տուաւ. տախտակի վրայ գրած էր — Յիսուս Նազովրեցի թագաւոր հրէից: Այս տախտակը հրէաներից շատերը կարդացին: Այն ժամանակ քահանայապետներն ասացին Պիղատոսին. «Մի գրիր թագաւոր հրէից, գրիր որ ինքն էր ասում, [Ժէ թագաւոր եմ հրէից]: Պիղատոսը պատասխանեց. «Ի՛նչ որ գրեցի, գրեցի»:

Զինուորները ծաղր էին անում նրան և ասում. «Եթէ դու ես հրէից [թագաւորը, փրկիր քո անձը]: Անցուղարձ անողները հայհոյում էին նրան և գլուխները շարժելով ասում. «Ո՛վ տաճարը քանդող և երեք օրում շինող, ազատիր քեզ, եթէ Աստուծու որդին ես և իջիր խաչիցը»:

Այսպէս էլ քահանայապետներն էին անում դպիրների և ծերերի հետ միասին ու ասում. «Ուրիշներին ազատեց, ինքն իրան չէ կարողանում ազատել. [Ժէ որ նա Խորայէլի թագաւորն է, թող իջնէ խաչիցը և հաւատանք նրան»:

Խաշուած շարագործներից մինը հայհոյում էր նրան և ասում. «Եթէ դու ես Քրիստոսը, փրկիր քո անձն էլ, մեզ էլ»: Իսկ միւսը սատտելով պատասխանեց նրան և ասաց. «Եւ դու շէս վախենում Աստուածանից, որ ինքդ էլ նոյն պատժի մէջն ես: Մենք իրաւացի կերպով ենք պատժուած, որովհետև մեր արած գործերի արդար հատուցումն ենք ստացել, իսկ սա ոչ մի սխալ բան չէ գործել»: Սա դիմեց Յիսուսին և ասաց, «Տէր, յիշիր ինձ, երբ որ գաս քո թագաւորութիւնովը»: Յիսուս պատասխանեց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, դու այսօր ինձ հետ դրախտում կլինիս»:

Կանայք ևս կային, որոնք հեռուանց մտիկ էին տալիս: Սրանք այն կանայքն էին, որոնք նրա Գալիլիա եղած ժամանակը հետևում էին նրան և ծառայում: Յիսուսի խաշի մօտ կանգնած էին նրա մայրը, մօրաքոյրը և Մարիամ Մագթաղենացին: Յիսուս տեսնելով իւր մօրը և այն աշակերտին, որին սիրում էր, ասաց. «Ո՛վ կին, ահա՛ քո որդին»: Ետոյ աշակերտին ասաց. «Ահա՛ քո մայրը»: Եւ այն ժամանակից սկսած աշակերտն իրան մօտ առաւ Մարիամին:

Ժամը վեցին խաւար իջաւ բոլոր երկրի վրայ—արևը խաւարեց: Ժամը իննի դէմ՝ Յիսուսը մեծ ձայնով աղաղակեց և ասաց. «Էլի, էլի, լամա սարաթթանի», այսինքն՝ Աստուած

իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողիր ինձ: Սրանից ետոյ Յիսուս ասաց. «Ծարաւ եմ»: Զինուորնե-րից մինը վերցրեց սպունգը, թաթախեց քա-ցախի մէջ և մշտկի ծայրին դրած՝ նրա բերա-նին մօտեցրեց:

Երբ Յիսուս քացախը ճաշակեց, ասաց. «Ամենայն ինչ կատարուած է»: Յիսուս մի ան-գամ էլ լիօսեց՝ ասելով. «Հայր, հոգիս քո ձեռն եմ աւանդում»: Այս ասելով՝ խոնարհեցրեց գլուխը և հոգին աւանդեց: Եւ անձ տաճարի վարագոյրը երկու կտոր եղաւ՝ վերևից մինչև ներքև. երկիրը շարժուեց, ժայռերը պատառուեցան և գերեզ-մանները բացուեցան: Հարիւրապետը և պահա-պանները, երբ տեսան շարժը և այն ամեն եղած-ները, ասացին. «Ճշմարիտ, որ սա Աստուծու որդի էր»: Ժողովուրդը, որ այս տեսարանը դի-տելու համար եկել էր, եղած բաները տեսնե-լով, կուրծքները ծեծում էին և ետ դառնում:

«Մեծ ևս քան դուք սէր ոչ սք ունի, եթէ զանձն իւր դիցէ
«Բի վերայ բարեկամաց ի բոց»: Յովհ. Ժե. 13.

«Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զայխարհ՝ մինչև զՍրդին
«Իւր միածին ևս, զի ամենայն՝ որ հուստտայ ի նա, մի կորիցէ,
«այլ ընկալցի զկեանս լախանականս»: Յովհ. Գ. 16.

Գլ. ԺԹ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Թ ա դ ու մ ն : Ուրբաթ օրն էր : Որպէսզի մարմինները շարաթ օրը շմնային խաչերի վրայ, հրէաները խնդրեցին Պիղատոսին, որ իրաւունք տրուի մարմինները խաչերի վրայից վեր առնելու : Զինուորներն եկան և առաջինի սրունդները ջարդեցին. այնպէս էլ արին միւսինը, որ նրա հետ խաչուած էր : Բայց երբ Յիսուսի մօտ եկան, մեռած գտան, ուստի սրունդները չջարդեցին : Զինուորներից մինը՝ նրա մահն ստուգելու համար, զեղարդով կողը խոցեց և իսկոյն արիւն և ջուր դուրս եկաւ : Սրանից հտոյ Յովսէփ անունով մէկը, որ Արեմաթիայիցն էր և ծածուկ աշակերտ էր Յիսուսին, եկաւ Պիղատոսի մօտ և խնդրեց նրա մարմինը : Պիղատոսը զարմացաւ, որ Յիսուսն այդպէս վաղ էր մեռել, սրա համար կանչեց հարիւրապետին և պատուիրեց, որ տեղեկանայ այդ մասին : Երբ հարիւրապետից տեղեկացաւ, մարմինը Յովսէփին շնորհեց : Նիկողիմոսն էլ, որ մի անգամ Յիսուսի մօտ էր եկել գիշերով, եկաւ և բերեց գմուռս՝ հալուէի հետ խառնած : Առան Յիսուսի մարմինը, կտաւներով պատեցին, ինչպէս որ հրէաների սովորութիւնն էր թաղման ժամանակ : Այնտեղ՝ ուր Յիսուսին թաղեցին՝ մի պարտէզ կար, այն պար-

տիզում մի գերեզման, որի մէջ դեռ ոչ ոք չէր դրուած, ահա այնտեղ դրին Յիսուսի մարմինը և մի մեծ քար էլ գլորեցին դռանն ու հեռացան, գնացին: Այն կանաչքն էլ, որ Գալիլիայից նրա հետ եկել էին, գնում էին նրա հտեից: Սրանք տեսան գերեզմանը: Ետ դարձան, խունկ և իւղ պատրաստեցին, բայց շարաթ օրը հանդարտ մնացին, ոչինչ չարին՝ պատուիրանի համաձայն:

Բ. Յարութիւն: 1. Երբ շարաթ օրն անցաւ Մարիամ Մագթաղենացին, Յակովբի մայր Մարիամը և Սաղօմէն առան զանազան տեսակ խունկ և գնացին գերեզմանը, որ մարմինն օծեն: Նրանք շատ վաղ եկան — արեգակը դեռ նոր էր ծագել: Կանաչքը միմեանց ասում էին. «Մ՛վ կգլորէ մեզ համար գերեզմանի քարը»: Երբ մօտեցան, տեսան որ քարը գերեզմանից հեռու էր գլորած: Մարիամ Մագթաղենացին վազում, գալիս է Սիմօն Պետրոսի և միւս աշակերտի մօտ և ասում է նրանց. «Տիրոջը գերեզմանից վեր են առել և շենք իմանում, թէ որտեղ են գրել»: Միւս երկու կանաչքը ներս մտան գերեզմանը և տեսան, որ մի երիտասարդ նստած էր աջ կողմում՝ հագած սպիտակ պատմուճան ու խիստ զարհուրեցան: Երիտասարդն ասաց նրանց. «Մի զարհուրէք, դուք խաշուած Յիսուսին էք փրնտուում, նա յարութիւն առաւ, այստեղ չէ, ինչ էք կենդանին մեռելիների մէջ որոնում: Գնացէք,

ասացէր նրա աշակերտներին և Պետրոսին, որ նա ձեզնից առաջ կգնայ Գալիլիա և այնտեղ կտեսնէք նրան, ինչպէս ձեզ ասել է: Կանայքը շուտով գերեզմանից դուրս եկան և վազեցին, պատմեցին տասնումէկ աշակերտներին և ուրիշներին: Այս խօսքերը ցնորք երևեցան նրանց և չէին հաւատում, բայց Պետրոսը և Յովհաննէսը վեր կացան. գնացին գերեզմանը և տեսան որ կրտան առանձին մի կողմն էր դրած: Նրանք ետ դարձան այնտեղից, իրանց մտքումը խիստ զարմանում էին եղածի վրայ:

2. Մարիամը գերեզմանի մօտ կանգնած էր դուրսը և լաց էր լինում: Լաց լինելիս կռացաւ. մտիկ տուաւ գերեզմանի մէջ ու տեսաւ երկու հրեշտակ՝ սալիտակ շորերով նստած, մէկը գլխի կողմը և միւսը՝ ոտների: Հրեշտակներն ասացին Մարիամին. «Ո՛վ կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում»: Մարիամն ասաց. «Ի՞նչ տիրոջը վեր են առել և չգիտեմ թէ ո՞ւր են դրել»: Եւ երբ այս ասաց. ետ դարձաւ և տեսաւ Յիսուսին կանգնած, բայց չգիտէր, թէ նա է: Յիսուս ասաց. «Կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում, ո՞ւմ ես որոնում»: Մարիամը կարծեց, թէ պարտիզպանն է, ասաց. «Տէր, եթէ դո՞ւ վեր առար նրան, ասա՛ ինձ, ո՞ւր ես դրել»: Յիսուս ասաց. «Մարիամ»: Մարիամը դարձաւ և ասաց նրան. «Քարունի», որ նշանա-

կում է վարդապետ: Յիսուս ասաց. «Մի դիպ-
չիր ինձ, որովհետև դեռ չեմ վեր ելել իմ շօր
մօտ: Բայց գնա՛ իմ հղբայրների մօտ և ասա՛
նրանց—ես վեր եմ ելնում իմ շօր մօտ և ձեր
շօր մօտ. իմ Աստուծու և ձեր Աստուծու մօտ»:
Մարիամ Մագժաղենացին եկաւ և պատմեց աշա-
կերտներին, թէ ևս տեսայ Տիրոջը և այս բանն
ինձ նա ասաց:

3. Յիսուսի աշակերտներից երկուսը միև-
նոյն օրը Էմմաուս գիւղն էին գնում, որ վաթ-
սուն ասպարէզ Երուսաղէմիցը հեռու էր: Նրանք
իրար մէջ խօսում էին այն բաների մասին, որ
պատահել էր: Երբ այսպէս վիճարանում էին,
հէնց ինքը Յիսուս մօտեցաւ նրանց և գնում էր
հետները: Բայց նրանք չճանաչեցին: Յիսուս հարց-
րեց. «Այդ ինչ բաներ են, որոնց համար իրար
հետ վիճում էք և տրտմած էք»: Նրանցից մինը,
որի անունը Կղէոպաս էր, պատասխանեց և աս-
աց. «Մի՛թէ դու Երուսաղէմում բնակուող միակ
օտարականն ես, որ չգիտես թէ այս օրերուս
ինչ բաներ պատահեց այնտեղ»: Յիսուս ասաց.
«Ի՞նչ բաներ»: Նրանք ասացին. «Յիսուս նազով-
րեցուն, որ մի մարգարէ էր՝ զօրաւոր Աստուծու
և բոլոր ժողովրդի առջև, ինչպէս քահանայա-
պետները և իշխանները մահու դատաստանի
մատնեցին և խաչեցին նրան: Իսկ մենք յոյս

ունէինք թէ նա է, որ Իսրայէլին վրկելու է, բայց և այնպէս այս երբորդ օրն է, որ այս բաները եղան: Մի քանի կանաչք էլ մեր միջիցը զարմացրին մեզ — նրանք առաւօտանց կանուխ զնացին գերեզմանը, մարմինը չգտան, եկան և ասացին որ հրեշտակներ են տեսել, որոնք ասել են թէ նա կենդանի է: Մեզնից մի քանիսը զնացին գերեզմանը և գտան իսկ այնպէս, ինչպէս կանաչքն էին պատմել, բայց իրան չէին տեսել»: Յիսուս ասաց նրանց. «Ո՛վ անմիտներ և թուլասիրտներ, հաւատալու է այն բոլոր բաներին, որ մարգարէները խօսեցան: Զէ որ Քրիստոս պէտք է շարշարանքներ քաշէր, ի՞նչպէս զի իւր փառքի մէջը մտնէր»: Եւ սկսեց խօսել Մովսիսից և բոլոր մարգարէներից. մեկնում էր նրանց, ինչ որ գրքերի մէջ գրուած էր իւր մասին: Նրանք մօտեցան այն չգիւղին, ուր գնում էին և Յիսուս այնպէս էր ցոյց տալիս, որպէս թէ էլի հեռու է գնալու: Այն երկուսը ստիպեցին նրան և ասացին. «Մնա մեզ մօտ, որովհետեւ իրիկուայ դէմ է, օրն էլ տարածամ»: Յիսուս մնաց նրանց մօտ: Երբ սեղան նստեցան, առաւ հացը, օրհնեց, կտրեց և տուաւ նրանց: Աշակերտները ճանաչեցին, բայց Յիսուս հեռացաւ, աներևոյթ եղաւ: Մրանից ետոյ սկսեցին իրար հետ խօսել և ասել. «Զէ որ մեր սրտերը բորբոքում էին, երբ ճանապարհին մեզ հետ խօսում էր և ինչպէս գրքերը

բայ էր անում մեզ համար»: Նոյն ժամին վեր կացան, դարձան Երուսաղէմ և դասն տանումէկին ժողովուած ու պատմեցին նրանց այն ամենը, ինչ որ ճանապարհին պատահել էր և թէ ինչպէս ճանաչեցրեց իրան՝ հայը կտրելու ժամանակ:

4. Միևնոյն օրը՝ երեկոյեան՝ աշակերտները հաւաքուած էին և հրէաների երկիւղից դռները փակած ունէին: Յիսուս ասաց նրանց, «Ինչո՞ւ էք շփոթուած և ինչո՞ւ համար այգալիսի խորհուրդներ են ծնում ձեր մէջ, տեսէք իմ ձեռները և ոտները, որ ես ինքս եմ, շօշափեցէք ինձ և տեսէք, որովհետեւ հոգին մարմին և ոսկոր չունի, ինչպէս ինձ տեսնում էք, որ ունիմ»: Այս ասաց և ցոյց տուաւ ձեռներն ու ոտները և կողը: Աշակերտները շափից դուրս ուրախացան, որ Տիրոջը մի անգամ էլ տեսան: Յիսուս դարձեալ ասաց, «Խաղաղութիւն ձեզ, ինչպէս իմ հայրն ինձ ուղարկեց, այնպէս էլ ես եմ ձեզ ուղարկում»: Այս ասելով փշեց նրանց վրայ և ասաց, «Աւէք սուրբ Հոգին, ում մեղքը որ թողնէք, թողած լինի, ումը որ կապէք՝ կապած»:

Թովմասը, որ տասներկուսից մինն էր, նրանց մօտ շէր: Միւս աշակերտներն ասում էին նրան, «Մենք տեսանք Տիրոջը»: Իսկ նա ասաց, «Մինչև ես իմ աչքով չտեսնեմ ձեռների բերները նշանը

և մատս շղնեմ բեեոների տեղի վրայ. մինչև նրա խոցուած կողը ձեռով շօշափեմ, շեմ հաւատայ»: Ութ օրից ետոյ աշակերտները կրկին հաւարուել էին միեոյն տանը: Թովմասն էլ նրանց մօտն էր: Յիսուս փակ դռներից մտնելով, նրանց մէջ կանգնեց և ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ»: Թովմասին ասաց. «Բեր քո մատն այստեղ և տես իմ ձեռները, բեր ձեռդ և կողս շօշափիր. անհաւատ մի լինիր, այլ հաւատացեալ»: Թովմասը պատասխանեց և ասաց. «Իմ Տէր և իմ Աստուած»: Յիսուս ասաց. «Թովմաս, դու ինձ տեսար և հաւատացիր, բայց երանի նրանց, որոնք չեն տեսել և հաւատում են»:

5. Սրանից ետոյ Յիսուս դարձեալ իւր անձը յայտնեց աշակերտներին Տիրերական ծովի ափին: Յիսուս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Եկէք, ճաշեցէք»: Աշակերտները ճանաչեցին Տիրոջը: Ճաշելուց ետոյ Յիսուս ասաց Սիմօն Պետրոսին. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրում ես ինձ դրանցից աւելի»: Նա ասաց. «Այո՛, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց. «Արածացրո՛ւ իմ գառները»: Դարձեալ հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրում ես ինձ»: Նա ասաց. «Այո՛, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց. «Արածացրո՛ւ իմ գառները»: Յիսուս երրորդ անգամ հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի

որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»: Պետրոսը տրամեցաւ և ասաց. «Տէր, դու ամեն բան գիտես, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց նրան. «Արածացրո՞ւ իմ ոչխարները: Ճշմարիտը, ճշմարիտն եմ ասում քեզ, երբ որ պատանի էիր, դօտիդ կապում և գնում էիր, ուր կամենում էիր, բայց երբ կծերանաս, ձեռքդ կմեկնես, ուրիշը դօտիդ կկապէ և կտանէ, ուր որ չես կամենում:

«Եւ մեք հաւատացար և ծանեաք, եթէ դու ես Քրիստոսն ասորդի Աստուծոյ»: Յովհ. 70.

ԳԼ. Կ.

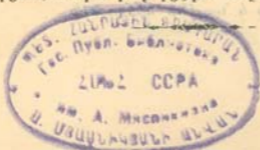
ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ

Յարութիւնից ետոյ Յիսուս Քրիստոս քառասուն օր էլի մնաց երկրիս վրայ իւր աշակերտների մօտ և այդ ժամանակամիջոցում խօսում էր նրանց հետ երկնքի արքայութեան մասին: Սրանից ետոյ Չիթենեաց լեառը բարձրացաւ աշակերտների հետ և այնտեղ նրանց պատուէրներ տուաւ: Երբ այս բանը տեսան, երեսների վրայ վայր ընկան: Յիսուս մօտեցաւ նրանց և ասաց. «Երուսաղէմից չհեռանաք, այլ սպասեցէք Հօր աւետիքին, որ ես ձեզ խոստացել եմ: Յովհաննէսը ջրով մկրտեց, բայց դուք սուրբ Հոգւով կմկրտուէք փոքր ժամանակից ետոյ»:

Աշակերտները հարցրին. «Տէր, այս ժամանակամիջում կրկին պիտի կանգնես Իսրայէլի թագաւորութիւնը»: Նա պատասխանեց նրանց. «Ձեր գործը չէ գիտենալ ժամը և ժամանակը: Բայց դուք գորութիւն կստանաք, երբ Հոգին ձեզ վրայ կիջնէ և կլինիք իմ վկաները Երուսաղէմում, ամբողջ Հրէաստանում, Սամարիայում և մինչև երկրի ծայրերը: Ամենայն իշխանութիւն տրուած է ինձ երկնքում և երկրիս վրայ: Ուրեմն գնացէք և բոլոր ազգերին ուսուցէք Հօր, Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ անունով: Ուսուցէք նրանց որ պահեն այն ամենը, ինչ որ ես ձեզ պատուիրեցի: Ով կհաւատայ և կմկրտուի, նա կփրկուի, իսկ ով չհաւատայ, նա կղատապարտուի: Եւ ահա ես ձեզ հետ եմ ամեն օր՝ մինչև աշխարհիս վերջը»:

Երբ այս ասաց, բարձրացրեց ձեռները և օրհնեց նրանց: Օրհնելու ժամանակը բաժանուեց նրանցից և վերացաւ երկինք: Մի ամպ ծածկեց նրան աշակերտների աչքից: Նրանք երկրպագեցին ու մեծ ուրախութիւնով ետ դարձան Երուսաղէմ և ամեն օր տաճարում գովում և օրհնում էին Աստուծուն:

«Ստան Հօր իմոյ օթևանք բազում են, երթամ և պատ-
երաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ գամ և առնում դձեզ սախս, զի
«ուր եսն իցեմ, անդ և դուք իցէք»: Յովհ. Ժդ. 2. 3.

ՅԻՄՈՒՍԻ ՄԱՐԳԵՂՈՒԹԻՒՆԸ

I.

	Երևա
ԳԼ. — Մտեր կոչս Մարիամի ծնունդը և տաճարին ընծայուիլը.	5
Ա. Յիսուսի ծնունդը.	6
Բ. Արևելքի մոզերը և Յիսուսի Եգիպտոս փախչիլը	9
— Յիսուսի տաճար ասանուիլը	11
Գ. Տառներկու տարեկան Յիսուսը տաճարում.	13
Դ. Յովհաննէս Մկրտչի ծնունդը	14
Ե. Յովհաննէսն ապաշխարութիւն է քարոզում և մկրտում	17

II.

Զ. Յիսուսի մկրտութիւնը	19
է. Յիսուսն ընտրում է Սիմոնին և Նրա ընկերներին	20
Ը. Յիսուսը կանչում է Մատթէոսին	22
Թ. Յիսուս և մանուկները	22
Ժ. Աշակերտները պիճում են թէ ո՞վ է մեծ երկ. արք. մէջ.	23
ժԱ. Անաչի հարսանիքը	24
ժԲ. Կտփաւնայումի Նարիւրայեաը	26
ժԳ. Տասն բորտաների բժշկուիլը.	27
ԺԴ. Փարիսեցիին և մաքսաւորը	28
ժԵ. Անառակ որդու առակը	29
ժԶ. Յիսուս բժշկում է կուրին Երիքթովի մօտ	31
ժԷ. Յիսուս և Զակքէոսը	32
ժԸ. Յիսուս բժշկում է խալուհամբին	33
ժԹ. Ողորմած սամարացու առակը	34
Ի. Այլի կնոջ լուամն	35
ԻԱ. Չար ծառայի առակը.	36
ԻԲ. Հինգ հազարի կերակրելը	38
ԻԳ. Քանանացի կինը	40
ԻԴ. Յիսուս քարոզում է Նազարէթում	41
ԻԵ. Հարուստ երիտասարդը	43
ԻԶ. Անմիտ հարսուի առակը	45
ԻԷ. Կարուսեալ ոչխարի և զրամի առակը	46
ԻԸ. Յալլոսի դուստրը և Նալինի պատանին	47

ԻԹ. Յովհաննէս Մկրտչի զեպանները և Պետրոսի	49
1. Յովհաննէս Մկրտչի մահը	50
1Ա. Սերմանացանի առակը	52
1Բ. Որամի առակը	53
1Գ. Ազարակի զանձի և մարգարտի առակը	54
1Դ. Մեծ ընթերիբի առակը	55
1Ե. Անդամալուծի բժշկութիւնը Ասիականալուս քաղաքում .	56
1Զ. Յիսուս սաստում է մրրկին	59
— Յիսուսը զնում է ծովի վրայով	60
1Է. Առջր ծնածի բժշկութիւնը	61
1Ը. Այգու մշակների առակը	64
1Թ. Բանքարների առակը	66
— Անիրաւ զատուորի առակը	68
Խ. Մեծատան և աղքատ Ղազարոսի առակը	68
ԻԱ. Տասն կուշերի առակը	70
ԻԲ. Վերջին զատաստան	71
ԻԳ. Լերան քարոզը և իննը երանութիւնները	73
ԻԴ. Յիսուսի խօսակցութիւնը լուսցման, կերակրի, պահքի .	81
ԻԵ. Ճիսուսը և սամարացի կինը	84
ԻԶ. Մարիամ և Մարթա	87
ԻԷ. Ղազարոսի լարութիւնը	88

III.

ԻԸ. Յիսուսի թշնամիները	91
ԻԹ. Յիսուսի օծումը Բեթանիայում	94
Ի. Յիսուս մտնում է Երուսաղէմ	95
ԻԱ. Յիսուս վիճարանում է թշնամիների հետ	97
ԻԲ. Յուդայի մատնութիւնը	102
ԻԳ. Ոտնալուսույ և խորհրդատր ընթերիբ	102
ԻԴ. Յիսուս Գեթսեմանում	105
ԻԵ. Յիսուս քահանայապետների առաջ	108
ԻԶ. Պետրոսի ուրացութիւնը և Յուդայի վախճանը	110
ԻԷ. Յիսուս Պիղատոսի առաջ	112
ԻԸ. Յիսուսի խաչելութիւնը	117
ԻԹ. Յիսուսի թաղումը և լարութիւնը	121
1) Յիսուսի համբարձումն	128

100 ...
 99 ...
 98 ...
 97 ...
 96 ...
 95 ...
 94 ...
 93 ...
 92 ...
 91 ...
 90 ...
 89 ...
 88 ...
 87 ...
 86 ...
 85 ...
 84 ...
 83 ...
 82 ...
 81 ...
 80 ...
 79 ...
 78 ...
 77 ...
 76 ...
 75 ...
 74 ...
 73 ...
 72 ...
 71 ...
 70 ...
 69 ...
 68 ...
 67 ...
 66 ...
 65 ...
 64 ...
 63 ...
 62 ...
 61 ...
 60 ...
 59 ...
 58 ...
 57 ...
 56 ...
 55 ...
 54 ...
 53 ...
 52 ...
 51 ...
 50 ...
 49 ...
 48 ...
 47 ...
 46 ...
 45 ...
 44 ...
 43 ...
 42 ...
 41 ...
 40 ...
 39 ...
 38 ...
 37 ...
 36 ...
 35 ...
 34 ...
 33 ...
 32 ...
 31 ...
 30 ...
 29 ...
 28 ...
 27 ...
 26 ...
 25 ...
 24 ...
 23 ...
 22 ...
 21 ...
 20 ...
 19 ...
 18 ...
 17 ...
 16 ...
 15 ...
 14 ...
 13 ...
 12 ...
 11 ...
 10 ...
 9 ...
 8 ...
 7 ...
 6 ...
 5 ...
 4 ...
 3 ...
 2 ...
 1 ...

III

100 ...
 99 ...
 98 ...
 97 ...
 96 ...
 95 ...
 94 ...
 93 ...
 92 ...
 91 ...
 90 ...
 89 ...
 88 ...
 87 ...
 86 ...
 85 ...
 84 ...
 83 ...
 82 ...
 81 ...
 80 ...
 79 ...
 78 ...
 77 ...
 76 ...
 75 ...
 74 ...
 73 ...
 72 ...
 71 ...
 70 ...
 69 ...
 68 ...
 67 ...
 66 ...
 65 ...
 64 ...
 63 ...
 62 ...
 61 ...
 60 ...
 59 ...
 58 ...
 57 ...
 56 ...
 55 ...
 54 ...
 53 ...
 52 ...
 51 ...
 50 ...
 49 ...
 48 ...
 47 ...
 46 ...
 45 ...
 44 ...
 43 ...
 42 ...
 41 ...
 40 ...
 39 ...
 38 ...
 37 ...
 36 ...
 35 ...
 34 ...
 33 ...
 32 ...
 31 ...
 30 ...
 29 ...
 28 ...
 27 ...
 26 ...
 25 ...
 24 ...
 23 ...
 22 ...
 21 ...
 20 ...
 19 ...
 18 ...
 17 ...
 16 ...
 15 ...
 14 ...
 13 ...
 12 ...
 11 ...
 10 ...
 9 ...
 8 ...
 7 ...
 6 ...
 5 ...
 4 ...
 3 ...
 2 ...
 1 ...

GOST 12053-66
ГОСТ

IVKV72

KOONDIS „EESTI PAPERITÖÖSTUS“
Объединение «Эстонбумпром»

КРТАШЕЦЪ ГАСАЭЪ ШЕЦЪ

1876

КРТАШЕЦЪ ГАСАЭЪ ШЕЦЪ

445

